LIET. BIBLIOGR. TAINYBOS DOVANA

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI

The Lights of Homeland
Lithuanian Weekly
Published by the Lithuanian R.C. Cultural Society of Canada
Authorized as Second Class Mail Post Office Department Ottawa

SAVAITRAŠTIS
Leidžia Kanados Lietuvių Katalikų Kultūros Draugija
941 Dundas St. W., Toronto 3, Ont., Canada

Nr. 37 (505) TORONTO, Ontario 1959 m. rugsėjo (September) mėn. 10 d. Kaina 10¢

Vėl į mokyklą

Smagus atostogų laikotarpis. Šiandien betgi jis jau yra praėjęs ir vaikučiai bei jaunuomenė užplūdo mokyklų kelius, jų kiemus ir klases.

Tėvams svarstymų laikotarpis, ką daryti su savo vaikais pasibaigė — klausimas jau išspręstas. Netenka abejoti, kad lietuviai tėvai nuo mokslo savo vaikų neatitraukė. Neatitraukė ne tik tų, kurie mokykloms priklauso pagal savo amžių — čia nevalia neleisti vaiko į mokyklą, jei jam dar nesukako 16 metų, — bet taip pat ir vyresniųjų.

Vaikai — didysis tėvų rūpestis, o kartu paguoda, džiaugsmas ir ateities viltis. Kiekvienas tėvas ir motina savo vaikuose norėtų matyti įsikūnijusį savąjį idealą, norėtų perteikti jiems viską, ką patys turi savyje geriausio, norėtų įamžinti savo gerąsias ypatybes ir likti juose patys nemarūs. Betgi tai nėra taip paprastas ir lengvai pasiekiamas dalykas. Tėvai veikia savo dvasia bei pavyzdžiu, bet jie negali savo vaikams patys duoti visko to, ko iš jų pareikalaus gyvenimas. Tai gali duoti tik mokykla. Ir ne betkokia — tik gera mokykla, gera savo mokymu ir dvasia. Žmogų juk suformuoja ne žinios, ne jų gausumas, bet moralinės savybės. Pasirenkant mokyklas savo vaikams tai nepamirština, kad vėliau netektų labai gailėtis.

Be to, mes čia nesame vien žmonės. Esame dar ir lietuviai, lietuvių tautos nariai. Argi nenorėtume, kad ir mūsų vaikai tokie liktų? Jei norime savo vaikams perteikti visą, ką turime geriausio ar norime, kad jie įsigytų tų vertybių, dėl kurių neturėjimo patys liūdime, tai ar mūsų tautinė dvasia nėra toji vertybė, kuri ne tik verta, bet ir būtina perimti mūsų vaikams? Argi ne liūdna būtų, jei senatvėje pasijustume savo vaikus praradę, jei jiems nebebūtų brangu tai, kuo mes gyvenom, jei savojo gyvenimo rudenį nebegalėtume išgirsti lietuviško žodžio, lietuviškos dainos, prie savo vaikaičių lopšio neišgirstume lietuviškos lopšinės, o jų miegamajame nei lietuviškai sekamos pasakos, nei lietuviškos maldos žodžių.

Visi žinom, kad tai nelengva problema, vieniems tėvams sunkiai sprendžiama. Bet ir čia turime pagalbos iš lietuviškų mokyklų ir mokyklėlių. Tegul jos tik šeštadieninės, tegul toje mokykloje vaikai išbūna vos 3-4 val. per savaitę, bet džiaukimės, kad jų turime. Nesistebėkim kartais gal sunkiai pastebimais jų darbo vaisiais. Jos sėja sėklas, kurios kada nors vistiek pasirodys, lietuviškieji daigeliai prasimuš pro visokias stelbiančias piktžoles. Geriau pasvarstykime, kokiose sunkiose sąlygose šios mokyklėlės dirba, kokio didelio pasišventimo ir pasiaukojimo reikalingi mokytojai ir visi tie, kurie toms mokykloms rūpinasi. Teisybė, tą naštą tempti ne visi mes ir galėtume, bet tiems idealistams padėti tikrai visi gali. Iš tėvų nedaug ir tereikalaujama. Tik dviejų dalykų: leisti savo vaikus į mokyklą ir savo šeimose sudaryti joms palankią atmosferą, kad vaikų sąmonėje visada liktų įsitikinimas, jog tos lietuviškos pamokos nėra mažiau vertos, kaip kasdien lankomosios, kad tai taip pat jų gyvenimo neatskiriamoji dalis, kad jie visiškai priklauso tai lietuviškųjų vaikų bendruomenei, kuri susirenka šeštadieniais į lietuviškas pamokas. Lietuviškosios šeštadieninės mokyklos darbo vaisingumas priklauso nuo tėvų. Jie paruošia dirvą. Kokią bei kaip paruoš, tokie bus ir vaisiai.

O argi mes norime menkų vaisių?

VI Kanados Liet. Diena

Lietuvių Diena jau virto tradicine metine Kanados lietuvių šventė, randančia vis platesnio atgarsio net tolimose lietuviškose kolonijose. Ir pereitą savaitgalį Hamiltone matėsi po nemažą būrelį lietuvių netik iš artimųjų apylinkių, bet taip pat iš Otavos, net iš Montrealio, Sudburio ir iš tolimojo Sault Ste. Marie. Daugiausia, kaip paprastai, žinoma, buvo torontiečių. Ir bendras dalyvių skaičius buvo rekordinis, nepasiektas, berods, dar nei vienos iš ankstyvesniųjų LD — šeštadienį susipažinimo vakare įėjimo bilietų parduota net 1.600, sekmadienį katalikų pamaldose St. Marry's bažnyčia turinti 1.500 vietų, buvo pilnutėlė, iškilmingo akto - koncerto metu parduota 1.087 Metraščio egzemplioriai. Kadangi jų nepirko vaikai, kviestieji garbės svečiai bei programos dalyviai, tai išviso salėje turėjo būti bent per 1.200 žmonių. Tai rodo, kad lietuviškosios visuomenės ryšiai ne tik nėra atsipalaidavę, bet dar tamprėja ir organizacinis gyvenimas gyvėja, nors kaikuriose srityse ir girdime nusiskundimų.

VI Kanados Liet. Dienos programa buvo paskirstyta į dvi dalis — šeštadienis buvo skirtas sportui bei susipažinimo vakarui, o sekmadienis pamaldoms ir iškilmingam aktui - koncertui.

Sporto rungtynių numatytoji programa, tiesa, tik pusiau tebuvo išpildyta — stalo tenisininkai neatvyko, tad įvyko tik JAV ir Kanados vyrų ir moterų krepšinio rinktinių rungtynės. Vyrų laimėtojais išėjo amerikiečiai 80:63, o moterų — kanadietės 50:22. Kiekviena rinktinė gavo po taurę ir dar viena buvo paskirta geriausiam ir sportiškiausiam žaidėjui. Ji teko čikagiečiui Valaičiui. Kadangi amerikiečių rinktinė jau buvo išvykusi, tai jų laimėtas taures sekmadienį akto metu paėmė jiems perduoti FASK-to atstovas p. Vakselis, o moterų rinktinės taurę priėmė hamiltonietė Prunskytė.

Šeštadienio susipažinimo vakaras įvyko didžiulėje kareivinių halėje, kuri pasirodė taip pat jau per maža.

SEKMADIENIO IŠKILMĖS buvo pradėtos 12.15 min. **pamaldomis** St. Marry's bažnyčioje, kadaise buvusioje Hamiltono katalikų katedroje. Iškilmingas šv. Mišias celebravo J.E. vysk. V. Brizgys, asistuojamas Tėvo Borevičiaus, SJ, Montrealio Aušros Vartų parapijos klebono ir diakonų pareigas ėjusių torontiečių T. Klemenso Žalalio, OFM, bei kun. B. Pacevičiaus. Pamaldų metu prie altoriaus dar matėsi BALFo pirm. kun. dr. J. Končius, Toronto Prisikėlimo parapijos klebonas T. Placidas Barius, Hamiltono liet. parapijos klebonas kun. dr. J. Tadarauskas ir Delhi, Ont., bei apylinkių lietuvių dvasios vadas kun. Rickus.

Gražų patriotinį pamokslą pasakė J.E. vysk. Brizgys, aptardamas tautiškumo prasmę bei įsipareigojimus kiekvienam tautiečiui ir tautinio išlikimo pareigos santykį su lojalumo pasirinktam naujajam kraštui. Priminęs keleto dvasinių ir pasaulinių autoritetų pasisakymus dėl ateivių pareigos išlikti ištikimais savo tautai ir nurodęs mūsų specifines pareigas dėl visą tautą ištikusios nelaimės, Jo Ekscelencija priminė, kad būtume tikri nenaudėliai, jei pamirštume savo tautą, kai jos likimas yra sujaudinęs daugybę tauriųjų svetimųjų, kai už ją skelbiamos maldos visame plačiajame pasaulyje. Baigdamas Jo Eksc. kvietė prie maldos, ugdyti meilę lietuvio lietuviui, aktyviai jungtis į aktyvią vieningą kovą už tautos laisvę, o čia pat, šių pamaldų metu visu nuoširdumu jungtis bendrai maldai už savąją tautą.

Pamaldos buvo užbaigtos Tautos himnu. Pamaldų metu giedojo Hamiltono liet. parapijos choras, vietoj išvykusio Europon kun. Br. Jurkšo, diriguojamas muz. St. Gailevičiaus.

1 val. p.p. St. Paul bažnyčioje įvyko liet. evangelikų pamaldos, kurias atlaikė su pritaikytu pamokslu kun. A. Trakis, atvykęs iš Čikagos.

Iškilmingas aktas - koncertas vyko Westdale Collegiate salėje. Jį atidarė VI KLD rengimo komiteto pirm. Kazlauskas, kuris ir toliau jam vadovavo. Įnešus vėliavas — Lietuvos, Kanados, Toronto šaulių kuopos, taipgi Niagaros pusiasalio Ramovės, Hamiltono skautų ir sugiedojus karalienės himną, po trumpo pirmininko pasveikinimo, sveikino miesto vardu VI KLD globėjas miesto burmistras L. D. Jackson, pabrėžęs, kad jis kalbąs į kanadiečius lietuviškos kilmės, kurie atėjo padėti kurti Kaandos ateities su labai vertingu savu kultūriniu lobynu. Ką jūs atsinešėt, puoselėkit, ir patarnausit Kanadai, kalbėjo burmistras.

Po burmistro kalbos pristatydinus VI K. Liet. Dienos garbės komitetą, kalbėjo pilietybės ir imigracijos ministerė E. L. Fairclough, sveikinusi taip pat ministerio pirmininko Diefenbakerio vardu. Ji trumpai priminė Kanados šviesios ateities perspektyvas ir jos pajėgumą priimti dar daug ateivių, neprisimindama nei gyvenamojo momento politinių problemų, nei specifinių lietuviškų reikalų.

Tuo tarpu Ontario komunalinio ūkio min. W. K. Warrender, sveikinęs taip pat min. pirm. L. Frosto vardu, priminė didingą senosios Lietuvos praeitį, dabartinę priespaudą ir reiškė vilties, kad ji vėl bus laisva, kad lietuviškoji vėliava vėl plevėsuos laisvame krašte.

KLB Kr. Valdybos pirm. V. Meilus savo trumpame sveikinime pastebėjo, kad gausus dalyvavimas šioje šventėje rodo, jog tebeplaka lietuvio širdis, nes čia susirinkome ne pareigos vedini, bet lietuviškosios prigimties šaukiami. Lietuvos išlaisvinimui ir lietuvybės išlaikymui betgi reikia ne vien tokių susibūrimų, bet nuolatinio suburtų jėgų darbo. Todėl išeikime iš čia su pažadu būti aktyvesniais lietuviškos veiklos rėmėjais.

Veiklusis Čikagos lietuvių visuomenininkas, visokių gerų darbų rėmėjas, daugelio organizacijų ir ALRK Federacijos pirmininkas inž. A. Rudis, kalbėjęs angliškai, pasisakė gimęs Čikagoje, Lietuvos niekad nematęs, bet tėvų kraštas jį patraukęs savo visos istorijos dvasia. Panagrinėjęs ją sekdamas himno žodžius, jis perėjo prie dabartinių tautos vargų, prie pasaulinės politikos problemų bei budeliškojo Chruščiovo vizito JAV, prieš kurį jau dabar yra pasireiškusi gyva reakcija. (Jo, kaip buvusio kandidato į kongresą griežtas pasisakymas prieš Chruščiovo vizitą ir pareiškimas, priešingas prezidento prašymui, kad tylėti negalima, kad reikia protestuoti, plačiai nuskambėjo didžiojoje JAV spaudoje). Kreipdamasis į Kanados lietuvius, jis pasidžiaugė jų gražia veikla ir pažadėjo savo galimą talką bendruomeninėje ir ūkinėje veikloje šiame didelės ateites krašte.

(Nukelta į 8 psl.)

LINOTIPUI PIRKTI VAJUS

Lietuviškos spaudos mylėtojai dar yra parėmę linotipo įsigijimo vajų aukomis bei nupirkdami "Žiburių" spaudos bendrovės šėrų.

AUKOJO:

$10 montrealietis Antanas Navikevičius; $5 torontietė Ona Venskaitienė; $3 hamiltonietis L. Pliura; $2 Jonas Inčiūra iš Warkworth, Ont., ir $1 torontietis J. Čeponis.

ŠĖRŲ PIRKO:

Po du šėrus už $20 pirko kun. P. Ažubalis, anksčiau turėjęs 27 šėrus, hamiltonietis K. Mikšys ir žinoma Calgary, Alta., lietuvių veikėja bei visų gerų darbų rėmėja Vera Griggs, jau anksčiau pirkusi taip pat du šėrus.

Po vieną šėrą už $10 pirko Tėvai Pranciškonai, iš seniau turėję 13 šėrų, šio vajaus metu jau pirkę 20 šėrų; prel. Pr. Juras, iš Lawrence, Mass., anksčiau pirkęs 27 šėrus; torontiečiai Vyt. Sendžikas, Jonas Genauja, Bronius Ulozas ir Domas Kazlauskas, visi anksčiau pirkę po 6 šėrus; taip pat torontiečiai Eligijus Narušis, jau šio vajaus metu pirkęs du šėrus, ir Kazys Kaknevičius, abu anksčiau pirkę po tris šėrus, ir hamiltonietis A. Pauliukas.

Visiems lietuviškosios spaudos rėmėjams nuoširdžiai dėkojame.

Vajaus komisija.

Savaitės įvykiai

Laos vyriausybė, komunistnių pajėgų vis stipriau puolama, paprašė Jungt. Tautų karinės pagalbos. Užsienio r. ministeris oficialiu raštu kreipėsi į JT gen. sekret. Hammarskjold, išvykusį tarnybiniais reikalais į P. Ameriką. Rašte sakoma, kad Š. Vietnamo karinės pajėgos, prisidėdamos prie Pathet Lao komunistinių dalinių, nuolat peržengiančios Laos valstybės sieną ir puolančios reguliarinę kariuomenę. Gen sekret. Hammarskjold skubiai grįžo Niujorkan ir patvarkė, kad būsų sušaukta saugumo taryba. JAV tokiai pagalbai yra palankios, bet britai kalbasi su Sov. Sąjunga ir yra linkę atgaivinti paliaubų komisiją, kurią sudarė Indija, Kanada ir Lenkija, ir sako, kad Laos vyriausybė turinti pirma įrodyti Š. Vietnamo įsikišimą į Laos vidaus sukilimą. Kanada tokios komisijos atgaivinimui yra priešinga. Jos darbas buvęs baigtas, be to, Laos vyriausybė jos nenorinti. JA V-bės paruošė JT saugumo tarybai rezoliuciją, kad būtų pasiųsti JT stebėtojai į šalį.

Indijos - Kinijos karas

Indija oficialiai apkaltino Kiniją užpuolimu ir pažadėjo netrukus paskelbti tuo reikalu visus dokumentus. Komunistinė Kinija iš savo pusės skelbia, kad Indija užpuolusi Tibetą, kuris priklauso Kinijai 1951 m. sutartimi. Nors didesnių susirėmimų dar nebuvo, abi pusės pasiuntė karinius sustiprinimus. Indijos vyriausybė, norėdama likti ištikima nepuolimo principui, įsakė savo kariniams daliniams atimti iš kiniečių užimtas pasienio vietoves vartojant ginklą tiktai savigynos atvejais. Be to, Indijos premjeras Nehru pareiškė sutinkąs ginčijamas sritis pavesti spręsti abiem pusėm priimtinam tarpininkui. Sakėsi netgi sutinkąs su kaikuriomis sienos pataisomis. Jo rūpestį dar padidino karinės vadovybės susikirtimas su gynybos min. Krišna Menon dėl karininkų pakėlimo į augštesnius laipsnius. Esą Menon įsikišęs į kariuomenę su politiniais motyvais. Kariniai vadai ir Menon buvo atsistatydinę, bet Nehru prašomi pasiliko vietose, taipgi Menon, kurį Nehru pagyrė, o karinius vadus papeikė už atsistatydinimą [illegible] valstybei kritišku metu. Prie šio incidento prisidėjo Kalkutoj sukeltos komunistų riaušės dėl pabrangusio maisto. Keturias dienas trukusios riaušės pagaliau buvo numalšintos kariuomenės. Nehru, iš visų pusių komunistų spaudžiamas, palinko gerinti santykius su Pakistanu ir matėsi su jo prezidentu Ayub Khan.

Eisenhower - De Gaulle

Buvo spėliota, kad sunkiausia JAV prezidento vizito dalis V.Europoje bus Paryžiuje, kur yra įsitvirtinęs gen. De Gaulle, siekias Prancūzijos didybės. Pasirodė betgi, kad po Dulles mirties atkutęs Eisenhoweris ir čia buvo sėkmingas. Jį sutiko didžiulės minios žmonių, o pasitarimai su De Gaulle pasiekė vieningos nuomonės Berlyno, Š. Atlanto S-gos, glaudesnio bendradarbiavimo ir kt. klausimais. Dėl viršūnių konferencijos sutarė, kad ji principe naudinga, tačiau kviestina tik tada, kai bus vilties susitarti. De Gaulle taipgi išdėstė savo naują planą Alžerijai. Eisenhoweris tepasakė, kad planas esą įspūdingas. Neoficialiomis žiniomis, jis numato visuotinius rinkimus, seimą ir jo sudarytą organą, su kuriuo Paryžius tartųsi. Dar neaišku ar JAV rems šį planą. Prancūzijai svarbu laimėti JAV paramą Jungt. Tautose, kur šį mėn. bus svarstomas Alžerijos klausimas. Prez. Eisenhoweris iš Paryžaus buvo nuskridęs Škotijon, kur padovanotame dvare pailsėjo ir iš čia grįžo į Vašingtoną.

Chruščiovas ruošiasi

Prieš uždarant JAV parodą Maskvoj, Chruščiovas, lydimas A. Mikojano, antrą kartą aplankė ją ir ypač domėjosi naujuoju žemės palydovu, kurį amerikiečiai sėkmingai iššovė tolimojon erdvėn. Ta proga jis prašė perduoti linkėjimus prez. Eisenhoweriui ir pareiškė, kad po vizito, rugsėjo 29 d., JAV vyksiąs į Pekingą. Matyt, Kinija dėl Chruščiovo vizito JAV nerimsta, darydama politinį ir karinį spaudimą, kad tuo būdu priverstų didžiuosius skaitytis su ja. Netenka abejoti, kad Chruščiovas šiuo klausimu kalbės Vašingtone. Šiam vizitui jis jau pasiruošęs. Be jo paties vyks į JAV jo žmona, sūnus, dvi dukterys, žentas, užsienio r. min. A. Gromyko, švietimo min. Jelutin, atominės energijos kom. pareigūnas Jemelianov, sveikatos min. Markov, Ukrainos ūkio viršininkas Tichonov, užsienio kultūros komiteto pirm. Žukov ir rašytojas Šolochov. Pridėjus 39 žurnalistus ir kt. smulkesnius pareigūnus susidaro 100 asmenų palyda. Vizitas prasidės rugsėjo 15 d., baigsis rugsėjo 27 d.

Komunistuojančių lietuvių suvažiavimas

Kanadoj veikia senųjų ateivių "Sūnų ir Dukterų Kanados Lietuvių Savitarpinės Pašalpos Draugija", kurioje telkiasi, kaip ir Literatūros Draugijoj, komunistuojantieji tautiečiai. Rugpiūčio 1 ir 2 d.d. Toronte įvyko jos suvažiavimas, kurio protokolas, surašytas K. Kilikevičiaus, buvo paskelbtas "Liaudies Balso" rugsėjo 4 d. laidoj. Iš jo matyti, kad šis 8-tas suvažiavimas buvo sušauktas po 4 metų. Jam pirmininkavo A. Morkis iš Toronto ir M. Vidrukas iš Winnipego, sekretoriavo T. Rimdžius ir K. Kilikevičius. Centrinio komiteto, kuri sudaro 7 nariai, pirm. yra J. Šinkūnas, sekr. C. Narush. Pagal mandatų komisijos duomenis, suvažiavime dalyvavo 19 astovų nuo 4 kuopų ir 5 c. komiteto nariai, atstovaują 374 narius. Išeitų, kad draugija tiek narių ir teturi, bet c. komiteto pranešime pasakyta, esą 485 nariai, kurie naudojasi ar gali naudotis pašalpomis. Per pastaruosius 4 metus d-ja netekusi 51 nario: 24 mirę, 2 išvykę į JAV, 3 — į Lietuvą, kiti išstoję. Skelbtieji vajai gauti naujų narių nebuvo sėkmingi — įstojo tik 20 naujų narių. Likvidavosi dvi kuopos: Delhi, Ont. ir Coleman, Alta. Tebeveikia kuopos: Toronte, Hamiltone, Montrealy, Winnipege, Windsore, Sudbury, Red Lake, Ont., Timmins, Ont. Toronto kuopa, kaip pranešė V. Mikšys, turi 297 narius ir $1.063 išde, be to, ji pastačiusi naują priestatą — salę. Hamiltone, kaip pranešė A. Doveika, kuopa sumažėjusi iš 43 iki 33 narių. Winnipego atstovo pranešimu, tenykštė kuopa turinti 44 narius, bendradarbiaujanti su Lietuvių Klubu. Bandymas suorganizuoti jaunimą nepavykęs. Windsore, J. Užunario pranešimu, esą 17 narių.

Suvažiavimas priėmė savo įstatų pakeitimus dėl pašalpų mokėjimo, nario mokesčio pakėlimo ir t.t. Baigiant "Liaudies Balso" redakt. J. Yla, rezoliucijų komisijos vardu, pasiūlė rezoliucijas, kurių vienoje pavedama c. komitetui parašyti laišką sovietinės Lietuvos vyriausybei, "kad būtų daromi žygiai palengvinimui atsilankymų T. Lietuvon pas gimines". J. Šinkūnas graudeno dalyvius, ragindamas ieškoti naujų narių, o J. Užunaris pageidavo, kad c. komitetas "suteiktų moralį patarnavimą mirusiems nereliginiams nariams". Užbaigos prakalbas pasakė: seniausias amžiumi dr-jos narys Ant. Morkis, M. Vidrukas, J. Šinkūnas ir Toronto kuopos pirm. J. Kevėža.

Iš viso to matyti, kad "sūnų" ir "dukterų" eilės sparčiai retėja: vieni miršta, kiti išvyksta, o treti pasitraukia, nes nebenori remti komunistinės veiklos. Veltui vadovai šaukiasi naujų narių: retai bepasitaiko tokių, kurie duotųsi įtraukiami komunistų pinklėsna ir eitų tarnauti Kremliui.

Bakteriniai ir cheminiai ginklai turi būti uždrausti gaminti ir jų tyrinėjimai sustabdyti — pareiškė dr. A. A. Smorodincev televiziniam pasikalbėjime su kitais sovietų, anglų ir indiečių mokslininkais, dalyvavusiais Pugwash konferencijoj JAV milijonieriaus Cyrus Eaton dvare N. Scotia prov. Esą mokslininkų dalyvavimas tokių ginklų gaminime bei tyrime turėtų būti draudžiamas etikos taisyklių, nes tai tarnauja masiniam žmonių naikinimui.

Deja, sovietai tokių taisyklių reikalauja tik iš kitų.

Chruščiovą sutikti protestais

JAV įvairių tautinių grupių atstovai sutarė kviesti visuomenę tyliam protestui prieš Kremliaus valdovą, besilankantį Amerikoj rugsėjo 15-27 d.: nesirodyti gatvėse arba atsukti nugaras pravažiuojant Chruščiovui, nešioti ant rankovių juodus raiščius gedulo ženklan, ruošti pamaldas už pavergtų tautų kankinius bei ištremtuosius, rugsėjo 20 d. vidudienį skambinti varpais, dalyvauti protesto mitinguose, o rugsėjo 21 d. dalyvauti Chruščiovo piketavime prie JT rūmų Niujorke nešant plakatus su deportacijų skaičiais, pavergtų kraštų vardais, sulaužytų sutarčių priminimais ir t.t. Tiems reikalams tvarkyti Niujorke sudarytas komitetas: prel. J. Balkūnas, pirm., nariai: D. Halychyn, dr. T.Eckhardt, W. Dushnyck, M. Kižytė, Ch. Stankewicz, P. A. Riposanu. Komitetas kartu kviečia nedaryti eitynių bei vengti išsišokimų.

Lietuvius įsijungti į šias protesto manifestacijas specialiais atsišaukimais pakvietė VLIKas, LLK, ALTas ir kitos organizacijos.

Vyrų choras, vadovaujamas Ivan Romanoff, jau šeši metai dainuoja rodijo programoj "Songs of my people", kuri duoda ir lietuviškų dainų. Vasaros metu šis choras dalyvauja televizijos programoj "Rhapsody" sekmadieniais 7.30 - 8 v. vak. per CBC 6 kanalą. Choro sudėtyje yra švedų, ukrainiečių, anglų ir vienas lietuvis sol. V. Verikaitis.

KAS NAUJO KANADOJE?

A. A. MAURICE DUPLESSIS, Quebeco prov. premjeras, 69 m., mirė rugsėjo 7 d. 12 val. 1 min. ryto Shefferville miestely, kur buvo nuvykęs lankyti rūdos kasyklų. Paralyžiaus smūgis jį ištiko bekalbant su palydovais kasyklos patalpose. Iškviestas gydytojas konstatavo kraujo išsiliejimą galvos smegenyse. Keliems momentams dar buvo atgavęs sąmonę, bet pasikartojęs dar keturi smūgiai galutinai numarino. Jo staigi mirtis nuaidėjo visoj Kanadoj, ypač Quebeco prov., kuriai jis vadovavo kaip premjeras penkias parlamento kadencijas. Priklausė jis konservatorių partijai, bet 1933 m. nuo jos atsiskyre ir įsteigė savo partiją Union nationale, kuriai visą laiką ir vadovavo, o konservatorių partija taip ir išnyko. Jo nuopelnai Quebeco prov. yra dideli, ypač ūkio srityje, nes jo iniciatyva buvo stipriai pakelta pramonė. Tuo tarpu dar nežinia, kas užims jo vietą.

* *

Rinkimus Prince Edward Island prov. laimėjo konservatorių partija, pravedusi 22 astovus iš 30; liberalai gavo 7 atstovus ir vienos aplinkės duomenys dar neaiškūs. Liberalinė prov. vyriausybė išbuvo valdžioje 25 metus. Iškyrus Newfoundlando prov., dabar visur valdo konservatorių partija, nors, Gallup instituto duomenimis, kaikuriose provincijose jų populiarumas mažėja, o liberalų ir CCF didėja.

**

Stipendijas studijoms užsieny Kanados kultūros taryba paskyrė 24 asmenims po $2.000, be to, 9 asmenims trumpalaikes stipendijas $300 - $1.200. Stipendininkų tarpe yra V. Pomer iš Winnipego, vykstąs studijuoti į Kiivo konservatoriją, gitaristas E.Kassner iš Toronto — Ispanijon, muzikas W. Buczynski — Paryžiun ir kt. Sąraše nėra nė vienos lietuviškos pavardės.

Tėviškės Žiburiai
THE LIGHTS OF HOMELAND
Published by Lithuanian R. C. Cultural Society of Canada
SAVAITRAŠTIS
Redaguoja Dr. A. Šapoka ir Dr. Pr. Gaidamavičius.
Leidžia Kanados Lietuvių Katalikų Kultūros Draugija.
Prenumerata visur metams $5.00, pusmečiui $3.00.
Įmokėję nemažiau $10 laikomi garbės prenumeratoriais.
Už skelbimų turinį redakcija neatsako.
941 Dundas St. W., Toronto 3, Ont. Canada. Tel. EM. 8-6813.

Kai du stos, daugiau padarys

Ateivių tvirtesnis ūkinis įsikūrimas Kanadoje, lygiai kaip JAV-bėse, nėra lengvas. Nelengvas mums dar ir del to, kad atvažiavome nepasiruošę ir tušti, be cento kišeniuj. Tuo tarpu tikrieji imigrantai iš Anglijos, Vokietijos, Olandijos ir kitur atsiveža daugiau ar mažiau kapitalo ar, mažiausia, iš anksto yra gerai susipažinę su pasirinkto emigruoti krašto ūkine padėtimi, kalba ar gerai pasiruošę kuriai nors praktiškai profesijai. Mums daugumoje to trūko, nemokėjome kalbos, jokių lėšų ir menkas pasiruošimas šio krašto praktiškoms profesijoms. Išimtį sudarė technikos ir medicinos profesionalai, nors ir šiems teko grubėtą ir sunkų kelią praeiti iki įsipilietino savo profesijoje. Jei prie tų priskaityti keletą smulkių prekybininkų, statybos kontraktorių ir ūkininkų (turiu galvoje tabako ūkius), tai visvien ir po dešimties čia išgyventų metų mes apie 90% tebedirbame nuobodų eilinį darbininko darbą fabrikuose. Ateitis šiųjų aiški, joks didesnis, savarankiškesnis ar ūkiškai stipresnis atsigavimas jų nelaukia, o tikras dalykas, kad užguls nepavydėtina, ypač senesnio amžiaus žmogui, dalia — senatvėje su šluota ar kastuvu tarp dulkių darbuotis, kad savo ir šeimos egzistenciją, gyvenimo duoną, pelnytumei. Tat jau pats tikrasis laikas visiems bendrai apie tai pagalvoti, pasvarstyti ir paieškoti kelių, kuriais būtų galima nuo tas nelemtos dalios pabėgti ir surasti prieinamesnius, lengvesnius ir pelningesnius pragyvenimo šaltinius. Čia mūsų spauda, leisdama skaitytojams tais klausimais pasisakyti, daug ta kryptimi pasitaranus. Turėdami virš dešimties metų kanadiško gyvenimo praktiką ir patirtį, daugelis gali iškelti tuo klausimu gerų minčių ir konkrečių, realių planų. Sustingti ir pasilikti prie esamos darbininkiškos padėties būtų mūsų pačių nusikaltimas, progresyviam ir savarankiškam lietuvio charakteriui.

Nesileisdamas šiuo kartu šią kryptimi pasisakyti ar plačiau panagrinėti, norėjau tik konstatuoti padėtį ir kartu iškelti, kad mums daugeliui jau įmanoma, pereiti į savus pragyvenimo šaltinius.

Betgi paskirų asmenų mėginimai, ypač mažesniuose centruose (Toronte kaikas gerai verčiasi) įsikurti smulkioje prekyboje ar verslo įmonėse nedavė lauktų vaisių, kaikurie net turėjo grįžti į fabrikus.

Suprantame, su mažu kapitalu šiame krašte sunku pasirodyti ir paskui konkuruoti su geresnėmis, finansiškai tvirtomis firmomis. Čia tinka prel. Ad. Jakšto žodžiai, kur du stos visados daugiau padarys...

Nepaslaptis, kad iš mūsų ne vienas jau turi sutaupų po penkiatūkstinę ar daugiau. Su tokiais ištekliais vargiai galima ką nors sekmingai pradėti. Bet jei tokių, sakysime 10, sudėtų po $5.000, susidarytų $50.000 kapitalas, su kuriuo jau būtų galima įgyti ketvirties milijono vertės biznį. Toks biznis duotų patiems savarankų darbą ir lengvesnį bei geresnį senatvės aprūpinimą. Tvirtesnis ir savarankiškesnis mūsų ūkinis kilimas patarnautų ir bendram lietuviškam reikalui.

Tat ir kviečiu "TŽ" skaitytojus šiuo iškeltu klausimu pasisakyti ir pateikti realių planų.

Vyt. Barisas.

Ar turės Kanada naują darbininkų partiją?

(CSc) Yra gana keistas faktas, kad kanadiškasis socializmas savo užuomazgą ir stiprybę turi ne didžiuosiuose pramonės centruose kaip Torontas ar Montrealis, bet Winnipege, kuris yra dalinai pramonės dalinai žemės ūkio centras. Tai buvo Winnipege, kai 1919 m. radikalinis kairumas įgavo konkrečią politinę formą didelio streiko metu. Taigi Winnipegas yra Commonwealth Co-operative Federation (CCF) gimimo vieta. Iki šiol CCF buvo europiniu socialdemokratų partijų atitikmuo. Po maždaug keturiasdešimt metų, 1958 m. konvencijoje, buvo nutarta CCF reformuoti. Tas nutarimas buvo padarytas Kanados darbininkus jungiančioje Caandian Labour Congress konvencijoje. Pagal tą nutarimą pradėta organizuoti nauja kairiųjų politinė partija, į kurią įeitų CCF, CLC ir kaikurios kaimo darbininkų organizacijos. Naujoji partija savo gimimo vieta ir vėl pasirinko Winnipegą, kur š.m. rugpiūčio 20-39 dienomis vyko studijinė konferencija, nagrinėjanti naujosios partijos organizaciją ir pagrindus. Konferencijoje dalyvavo apie 500 asmenų — darbininkijos veikėjų.

Asmeniui, nežinančiam kanadiškųjų reikalų, gali atrodyti keista, kam Kanadoje reikalinga nauja politinė partija? Atsakymas gana paprastas: CCF, įkurta mirusio James Shaver Wodsworth 1932 m., per savo 27 politinio gyvenimo metus neparodė pakankamos stiprybės. Tiesa, šioji partija valdo Saskatchewano provinciją, sudarydama jos vyriausybę, ji yra gana stipri Britų Kolumbijoje, o taip pat turi nemažai pasekėjų Manitoboje ir Ontario, bet federaliniame parlamente ji atstovaujama tik aštuonių atstovų. Tai yra labai toli nuo to, kad partija galėtų bent pradėti vykdyti savo socialinius užsimojimus, deklaruotus 1933 m. Reginos manifeste.

Tikras klausimas yra: ar naujoji partija, pradedanti iš nieko, su nauja programa ir naujais vadais galės padaryti geriau, negu padarė senoji CCF? Sakoma, kad naujoji partija yra kuriama norint gauti didesnę galingojo CLC paramą. Bet senoji CCF taip pat buvo CLC bent morališkai remiama. Viena dabartinio CLC šaka, CCL-CIO rėmė CCF gana stipriai. Yra dar ir kitas motyvas — naujoji partija daugiau rūpinsis žemės ūkio darbininkais. Bet tam nebūtina kurti naują partiją.

Gal geriausias atsakymas į keltąjį klausimą yra tas, kad CCF per daug stipriai prisirišo prie savo oficialiosios programos ir stačiai nebegali jos keisti, o tuo tarpu pakeitimus kelia pats gyvenimas. Visos socialistų partijos Europoje atsirado XIX šm. pabaigos ir XX pradžioje, kai darbininkai buvo apsigynimo pozicijose, kai jie sunkiai kovojo už bent kiek geresnį atlyginimą ir saugumą, kai, antra vertus, darbdaviai buvo labai nerangūs ir apatiški naujųjų reformų reikalu. CCF yra tiesioginis didžiosios depresijos vaisius: Regina manifestas tą aiškiai parodo. Bet laikai pasikeitė. Kanadiškoji visuomenė praturtėjo. Fizinio darbo vidutinis darbininkas jau pajėgia turėti automobilį, gerai valgyti, gyventi geruose namuose, neblogesniuose, kaip kitų klasių dirbantieji. Pakilus bendram gerbūviui, išnyko ar bent neteko pagrindo daugelis darbininkų kovos motyvų, nes darbininkai negyvena blogiau, kaip kitų kategorijų piliečiai.

Visi tie motyvai yra paimti iš tarpo tų, kurie žiūri į reikalą iš toliau, kurie girdi ir opozicijos tai idėjai balsus. O tos opozicijos yra gana daug net ir pačios darbininkijos tarpe. Kitoje pusėje stovi entuziastai, kurie jau šešiolika mėnesių dirba naujosios partijos kūrimo darbą. Tų entuziastų vadas yra Mr. Stanley Knowles, senas CCF veikėjas ir CLC vicepirmininkas. Jis tiki, kad naujoji partija atneš daug naudos. Šiaip ar taip, naujos partijos gimimas nėra eilinis reikalas, tad to gimimo stebėjimas tikrai apismoka.

CCF partijos kūrėjas

(CSc) Kažin ar yra pasauly kitas tokis kraštas, kur tiek daug politinių vadų būtų iš kunigų tarpo, kaip Kanadoje. Štai keletas pavyzdžių. William Aberhart, žinomas kaip "Bible Bill", buvo garsus keliaujantis pamokslininkas, kol jis tapo Social Credit partijos Kanadoje įsteigėjas. Kunigas yra ir jo pasekėjas Mr. Manning, dabartinis Albertos premjeras. James Shaver Woodsworth, kuris įkūrė Commonwealth Cooperative Federation, Kanados demokratinių socialistų partiją, buvo metodistų kunigas. Jo partinis paveldėtojas ir dabartinis demokratinio socializmo vadas Kanadoje Stanley Knowles yra baigęs universiteto teologijos fakultetą. Visi tie asmenys ir daugelis kitų atėjo į visuomeninį darbą su nusistatymu, kad norint geriau pasėti tikėjimo sėklą, reikia pertvarkyti pačios visuomenės gyvenimą.

Iš keturių minėtųjų asmenų — Aberhart, Manning, Woodsworth ir Knowles — pirmasis be jokios abejonės buvo spalvingiausias. Woodsworth buvo daugiausia pasišventęs. Jis buvo asmuo, nuosekliai aukojęsis socialinio teisingumo reikalams, pasišventęs idealams, visai veikęs pagal sąžinės balsą.

Woodsworth buvo metodistų pastoriaus sūnus ir nuo mažų dienų skirtas būti pastoriumi. Studijavo teologiją Manitobos, Toronto ir Oxfordo, Anglijoje, universitetuose. Būdamas Anglijoje, pažino darbininkijos skurdą, kuris tame krašte vyravo pereito šimtmečio pabaigoje. Tas jį taip paveikė, kad jis nusistatė visą savo amžių skirti socialinio teisingumo reikalams.

Kaip pastorius, jis greit pastebėjo, kad žmogaus tikėjimas ir oficialioji bažnyčios linija ne visad sutampa. Šitas skilimas, ilgą laiką giliai paslėptas Woodsworth širdyje, išsiliejo viešumon I Pasaulinio karo eigoje, kai jo socialiniai įsitikinimai ir bekompromisinis pacifizmas susidūrė su patriotiniais ir daugiau konservatyviais jo bažnytinių viršininkų nusiteikimais. Išvadoje 1918 metų birželio mėnesį jis atsisakė nuo pastoriavimo ir pasidarė paprastu vakarų pajūrio darbininku — laivų krovėju. Tai buvo be galo sunkus darbas inteligentui 42 m. amžiaus, kuris visą gyvenimą buvo praleidęs studijuodamas arba kitus mokydamas.

Į platesnius sluogsnius jis iškilo Winnipego didžiojo streiko metu, kai, būdamas mažo streikininkų biuletenio redaktorius, buvo areštuotas. Tai savo esme buvo mažas reikalas, nes arešte jis išbuvo tik penketą dienų, bet to pakako, kad pasidarytų didvyriu darbininkų akyse, o taip pat pagarsėtų Kanadoje. Nuo to prasidėjo jo politinė karjera. Jis buvo pirmasis asmuo, išrinktas į parlamentą darbininkų balsais 1921 m. šiaurės Winnipege. Tą vietą jis išlaikė iki pat savo mirties 1942 m. Po to šis postas perėjo jo geriausiam mokiniui Stanley Knowles.

1932 m. Kanados darbininkijos judėjimas įgavo dar konkretesnes formas: oficialiai buvo įkurta CCF partija. Jos kūrėjas ir vadas buvo tas pats Woodsworth. Partijos politinė platforma, savotiška bet teoretiškai gerai apgalvota, nors ir labai nepraktiška, buvo didele dalimi paties Woodsworth suformuota ir paskelbta kaip Reginos Manifestas 1933 metais. Manifestas reikalauja centrinio ekonominio planavimo, suvalstybinimo daugelio didžiųjų ekonominių sektorių ir tarnybų, suvalstybinimo žemės turtų išnaudojimo, plačių socialinių organizacijų, užsienio politikoje — nesvyruojančio pasisakymo už taiką ir nusiginklavimą.

Praslinkus dešimčiai metų nuo CCF įkūrimo, Woodsworth mirė kaip labai nusivylęs žmogus. Jo idėjos nerado visuotinio pritarimo. Kaikurie jo paties draugai išdavė savo bekompromisines pacifistų idėjas ir parėmė Antrąjį Pasaulinį karą. Nežiūrint to, Woodsworth įtaka į Kanados gyvenimą yra didelė. Nepraktiškos jo idėjos buvo išstudijuotos kitų praktiškesnių visuomenininkų ir ne visos atmestos. Kaikurios rado gana platų pritaikymą. To dėliai Woodsworth, tas didelis idealistas, yra įsirašęs į didžiųjų kanadiečių tarpą.

ŠVENTOJI TUNIKA

Nuo liepos 19 Triero miestas Vak. Vokietijoje išgyvena tikrą maldininkų antplūdį. Tą dieną Triero katedroje buvo išstatyta katalikams brangi relikvija: vien tisai nunerta, nė vienoj vietoj nesusiūta tunika, kurią, pagal padavimą, nešiojęs Kristus.

Iškilmingas relikvijos išstatymo apeigas, gaudžiant visiems miesto ir vyskupijos katalikų bažnyčių varpams, atliko Koelno bažnytinės provincijos metropoliltas kardinolas Krings sykiu su Triero vyskupu M. Wehr. Savo žadyje Triero vyskupijos ganytojas kvietė tikinčiuosius melstis už savo artimus, už savo tautą, taipogi už visas pasaulio tautas, kad žemėj viešpatautų meilė, sugyvenimas ir taika. Maldininkų kelionė neturinti kito tikslo, kaip tik Viešpatį, tapusį žmogum, mirusį ir prisikėlusį.

Tunikos istorija

Pasak vieno seno Triero miesto padavimo, šv. Elena, imperatoriaus Konstantino motina, atvežusi Kristaus tuniką iš Jeruzalės ir ją 328 m. padovanojusi Triero vyskupo Agricijaus bažnyčiai. Triero metraščiai pirmą kartą šventąją tuniką pamini 1105 m. Kiek vėliau, 1196 metais, ji buvo atrasta Triero katedroje. Vokiečių karaliui ir Romos imperatoriui Maksimilijonui skatinant, buvo nutarta parodyti šv. tuniką visiems tikintiesiems. Tai įvyko 1512 m. Nuo to laiko Triero vardas pasidarė žinomas piligrimų tarpe.

Dabartiniame šimtmetyje šv. tuniką sauganti dėžė buvo atidaryta tik vieną kartą, būtent 1933 m. Tais metais Triero katedrą, seną, 1196 m. pakonsekruotą, aplankė virš dviejų milijonų maldininkų. Šiais metais miestas pasirengęs sutikti kita tiek maldininkų. Traukiniais ir automašinom atvyksta nūdien Trieram iki penkiasdešimt tūkstančių žmonių per dieną, o šeštadieniais ir sekmadieniais — net dvigubai daugiau.

Dideli pasirengimai

Nesunku įsivaizduoti, kiek galvosūkio turėjo Triero miesto savivaldybė. Pats Trieras nedidelis miestas: tik 90.000 gyventojų. Tad ne juokas parūpinti maisto ir nakvynių nenutrūkstančiai maldininkų srovei, ir vietos jų autovežimiams.

Ištisus metus plušo darbininkai, begerindami kelius, bestatydami aikštes (dabar yra vietos 130.000 automobilių), beplatindami traukinių stotį. Net kariuomenė, ir ta atėjo į pagalbą: amerikiečių pionieriai pastatė pėstiems plieninius tiltus virš pagrindinių gatvių; vokiečiai įrengė jaunimui palapinių rajoną, prancūzai paskolino ligoninėms šimtus lovų.

Neužmiršo maldininkų priėmė jai ir kultūrinės srities. Atidarytos 6 didžiulės parodos, atviruose teatruose rodomos T. S. Eliot ir Caderon dramos. O istorinių paminkų mėgėjams jau ir taip yra ko Triere pasižiūrėti. Juk neveltui Triero gyventojai šypsodamiesi aiškina svetimiesiems, kad romiečiai jų miestą įkūrę dar prieš Romą...

Kristaus tunika?

Klystų, kas manytų, kad Triere ar už Triero nebuvo išvis diskutuojamas šv. tunikos tikrumo klausimas. Nuo Naujų Metų, kurių išvakarėse Triero vyskupas paskelbė, kad 1959 m. bus išstatyta "sancta tunica Christi" nestigo spaudoj įvairių pasisakymų, jų tarpe ir neigiamų. Bet tas pats Triero vyskupas kita proga nuramino kritiškai nusiteikusius nurodydamas, kad katalikai nesą įpareigoti tikėti relikvijos tikrumu, nors kartu būtų neprotinga ir neišmintinga nevertinti tokio patikimo padavimo ar jį net visiškai atmesti. Antra, katalikai gerbią šį šventą drabužį ne dėl jo paties, bet Kristaus dėliai. Už tai kiekvienas, tikįs Kristų, galįs suvokti ir šio švento drabužio pagerbimo prasmę.

Popiežius Jonas XXIII savo laiške Triero vyskupui pabrėžė, kad "nesusiūtas Kristaus drabužis yra didingos Bažnyčios vienybės paveikslas ir palyginimas... Kai prieš akis iškils šis paveikslas, Dievo malonės pagalba tarsi savaitme daugelį paskatins veikti ir melstis, kad ši vienybė būtų įgyvendinta".

Šią popiežiaus mintį maldininkai ir yra giliai įsidėję į širdis: tie, kurie jau buvo Triere, ir tie, kurie dar iki rugsėjo 20 d. praeis pro šv. tuniką.

J. Medaitis.

Saharos dujas atves Europon

Prancūzijos ekspertai planuoja atvesti Europon natūralinių dujų vamzdžius iš Saharos, kur surastos didelės jų atsargos. J. Soustelle, Prancūzijos ministeris Saharos reikalams, į Saharos požeminius turtus deda daug vilčių ir yra paruošęs jų panaudojimo planus. Tuo tarpu yra tiriamos galimybės panaudoti Saharos dujas net ir V. Vokietijos pramonei. Dujas galima būtų gabenti Prancūzijon specialiais laivais-cisternom arba vamzdžiais. Pastarųjų nutiesimas atsieitų $480-560 mil. Jais galima būtų tiekti 10 milijardų kūb. pėdų kasmet, o dujų atsargų Saharoj esama vieno trilijono kūb. pėdų. Vamzdžiai galėtų būti nutiesti iš ryt. Alžerijos iki Kartaginos, piet. Ispanijoj, iš čia į Marselį Prancūzijoj ir į Ruhro sritį V. Vokietijoj. Taipgi jie galėtų būti nutiesti per Gibraltarą. Prieš tokį planą protestuoja V. Europos anglių kasyklų savininkai, nes esą tai pakenktų jų pramonei. Visdėlto šiuo planu yra susidomėjusios V. Europos valstybės ir tyrimo darbaitęsiami.

Otava. — 1953-1959 m. laikotarpy amerikoniško kapitalo Kanadoje investuota $4.226.000.000. Atitinkamos firmos iš to turėjo $1.826.000.000 pelno. Kanados iždas vien pastaraisiais finansiais metais iš to gavo $450.000.000 mokesčių.

Vašingtonas. — Senato užsienių santykių komisija paruošė memorandumą, paremtą dokumentiniais įrodymais, pasak kurio laisvojo pasaulio ūkinis pajėgumas už komunistų bloką yra tris kartus didesnis. Laisvasis pasaulis turi 4/5 viso pasaulio pajamų ir 2/2 gyventojų.

Mirties salos

S. PIDHAINY
Išvertė Pr. Alšėnas

(Tęsinys iš praeito nr.)

Pasiekus Maskvą, buvome pasiųsti į Butyrkų kalėjimą. Vėl susitikau šimtus naujų žmonių. Tačiau ypatingai gerai aš atsimenu "goldininkus", kurių buvo didelis skaičius. Dauguma jų žydai. Jie buvo įtariami paslėpę auksą ir kitas brangenybes, todėl GPU buvo tardomi ir visokiausiais būdais kankinami, pakol palūždavo ir pasakydavo, kur tos brangenybės paslėptos. Jų tarpe buvo gana senų vyrų ir moterų. Jie buvo apsivilkę įvairiausiais drabužiais ir dalinami bent į keletą socialinių grupių. Tie, kurie kilę iš mažesniųjų miestų ir miestelių — buvo apsirengę kaip dauguma sovietinių žmonių. Tai buvo rabinai, dantistai, įvairių parduotuvių savininkai ir vedėjai, o taip pat — spekuliantai, juodųjų rinkų vadovai ir pan.

Tie "goldininkai" buvo labai blogai maitinami, kiekvienu atveju koliojami, mušami, įvairiai ujami ir tardymų metu visaip kankinami, pakol būdavo privedami prie desperacijos ir papasakodavo apie savo turtus.

Tačiau jų tarpe buvo ir gana stiprių charakterių, kurie perkęsdavo kankinimus ir neišsiduodavo. Po kurio laiko ir vieni ir kiti būdavo paleidžiami, nežiūrint, kad vieni nurodė, kur jų turtas paslėptas, kiti — ne...

Butyrkuose buvo pereinamasis punktas. Stotyje kartais perkeliamųjų susidarydavo iki penkių šimtų asmenų. Jie būdavo vežami į įvairius kitus kalėjimus, sunkių darbų stovyklas Sibire ir šiaurinėj Rusijoj. Tenai — pasitaikydavo — susitikdavo seni draugai, nesimatę po keletą metų.

Buvom nugabenti į "Kresty" kalėjimą (Leningrade). Iš Kursko stoties mus vežė atviruose sunkvežimiuose. Lietus pylė ant mūsų, tarytum iš kibiro. O mes dideliu greičiau važiavome pro didelius ir puošnius rūmus, tiltus ir paminklus. Prasilenkėm su Nevos upe. Galiausiai — atsiradome tame "Kresty".

Toji kalėjimo vieta daug kam buvo žinoma kaip sadistinių tortūrų tvirtovė. Jeigu kitose vietose GPU kryžiuodavo kalinius, versdami prisipažinti nebūtus kaltinimus, tai šioj vietoj "palengva tekinamas" kalinio kraujas priversdavo ir stipriausius vyrus psichiškai visiškai palūžti...

Kresty kalėjimo sargybiniai — turėjo savus metodus. Jie ant kalinių niekad nerėkdavo, nešaukdavo, kaip kitur, bet ypatingai smarkiai mušdavo, net už mažiausius prasižengimus.

"Perauklėjimo" metodai tenai taipogi buvo kitoniški.

Kartą vienas kalinys pavogė duonos gabalėlį iš kito kalinio. Duonos savininkas patyręs ir išsiaiškinęs vagystę, šaltakraujiškai išplėšė iš krosnies plytą ir visų akivaizdoje užmušė duonos vagį.

Žmogžudys buvo nuteistas mirties bausme. Mūsų "švietėjai" nutarė šią bylą išdiskutuoti visų akivaizdoje.

"Kultūrinio švietimo" šefas pasakė kalbą visiems, pristatydamas žmogžudį, kaipo pavyzdį blogiausio kriminalisto šioje žemėje. Baigęs kalbą, jis paprašė, kad kuris nors iš kalinių pareikštų tuo reikalu savo nuomonę. Pirmiausia jis klausė visų kartu. Po to — pirštu rodė į paskirus asmenis. Deja, niekas nenorėjo kalbėti ir pateikti savo pažiūras nei iš politinių, nei kriminalinių kalinių.

Galiausiai viršininkas švelniu tonu pasakė:

— Jeigu jūs nenorite kalbėti, tai mes balsuosime...

Nors buvo uždrausta kalinius vadinti "draugais", bet jis — tuo kartu juos taip vadino, tikėdamasis daras labai gerą gestą kalinių atžvilgiu.

Pagaliau, vienas kalinys atsistojo ir paprašė leidžiamas kalbėti.

— Jeigu kas nors kalėjime pavagia iš savo draugo duonos gabalą, jis vagia jo kraują. Todėl tai yra labai didelis nusikaltimas, — kalbėjo kalinys.

Viršininko veidas nušvito pasitenkinimo šypsena...

— Tačiau yra labiausia tragiška, jog šis atvejis nėra ištimtinas. Laike keletos mėnesių, kaip aš esu laikomas Kresty kalėjime, šitokios vagystės ir žmogžudystės — yra kasdieniniai įvykiai. Aš klausiu čia visų: kas kaltas už tai?

— Kuriuos mes privalome kaltinti? Tuos, kurie užmuša ar tuos, kurie padarė šitokias nežmoniškas sąlygas ir žmones pavertė žvėrimis?...

Staiga, tarytum iš po žemės, atsirado visa eilė kalėjimo sargybinių, su paruoštais ginklais šauti. Iš po patformos, ant kurios stovėjo švietimo šefas, taipogi sublizgėjo dviejų ginklų vamzdžiai. Buvo sukomanduota visiems elgtis tyliausiai. Taręs žodį kalinys tuojau buvo išvestas. Jis, ginkluotu sargybinių lydimas, išdidžiai išėjo pro duris nė neatsigręždamas...

— Visi į celes! — užgirdome įsakymą...

Po šito nuotykio niekas nebesiryždavo klausti kalinių nuomonės jokiais atvejais.

Iš Kresty kalėjimo greitai buvom vėl pakrauti į "Juodąsias varnas" (taip vadindavo kaliniams pervežti mašinas) ir nugabenti į geležinkelio stotį. Į tuos uždarus be jokios ventiliacijos sunkvežimius buvome pakrauti beveik žmogus ant žmogaus, kaip malkos. Kaikurie apalpo, o vienas senesnis žmogus — pakeliui į stotį mirė. Jo lavoną sargybiniai parsivežė atgal į Kresty.

Kada jau buvome sulaipinti, kaip paprastai, į gyvulinius vagonus, iš kažkur gavę žinių kaliniai ėmė kalbėti, jog esame vežami į pereinamąją stovyklą, vadinamą "Zvanka", iš kur kaliniai siunčiami į įvairias sunkių darbų ir vergovės stovyklas, kaip Kem, Kol, Murmansk, Solovkų salos ir kitur.

Žinoma, pakol pasieksime vadinamąją "Zvanką", mes buvome priklausomi tik GPU nariams, mūsų palydovams, kurie buvo visiški padėties viešpačiai. Tiems tironams priklausė neribotos teisės — jie galėjo kalinius mušti, bausti ir, netgi, nušauti. Jų žinioj buvo mūsų likimas.

"Zvanka" mums buvo girdėta, kaip baisenybių vieta. Toji stovykla buvo pasižymėjusi brutališkumu, apiplėšimais, muštynėmis, tortūromis, nužudymais ir t. t. Todėl mes buvome labai patenkinti, kad "Zvankos" vadovybė, dėl kažkokių priežasčių, mūsų nesutiko priimti "savo globon". Buvome pasiųsti į Kem stovyklą.

Kai traukiniui sustojus žvelgėme pro purvinas ir siauras vagonų dureles, mes matėme sniegu padengtus didžiulius plotus, tamsius miškus ir kur-ne-kur paskirus krūmokšnius tuščių laukų platybėj... Mūsų nuotaika — buvo prislėgta.

Vieninteliai kaliniai, kurie jautėsi kaip namie, buvo kriminalistai. Jie buvo nerūpestingi ir dainavo dainas.

Palengva buvome gabenami į tolimąją šiaurę. Laikas nuo laiko grupelės kalinių pakeliui buvo paimamos iš vagonų ir išvedamos.

Kem stotyje GPU šoferis parodė pirštu į mane ir paliepė išlipti.

Buvau prijungtas prie kitų kalinių, kurių buvo apie penkiasdešimt ir kurių nė vieno nepažinojau. Tik vieans sargybinis buvo

(Nukelta į 7 psl.)

Mirė profesorius R. Lemkin

Nuo širdies smūgio Niujorke mirė prof. R. Lemkin, 58 m., tautžudystės (genocido) konvencijos autorius ir žudomų tautų gynėjas. Ta prasme jis pasitarnavo ir Lietuvai, su kurios žmonėmis jis artimai bendradarbiavo ruošdamas ir populiarindamas tautžudystės konvenciją, kuri buvo priimta Jungt. Tautų pilnaties posėdžio Paryžiuje 1948 m. gruodžio 8 d. JAV atsisakė tą konvenciją pasirašyti. nes tai esą nesuderinama su jų suverenumu. Sov. Sąjunga ir kaikurie jos satelitai betgi tą konvenciją pasirašė. 1953 m. prof. Lemkin prašė Jungt. Tautas pasmerkti Sov. Sąjungą už nesilaikymą tautžudystės konvencijos, nes ji žudanti tautines ir tikybines mažumas. 1944 m. prof. Lemkin, gyvendamas Švedijoj kaip tremtinys, parašė knygą "Ašies siautėjimas okupuotoj Europoj", kur jis iškėlė tautinių mažumų masines žudynes ir išaiškino savo darytą terminą iš graikų ir lotynų kalbos "genocide". Jo paties šeima buvo sunaikinta 1939 m., kai Lenkiją užėmė vokiečiai. Išliko gyvas jis pats ir brolis Elijas, dabar gyvenąs Montrealyje.

Prof. Lemkin yra gimęs rytinėj Lenkijoj Bezwidene vietovėj ūkininko šeimoj. Baigęs teisę Lvivo un-te vertėsi advokatūra Varšuvoj, kur taipgi dirbo kaip sekretorius įstatymų kodifikavimo komisijoje. Rūpintis žudomomis grupėmis jis ėmė dar gerokai prieš II D. karą. 1933 m. jis buvo pasiųlęs Tautų S-gai Ženevoje atitinkamą konvenciją, bet ji nepraėjo. Į JAV jis atvyko 1941 m., kur dėstė teisę įvairiuose universitetuose, buvo krašto apsaugos ministerijos patarėjų, o vėliau vyr. JAV teisėjo R. Jackson patarėju Niurnbego byloje. 1950 ir 1952 m. jis buvo pasiūlytas kandidatu Nobelio taikos premijai.

Buenos Aires. — Martin Bormann, buvęs Hitlerio pavaduotojas, apie kurio likimą nebuvo nieko žinoma, sakoma iki 1947 m. slapstęsis Vokietijoje, 1947-9 m. Ispanijoje, o vėliau Argentinoje, kur buvęs įsigijęs ūkelį. Jis miręs Santa Juliana klinikoje nuo plaučių vėžio.

Vancouveris. — Čionykštė helikopterių firma Okanagan Helikopters Ltd. ruošiasi įrengti helikopterius-taxi tarp miesto centro ir aerodromo. Iš pradžių būsią paleistos trys dvimotorinės mašinos ir tik didžiųjų firmų susisiekimui.

RESTORANAS "RŪTA"
994 DUNDAS ST. W., TORONTO.
Naujai dekoruotos patalpos, valgiai gaminami pritvrusių virėjų iš šviežių produktų europietiško skonio.
VISI maloniai kviečiami atsilankyti
Atidaryta nuo 7 val. ryto iki 9 val. vakaro.
• Telefonas LE. 6-4393
Savininkė Olga Compagnin.

Įvairūs siuntiniai
Į LIETUVĄ,
LATVIJĄ, ESTIJĄ, UKRAINĄ ir U.S.S.R.
DĖMESIO!
Vaistai iš Europos valstybės atpiginti nuo 10% iki 40%.
Prašome reikalauti mūsų naujai atspausdintą vaistų katalogą Nr. 2.
Taip pat siunčiame iš Europos valstybių AKORDEONUS, SIUVAMAS MAŠINAS, INVALIDAMS KĖDES, LAIKRODŽIUS ir kitką.
Iš Kanados:
Siunčiame paprastu ir ORO PAŠTU Jūsų sudarytus ir apdraustus įvairius siuntinius.
Turime pardavimui suknelėms, kostiumams ir ypatingai labai geros rūšies vyr. paltams medžiagų, priedų ir įvairių kitų prekių.
Prieš sudarant siuntinį prašome užeiti pas mus ir apžiūrėti medžiagas bei susipažinti su kainomis ir Jūs tikrai būsite patenkinti.
Gyveną ne Toronte, prašome savo sudarytus iki 17 svarų gryno svorio siuntinius, bei užsakymus reikmenims iš Europos valstybių, siųsti mums paštu ar ekspresu. Apmokėsite gavę mūsų pranešimą.
Mūsų patarnavimas greitas ir sąžiningas.
LIETUVIŲ ĮSTAIGA
BALTIC EXPORTING CO.
CENTRINĖ ĮSTAIGA:
849 College St., Toronto, Ont., Canada. Telefonas LE. 1-3098
SKYRIAI:
105 Cannon St. E., Hamilton, Ont. Tel. JA. 8-6686. Ponia V. Juraitis.
94 Douglas St., Sudbury, Ont. Tel. OS. 3-5315. Ponia M. Venskevičienė.
1702 Whitehall Drive, London, Ont. Tel. GL. 1-0821. Ponas K. Kudukis.
DARBO VALANDOS: pirmadieniais - penktadieniais nuo 9 val. ryto iki 7 val. vak. Šeštadieniais—nuo 9 val. ryto iki 5 val. vak.
Savininkai S. ir A. Kalūza

"GERI SANTYKIAI"

J. M. ŠIUGŽDA

"Gerų santykių" su bolševikais propaguotojai gali tikrai džiaugtis. Chruščiovas pakviestas atvažiuoja į Ameriką, prezidentas Eisenhoweris atsilygindamas važiuoja į Rusiją. Keiškia, vykdoma "taikos koegzistencija".

Iš šitokių santykių mezgimo kaikas daro toli einančių spėjimų. Karo nebus, taika užviespataus ilgus metus, santykiai su komunistiniais kraštais įeis į normalias vėžes, ir du pasauliai — kapitalistinis ir komunistinis — ramiai bendradarbiaus visais atžvilgiais.

Ir daug kas iš kapitalistinių kraštų taip ir svajoja. Svajoja, kaip jie darys biznius, kaip jų rinkos prasiplės, kaip jie praplatins savo įmones, kaip augs jų pelnai ir dividendai... Bus gera gyventi... Įdomu, kad už taip vadinamus "gerus santykius" daugiausiai ir guldo galvą įvairūs milijonieriai, didžiųjų biznių magnatai. Kaip C. Eaton. Jie tai daro ne iš meilės komunistams, kurie nusuko sprandus daugeliui panašių, kaip jie, bet grynai iš savo interesų, iš savo biznių. Jie šiandien ir varo tą visą kompaniją, o politikai jų įtakai pasiduoda — eina į susitikmus, kurių anksčiau vengė.

Ko laukia komunistai iš tų visų santykių? Kodėl jie, prie jų visos neapykantos kapitalistiniam pasauliui, eina taip pat noriai ir tai labai noriai, į tuos santykius?

Čia reikalai yra sudėtingesni. Tolimesnė ateitis rišama su dabartimi. Komunistams reikalingas laikas poilsiui ir pasirengimui. Jie rengiasi pasaulį užkariauti. Nesvarbu kokiu keliu — ramiu, taikos ar karo. Iš tolimo taško išeinant jie šiandien žengia atitinkamus žingsnius. Kaip geras šachmatininkas, jie nedaro beprasmių ėjimų. Kiekvienas žingsnis apskaičiuotas ir užplanuotas. Pas komunistus planuojamas ne tik ūkis. Pas juos planuojama viskas, o kartu ir užsienio politika.

Taigi kas daroma, daroma ne veltui ir ne beprasmiai. Susiartinimas su kapitalistiniais kraštais šiuo metu jiems yra reikalingas, ir jie savo pasieke. Kur reikėjo— spaudė, kur reikėjo — grasino (Berlynas), kur reikėjo — papirkinėjo, kur reikėjo — vykdė ir tebevykdo revoliucijas. Visos prie monės jiems gali būti naudingos. Ir savo baigia pasiekti — susitikimai didžiųjų, galima sakyti, kaip ir įvykęs faktas. Chruščiovo vizitas prasideda rugsėjo 15 d. Toliau seks kiti.

Taigi ir ši vizitą reikia imti kaip vieną iš visos sistemos. Jis pats vienas maža ką sakytų. Mūsų visų — paeinančių iš už "geležinės uždangos" teritorijų — galvojimu tokie vizitai ir tokie kvietimai Vakarams neduoda nei naudos nei garbės. Tai yra broliavimasis su banditais, su žmogžudžiais, tegu ir politiniais, su tautų naikintojais, su sutarčių laužytojais, su žmonėmis, kurie prisilaiko visai kitų dėsnių toje pačioje moralėje, kitų dėsnių tarptautinės teisės srity ir t.t.

Su šiais vizitais laužoma šaltojo karo sistema. Bet tik Vakaruose. Bolševikai dirbs ir toliau, kaip dirbę ligi šiol, t.y. stiprins savo karinę padėtį, šnipinės vakariečius, ves propagandą viešai už savo idėjas ir stiprins bolševikines partijas svetimose valstybėse. O bendroje sumoje stiprinsis visais būdais. Jiems geri santykiai yra reikalingi tarp kitko ir vakariečių budrumui sumažinti, ir juos parengti galutiniam aktui — pavergimui.

Tam tikram laikui gali pagerėti padėtis iš viso — bizniai pagyves, pramonė gaus naujų užsakymų, nedarbas Vakaruose sumažės, ir atrodys, kad tikrai atėjo geroųvio laikotarpis ir tik dėl gerų santykių su komunistinėmis valstybėmis. Bet tas truks tik trumpą laiką, — tiek, kiek tai bus reikalinga bolševikiškai strategijai.

Konfūzina padėtį ir įneša kiek sumišimo į "gerų santykių" šalininkų tarpą Laoso bolševikiški sukilimai, kurie plečiasi kasdien, raudonosios Kinų armijos slinkimas į Indiją, galutinis naikinimas Tibeto tautos, kurios vadovas jau kreipėsi į Jungtines Tautas, prašydamas užtarimo ir pagalbos.

Žinant bolševikišką centralizaciją, atrodytų, kad ir šie veiksmai derinasi su visa jų sistema. Nors Maskva gali teisintis, kad tai nuo jų nepriklauso. Bet jei gerą kainą jiems pasiūlys, tai jie apsiims "paveikti" savo draugus, ir tie laikinai savo nedraugiškus veiksmus sutiks sustabdyti. Šitie puolimai yra tam tikros strategijos apskaičiavimai. Jie žino, kad vakariečiai už jų sustabdymą sutiks mokėti tam tikrą kainą.

Gali ateiti laikas, o mes jo nežinome, kad kiniečiai norės manevruoti ir savistoviai nuo Maskvos, ir Azijoj panorės būti vienintėliai šeimininkai. Tada tokie veiksmai nebus stabdomi diplomatiniu keliu, o tik gryna jėga, kaip buvo sustabdyti veiksmai prieš Formozą, kada amerikiečiai realiai pagrasino kontraveiksmais.

Kaip bekalbėti, Vakaruose veikia ne vienas centras, o keli, nekalbant apie įvairių sąjungininkų norus ir politikus. Vienas iš tų centrų, ir tai labai stiprus, yra už geresnius santykius su bolševikiniu pasauliu. Atrodo, kad šis centras dabar laimi ir jo politika ima viršų.

Mes, kaip ir visi kiti, kurių kraštai yra anapus, paveikti šios didžiosios politikos negalime. Mus, kaip veiksnį, bandoma iš viso nurašyti ir užmiršti. Užmiršti kaipo pavergtas tautas, kurioms yra tam tikrų įsipareigojimų. Tiesa, tiktai moralių. Mes daromės tam tikroj politikoj nepatogūs. Galime pasidaryti ir nepageidaujami, nes mes niekad nesutiksime su taikos koegzitsencija, kuri, mūsų giliausiu įsitikinimu, ir mūsų reikalams ir pasauliui yra tik kenksminga. Mes galime likti tik balsu šaukiančiu tyruose.

Kaip dirbama Sovietų Sąjungoje

PASIKALBĖJIMAS SU DARBININKAIS GRĮŽUSIAIS IŠ MASKVOS

Žurnalas US News and World Report rugpiūčio 10 d. laidoje paskelbė savo bendradarbio pasikalbėjimą su dviem amerikiečiais darbininkais, dirbusiais prie JAV parodos pastatų statybos bei įrengimo Maskvoje. Su jų pasteėjimais bei nuomonėmis, be abejonės, bus įdomu susipažinti ir "TŽ" skaitytojams.

— Ar yra skirtumo darbo procese tarp sovietų ir JAV darbininkų?

— Yra. Ten viskas atliekama skirtingai. O ypatingai statybos srityje, kuri atsilikus nuo mūsiškės taip toli, kiek tik mes galime įsivaizduoti. Jie neturi tokių įrankių kaip mes.

— Kokiu tikslu vykote į SSRS ir ką ten dirbote?

— Mes vykome į Maskvą statyti JAV paviliono. Ten atlikome stalių ir dažymo darbus su pagalba rusų darbininkų. Rusai atliko cemento ir elektros darbus su savo įrankiais ir savu metodu.

— Kaip ten suradote darbininkus ir ar juos samdėte tokius kokius norėjote?

— Jų sistema visai skirtinga nuo mūsiškės. Jie turi darbininkų biurą. Ten suregistruoti darbininkai. Juos skiria į darbą pagal registracijos eilę, o ne pagal kvalifikacijas. Pvz. jei jūs prašote staliaus ar mūrininko, tai darbo biuras gali pasiųsti jums siuvėją, mėsininką ar dar kitokį. Samdai, ką gauni, o ne ko nori.

— Kaip elektros darbai? Ar jie atliekami kaip ir JAV?

— Darbą pradėjo 7 darbininkai. Jų tarpe buvo viena moteris, kuri nusimanė šiek tiek darbe. Ji atliko visus elektros instaliacijos darbus. Jie neturi spalvotų vielų, kaip B X. Jie kiša į vamzdelius dvi baltas vielas. Kai baigia, tikrina specialiu aparatu. Pas mus taip dirbo prieš 20-30 metų. Mes turėjome nurodyti jiems, kaip sudėti vielas, kad susidarytų skirtingas padalinimas.

— Kaip greitai jie atliko tą darbą?

— Tai jau visai kitas reikalas. Tokio tipo namui mūsų du elektrikai būtų įvedę elektrą per 4, daugiausia per 6 valandas. Jų septyni darbininkai dirbo pusantros savaitės.

— Ar rodėte jiems savo darbo metodą?

— Taip. Bet jie neturi įrankių ir negali taip dirbti. Pvz. jie neturi ilgo grąžto bei kitų įrankių. Rodėm jiems patį įrankį ir kaip jis naudojamas. Ne visuomet sekės. Pvz. gavome du vyrus. Vieną priėmė. O antras nieko neišmanė ir įtaigojo mus, kad jo metodu geriau dirbti. Jį pristatėm kalti stogo šingelius. Reikėjo pusę valandos jam rodyti, kaip prikalti šingelį. Veliau turėjom visus jo prikaltus šingelius atardyti ir nulupti. Mes neturėjom laiko juos mokyti. Parodydavom darbą, jei nesiorientuodavo ir neatlikdavo gerai darbo, atleisdavom.

— Kas kaltas dėl viso to?

— Jie visi gauna mėnesinį atlyginimą (spėju, apie 900 rublių, t. y. $225 pagal oficialų keitimo kursą) ar jie dirba, ar ne. Todėl jų meilė darbui šalta. Moterys ukrai dirba, daugiau kreipia dėmesio į darbą ir rūpestingiau jį atlieka, kaip vyrai. Pvz. jie pradeda darbą 8 val., o 8.30 val. daro desimt minučių pertrauką ir taip tęsiasi ištisą dieną. Kai termometras pakilo 75-80 F., jiems pasidarė bloga. Per karsta dirbti, visi sulindo į pavėsį. Mes dirbame kai termometras rodo 90-95 F. ir nesijaučiam blogai. Tačiau moterys dirba ir karštyje ir labai sunkiai. Pvz. mes nuvažiavom į geležinkelio stotį atsivežti statybinės medžiagos. Kieme moterys krovė 8 colių vinių dėžes. Privažiavus mūsų sunkvežimiui, jos jas sumetė.

— Ar daug moterų dirba?

— Taip. Jos dirba sunkiau už vyrus. Moterys mūrina sienas, maišo cementą, dirba prie kelių tiesimo, meksfaltavimo ir t.t.

— Kokius įrankius naudoja dažymui?

— Jie nenaudoja plokščių šepečių, bet senus apvalius. Pvz. viešbutis, kuriame apsitojome, buvo statytas prieš tris metus. Jo dažymo darbai labai blogai atrodė. Kiti pastatai, atrodo, nedažyti 40-50 metų. Dažymo darbus dirba moterys. Jos dirba pasistatę kopečias, ar lentų paaugštinimus. Ant jų aš nedrįsčiau atsistoti. Jei jų darbą inspektoriai patikrintų, daug reikėtų pakeisti ir iš naujo perdažyti. Mačiau jie dažė 12 pėdų tvorą. Ją tepė nuo apačios į viršų.

— Ar domėjosi rusai jūsų įrankiais?

— Taip. Buvo atvykę laikraštininkai iš Izvestii ir kitų laikraščių. Jie domėjosi ir daug klausinėjo apie įrankius. Ypatingai domėjosi plaktuku su vinių traukykliu (claw hammer).

— Ar jie neturi jų?

— Mes nematėme ten jų. Pagal jų stebėjimą ir apžiūrėjimą, atrodo, kad jie jų niekad nėra matę. Mes matėme jų įrankius. Pvz. jų piūklas, tai geležinis su dviem pagaliukais galuose. Tokį mačiau savo gimtinėje; kai buvau dar kūdikis. Man atrodo, jie neturi įrankių fabriko. Todėl ten jų nėra pardavimui ir nesimato vitrinose. Mes specialiai ieškojome įrankių darbininkams, bet jų neradome.

— Ar matėte elektrinių automatinių įrankių?

— Mes jų nematėme. Gal jie ir turi jų...

— Ar jie mėgino jūsų įrankius?

— Taip. Kartą tik neužmušė manęs su "staplegun", kuris stipriu oro spaudimu įmuša vinį. Rusas nežinojo ir paspaudė gaiduką. Vinis išskrido ir pralėkdama pro mano akį sulindo į sieną.

— Ar rusų darbo vadovai tokie, kaip mūsų?

— Ne. Jie paima kelis darbininkus ir vienam pasako, kad jis darbo vadovas. Pasitaiko, kad darbo vadovas nenusimano apie darbą ir niekad nėra vadovavęs jokiam darbui. Pas mus darbo vadovas turi nusimanyti apie darbą, o ten turi turėti politinį sugebėjimą.

— Ar jų darbininkai turi pakankamai valgyti?

— Čia jie mus nustebino. Jie atsinešė iš ryto pilnus maišus maisto ir kas pusvalandį ėjo užkąsti.

— Ką jie daugiausia valgė?

— Duoną. Jie turėjo kepalą duonos. Jį laužė gabaliais ir sausą kramtė. Kartais jie valgė žuvį ar kietai virtus kiaušinius. Paprastai jie valgo rūgštų pieną su duona.

— Kaip jie atvyksta į darbą?

— Jie atvyksta pilnai pakrautais sunkvežimiais iš paskirstymo įstaigos. Mums sutvarkė žolę apie namą moterys. Jos buvo apsirengę išeiginiais drabužiais ir neatrodė pasiruošę darbui. Mums atrodė, jog jos buvo surinktos iš Raudonosios aikštės ar šiaip iš namų ir pakrautos į sunkvežimius pavadinant savanorėm tą dieną atlikti specialų darbą.

— Ar rusai spranta mūsų darbininkus?

— Tai problema. Mano supratimu, jie negreitai pradės statyti mūsų stiliaus namus. Jie stato 16-20 colių sienas. Jie visai netiki į mūsų izoliaciją. Jiems nesuprantama, kodėl mūsų namų sienos tokios plonytės. Jiems atrodo, mūsų pastatas tinka tik vasarai ir jame negalima gyventi žiemą. Jie mūsų nesupranta.

Iš sovietinio gyvenimo vaizdų

ROJAUS ARKLIUKAI

"TIESOS" FELJETONAS

Albino Zavecko ir jo trylikamečio sūnaus Broniaus nuomonės ilgą laiką kirtosi kaip kirvis į akmenį. Tais pačiais metais, kai sūnus išmoko skaityti, jis tvirtai ir su pavydėtinu jo metams principingumu ėmė prieštarauti pamiltam tėvo teigimui: "Tie arkliai, motin, mums — tikri rojaus arkliukai..."

—Jokie, tėte, jie ne rojaus arkliukai, — pareiškė vieną vakarą Broniukas.

Nežiūrnt į tai, kad pas tėvą visada buvo ne mažiau kaip du-trys arkliukai, jie niekuomet nebuvo panašūs į pasakose aprašomus rojaus arklinukus. Juo labiau, kad tokių pačių arkliukų mažasis Broniukas Kybartuose suskaitė net šešiasdešimt. Juos turėjo kaimynai, Gorkio gatvės gyventojas Kemėža, Jurgis ir Juozas Micutos, Juozas Pavadis ir dešimtys kitų.

Ir veikė tie arkliukai visai ne tai, ką turėtų veikti pasakose aprašomi. Tėvas ir jo kaimynai nė nemanė ant jų į rojų joti, bet tvirtino: "Kol arkliukai mūsų rankose, mes su jais kaip rojuj gyvensim..." Taip jo tėvas ir gyveno. Turėjo karvę, vištų ir daug kitų gyvulių, grietinę, sviestą, kiaušinius pardavinėjo. Kažkur prisivogė plytų ir, su arkliukais parvežęs jų, dar užpernai pasistatė gražų murinį namuką. Patiko jis Broniukui ir jo vyresniems broliukams ir sesutėms, o tėtei kažkodėl ne: pardavė namą Jonui Bakšiui iš Vilkaviškio rajono. Tas Bakšys visai ir negalvoja gyventi pirktame name. Jis kažkur Smolinyčios kaime. O tėtės statytame name gyvena Ona Karkienė, Vincas Šucaitis ir Albinas Motgalis, o Bakšiui už tai pinigus moka. Tėtė sako, kad Bakšys "gudrus velnias ir gerai sugalvojo..."

Bet tėvas irgi ne kvailas, kad be namo gyventų. Kai tik pardavė Bakšiui pirmą namą, tuoj iš kažkur arkliukais ir vis naktim plytas, akmenis, lentas vežė. Iš kur vežė — Broniukas nežinojo. O kai prisivežė, kitoje gatvės pusėje ėmė statyti tokį pat namą. Tiesa, dar prieš statybą, pasakojo parėjęs tėvas, jis susiginčijęs su miesto vykdomojo komiteto pirmininku Jonu Sakalausku.

— Neduosiu antro sklypo, — sakė Sakalauskas.

— O aš tavęs ir neprašysiu, — atrėžė tėtė.

Sklypo nedavė, bet namą tėtė vis tiek ant kito sklypo pasistatė. Sako, kad miesto vykdomajame komitete ir sprendimo dėl sklypo nėra, bet namas ir be jo gerai stovi. Gyvena dabar jame tėtė su mama, Broniukas, jo broliukas Juozas ir dvi jaunesnės sesutės. Niekas niekur nedirba, o visko užtenka per akis. Ir todėl, kad tėtė tuos arkliukus laiko. Ir ne tik laiko, o kažkodėl maino juos dažnai su kaimynais, o parėjęs namo, sako: "Apmoviau tą durnių..." Ir pinigų daug parsineša. Štai davė tėvas arklį Kemežai, o už tai iš Kemežos gavo tokį patį arklį. Gavo ir dar du šimtus rublių. Tą pačią dieną tėvas tą patį arklį išmainė su Juozu Micuta ir gavo 250 rublių priedo. Negana to, tą pačią dieną iš Juozo Micutos gautą arklį tėvas atiduavė Jurgiui Micutai, gavo tokį pat arklį ir dar du šimtus rublių. O va, su Kalavinsku išmainytas arklys tėtei kažkodėl nepatiko ir jis jį pardavė Švedui už 900 rublių. Gi už nupirktą iš Vyšniausko arklį tėtė gavo iš vilkaviškiečio Bakūno du arklius. Ne, negalėjo suprasti visų kombinacijų Broniukas prieš kelerius metus. Tada jis buvo mažas ir galvojo, kad gyvenime yra taip, kaip pasakose rašoma. Dabar jis paūgėjo, viską supranta ir su tėvu jų nuomonės daugiau nesikerta. Supranta Bronius, kodėl jo tėvas ir kaimynai arklius vadina "rojaus arkliukais". Todėl, kad ne tik mainikaudami, bet ir šiaip su tais arkliais tėvas ir kaimynai daug pinigų uždirba. Suars kam nors arą — 15-20 rublių į kišenę. Parveš šieno vežimą — 50 rublių. Vasarą tėvas ir kaimynai ilgam dingsta iš namų. Parvažiuoja jie tik vakarais su pilnais šieno vežimais. Štai Juozas Pavadis turi du arklius. Jis irgi niekur nedirba. Kelis kartus sėdėjo kalėjime už vagystę, chuliganizmą. Arba Kazys Grybas. Ketveri metai niekur nedirba. Ir kam jam dirbti. Turi namą, didelį sodą, karvę, o šieno

(nukelta į 7 psl.)

Nauji Maskvos siūlymai Baltijos jūros erdvei neutralizuoti

(Elta) Po Chruščiovo atsisakymo vykti viešnagės į Skandinavijos kraštus, tarptautinės diskusijos Baltijos jūros erdvės klausimais iki dabar nesustojo. Jos dargi įgavo naują pobūdį, kai paaiškėjo, kad Maskva savo planų Baltijos jūros erdvėje ir Skandinavijoje netik neatsisako, bet juos dar papildo naujais siūlymais.

"Izvestijos" rupiūčio 14 d. ilgame straipsnyje dėstė, tikriau sakant pakartojo ankstesnius Maskvos siūlymus Baltijos jūros erdvėje sudaryti beatominę ir beraketinę zoną, panaikinti NATO bazes Danijoj ir Norvegijoj ir Baltijos jūrą padaryti taikos jūra. Be šitų jau iš anksčiau žinomų siūlymų Maskva dabar siūlo dar: Baltijos jūros zoną neutralizuoti palaipsniui — netik Sovietų Sąjungai, bet ir Vakarų valstybėms garantuojant.

"Stockholms Tidningen" ryšium su šitais siūlymais t.k. stato klausimą, ar po tokios garantijos Maskva nustos varžiusi Suomijos laisvę. Maskvos siūlymu Rytų ir Vakarų valstybės turinčios garantuoti Šiaurės erdvės kraštų neliečiamumą ir nepriklausomybę. Laikraštis pastebi, niekas negali būti tikras, kad Sovietų Sąjunga savo įsipareigojimus tikrai išpildys.

Švedų spaudos teigimu, Maskva ir šiandien dar nieko nenorinti žinoti apie tai, kad į Baltijos jūros erdvės neutralizacijos planus būtų įjungti ir sovietų valdomi Pabaltijo kraštai, kitaip tariant, kad ir tuose kraštuose būtų draudžiama laikyti raketines ir atomines bazes. Tai reiškia, kad Maskva tik kitus kraštus nori neutralizuoti, bet savo valdomus kraštus, prieinančius prie Baltijos, nori iš tos neutralizacijos išjunti.

Maskvos reikalavimą, kad Skandinavijos kraštai atsisakytų atominių ginklų, "Dagens Nyheter" (Stockholm) vadina provokaciniu įsikišimu į Skandinavijos kraštų vidaus reikalus.

"Izvestijos" buvo parašiusios, kad tik "dešinieji" Skandinavijoje priešinasi Baltijos jūros planams, kuriuos siūlo Maskva. Švedų laikraščiai atsikerta, kad netik dešinieji, bet ir socialdemokratai tiems planams yra priešingi.

Pasipriešinimas Pabaltijo kraštuose didesnis, negu kitur

(E) Bavarijos radijas Miunchene rugpiūčio 19 d. transliavo žinomo latvių publicisto dr. Bruno Kalninš paskaitą apie Pabaltijos kraštus. Įžangoje Kalninš pastebėjo, kad Pabaltijo kraštai, nors skaitosi atskiromis respublikomis ir turi savas konstitucijas, tikrovėje visiškai priklauso nuo Maskvos diktatūros. Kom. partija yra menkos mažumos partija, kuriai priklauso vos 3% (Lietuvoje 2%) gyventojų, tačiau tie 3% valdo likusius 97%. Paskaitininkas pripažino, kad ūkio srityje plečiama industrializacija, tačiau jos vaisiai eina Maskvos naudai. Pabaltijo gyventojų tarpe pasipriešinimas sovietizacijai esąs didesnis, negu kituose sovietų valdomuose kraštuose. Tuose kraštuose ryškus esąs ir vad. revizionistinis judėjimas.

Vak. Vokietijos kariuomenė

Gynybos ministeris Franz Josef Strauss viešai pareiškė, kad V. Vokietijos apsiginklavimo plano esminė dalis bus baigta jau 1960 m. 12 vokiškų divizijų jau tada galėsią būti pavestos Š. Atlanto Sąjungos vyriausio vado žinion. Aviacijos kūrimas galėsiąs būti atbaigtas betgi tik 1963 m. Taip pat karo laivyno sukūrimas negalėsiąs būti užbaigtas 1960 m.

Į 34 brigadas paskirstyta armija esanti taip apmokoma ir apginkluojama, kad galėtų tinkamai veikti tiek paprastame, tiek atominiame kare. Šiuo metu armijoje esą 218.000 karių. Penkios šarvuočių, viena kalnų ir viena parašiutininkų divizijos esą jau beveik baigtos formuoti. Netrukus būsią sudarytos dar keturios naujos divizijos.

Kariuomenės moralė esanti gera. Kai dėl jos kovingumo, tai ministeris tegalįs tik tiek pasakyti, kad demokratinio krašto kariuomenės kovingumas atliepiąs visos tautos atsparumo laipsniui. Psichologinėj gynybos srity reikią dar tiek padirbėti, kad kariuomenė įgautų visišką imunitetą komunizmui ir įsisąmonintų savos kariuomenės reikšmę vokiečių tautos laisvei.

Darbą bedirbant esą jaučiama ir trūkumų: trūkstą savanorių pasilikančių ilgesnei tarnybai, techninio personalo bei puskarininkių, trūkstą pratimų aikščių, be to, didelio rūpesčio esą su kareivinėmis bei kitomis patalpomis.

Kairas. — Jordanas atnaujino diplomatinius santykius su Jungtine Arabų Respublika. Santykiai buvo nutraukti pernai, kai karalius Husseinas apkaltino Nasserį organizuojant Jordane perversmą.

Maskva. — Jau esąs baigtas projektas naftos vamzdžių linijos iš Kuibyševo į Lenkiją — R. Vokietiją ir Vengriją — Čekoslovakiją.

REIKALAUKITE

Penmans

WARRANTED HIGH GRADE PENMANS KNIT-GOODS

nailonu sustiprintais kulnais ir pirštais

darbo kojiniu

jos ilgiau laiko už kitas

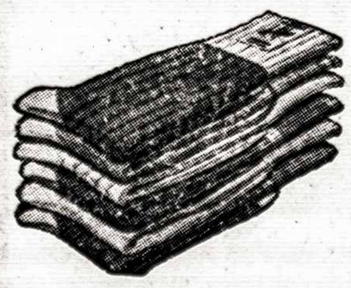

Jos tikrai laikys ilgiau — labai patogios—labai vertingos PENMANS DARBO KOJINĖS. Yra jų įvairių rūšių ir svorių, tinkamų kiekvienam darbui — tai geriausias pirkinys bet kokių kainų grupėje.

TAI PAT APATINIAI — VIRŠUTINIAI RŪBAI

GARSŪS NUO 1868 METŲ WS9-4

LIETUVIS STOGADENGYS

Dengia naujus ir taiso visų rūšių stogus, taip pat deda skardines rinas.

Abest Roofing & Tinsmithing Company

144 First Ave., Toronto 8.
Tel. HO. 6-8252.

C. SWANKAS

Nauja Lietuviška Valykla

Lenard's Cleaners

985 College St. Tel. LE. 1-5166

Darbas atliekamas vietoje su moderniškomis mašinomis.
PRIIMAME IR PRISTATOME Į NAMUS.
Darbo valandos: 8 val. ryto — 7 val. vak.
šeštadieniais — 8 val. ryto — 6 val. vak.
Savininkas L. LEVECKIS

Dėmesio, naujai atidaryta krautuvė!

BLOOR BARGAIN TEXTILE

973 Bloor St. West. Tel. LE. 6-5037
(prieš Ukrainska Knyha siuntinių b-vę).

Didelis pasirinkimas medžiagų vyr., mot. ir vaikiškiems rūbams, siuntiniams į tėvynę, ŽEMIAUSIOMIS KAINOMIS.

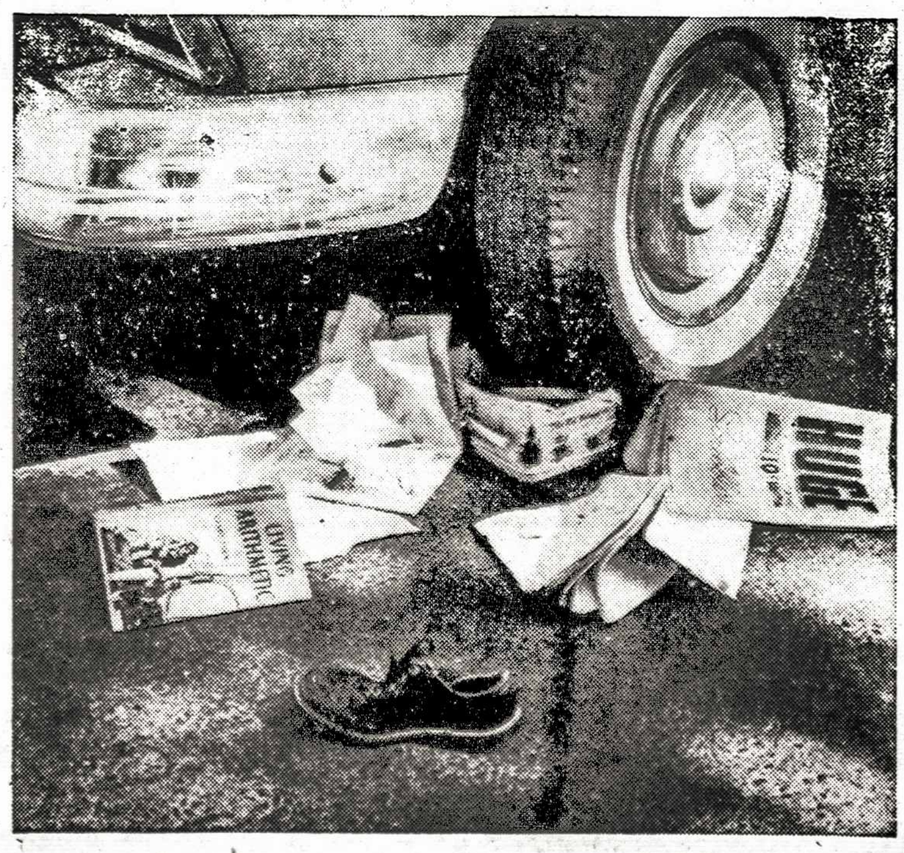

Jonukas nenueis šį rytą mokyklon

Turėdamas pilną galvą planų, šiandien Jonukas užmiršo pasisaugoti gatvėje mašinų. Jis nepasiekė mokyklos šiandien ir neis dar daug dienų iki pasveiks nuo sužeidimų.
Rugsėjis yra sugrįžimo į mokyklą menuo ir pradžia Ontario Transporto Departamento saugaus vaikų judėjimo kampanijos.
Visose provincijos mokyklose mokytojai padeda jauniesiems išlikti gyviems, mokindami Juos saugaus judėjimo taisyklių. Ar ir jūs padėsite?
Priminkite jiems, kad visuomet pereitų gatves sankryžose, žiūrėtų judėjimo ženklų ir prieš pereinant gatvę apsižvalgytų į abi puses.
Ontario Transporto Departamentas ragina jus patikrinti ar jie laikosi visų saugaus judėjimo taisyklių.

9031

Pavergtoje tėvynėje

LTSR augšč. teismas nubaudė po keletą metų kalėjimo kelis "ūkinius darbuotojus", kurie automobilius pardavinėjo po 20.000 rub., o į pardavimo dokumentus rašė 16.000 rublių, sau paislikdami skirtumą. Kiti "spekuliavo skarda, kuri buvo grobstoma iš įvairių Klaipėdos organizacijų ir spekuliacinėmis kainomis parduodama Ukrainos TSR kolūkiečiams".

Tai vis krašte, kuris viskuo pertekęs. Įdomu, kodėl tokios spekuliacijos neįmanomas pvz. čia Kanadoje. Gal paaiškintų "Liaudies Balsas"?

Jonas Čygas, veterinarijos akademijos rektorius, mirė liepos 25 d. tesulaukęs 49 m. amžiaus.

Čygas veterinariją studijavo Berlyne ir Vienoje, kaip Lietuvos vyriausybės stipendininkas. Vėliau dirbo "Maiste". Bolševikų laikais pradėjo kilti administracijoje — buvo Raseinių apskr. veterinarijos gydytoju, "Maisto" tresto direktoriu. Karo metu buvo pasitraukęs į Rusiją. Po karo 1945-7 m. buvo mėsos ir pieno pramonės ministeriu. Nuo administracinio darbo 1947 m. buvo tiesiai paskirtas akademijos parazitologijos profesoriu ir rektoriu.

(E) **"Siurpūs dokumentai apie gestapininkų - lietuvių piktadarybes Kretingoje"**. Tokia antrašte savaitraštis "Literatūra ir menas" 34 numeryje išspausdino pirmąją dalį liudininkų pareiškimų apie įvykius vokiečių okupacijos pradžioje Kretingoje ir jos apylinkėje. Daugiausia nušviečiamas Prano Jakio-Lukio vaidmuo, to paties Lukio, kuris vokiečių teismo Ulme prieš kurį laiką už dalyvavimą masinėse ir individualinėse žudynėse buvo nuteistas 7 metais kalėjimo. Be to, liečiama Lukio bendradarbių Bražinsko ir Smilgio bei eilės kitų asmenų veikla. Vilniaus "Tiesos" 190 numeryje prof. P. Mažylis aprašo Panevėžio adv. Felikso Valiuko ir jo žmonos Onos nužudymą 1919 m., toje apygardoje operuojant Grigaliūno-Glovackio daliniams.

To paties laikraščio 193 numeryje dedamas reportažas "Jo rankos suteptos krauju". Aprašoma buv. Obelių valsč. policijos vado Prano Dzikaičio veikla prieš karą, sovietų ir vokiečių okupacijos metais, atvaizduojant jį kaip masinių žudynių dalyvį ir pan. Iš viso ko matyti, kad "demaskavimo" kampanija tęsiama, ypač liečiant tokius asmenis, kurie šiuo metu yra užseinyje.

Užsipuolė kun. A. Sušinską. Literatūra ir Menas, Nr.32, išspausdino tūlo A. Vabalo straipsnį "Juoda širdis", smarkiai puolantį kun. A. Sušinską. Jis esą 1940-41 m. buvęs vokiečių šnipas, pereidinėjęs per sieną į Vokietiją bei kitus ten siuntinėjęs su žiniom ir gauti instrukcijų, vienos tokios kelionės metu sukliuvęs, o kai karui prasidėjus išėjęs iš kalėjimo, tai prisidėjęs prie visokių žiaurumų, ypač būdamas Panevėžio kalėjimo kapelionu.

Straipsnis ilgas ir pilnas priešta ravimu bei nesąmonių.

Vienos festivalyje instrumentalistų varžybose Vl. Bartusevičiaus vadovaujamas liet. liaudies instrumentų ansamblis, sudarytas iš Vilniaus universiteto ir konservatorijos studentų, laimėjęs aukso medalį ir festivalio laureatų vardus. Jaunieji muzikantai buvę: R. Ožalas, P. Budrius, V. Vaitkevičiūtė, A. Jonušas, A. Raudonis ir D. Kubilijūtė.

Raudondvario rūmai karo metu buvę sudeginti ir dabar taip tebestovi. Raudondvary buvusi mašinų-traktorių stotis jais visai neširūpinusi. Dabar tas patalpas užėmęs Liet. žemės ūkio mechanizavimo ir elektrifikavimo mokslinio tyrimo institutas. Rūmai esą jau išvalyti nuo laužo ir paruošti restauravimui. Architektūrinių paminklų apsaugos inspekcija turinti pasiskubinti baigti tyrinėjimus ir paruošti restauravimo projektą.

Buv. Komaro Baisogalos dvare yra įrengtas gyvulininkystės ir veterinarijos mokslinio tyrimo institutas. "Tėvynės Balsas" graudena skaitytojus, kad ten prasti žmoneliai dar ne taip seniai nedrįsdavę ir užeiti, o ištikrųjų rūmų balių salėje jau buvo įrengtas vištynas.

Eilė dvaro rūmų esą pripažinti architektūriniais paminklais — Plungės, Vilkėnų, Švėkšnos, Apytalaukio ir kt. Bet čia pat rašoma, kad Vilkėnų dvare įkurti vaikų namai. Kažin ar tai tinkama įstaiga paminklinės architektūros rūmuose? Tokią nesąmonę jau nepriklausomos Lietuvos vyriausybė buvo padariusi su Raudondvario rūmais, nors neturėjome nei prezidentui vasaros rezidencijos, nei šiaip jokio reprezentacinio pastato.

Alytus - Simnas - Šeštokai geležinkelio linija pereito karo metu sunaikinta — išsprogdinti tiltai, o kaikur net pylimas. Linijos atstatymo darbai buvo pradėti 1957 m. Pernai buvo atstatytas 18 km. ruožas Šeštokai - Simnas, o šiemet ir Simnas - Alytus, 27 km. Į linijos atidarymo iškilmes buvo atvykęs net pats premjeras Šumauskas. Po 14 metų iš Alytaus vėl bus galima geležinkeliu pasiekti Kauną.

Rigiapiūtėje Kazlų Rūdos rajono kolūkių pirmininkai šiemet atsisakė imti kombainus, nes neturį kur džiovinti grūdus. Taip keturi kombainai stovį ir rūdyją, o žmonės rugius kertą šienpiovėmis arba dalgiais. Rajonas buvęs pasižadėjęs rugius nukirsti iki rugpiūčio 1 d., bet nukirtęs tik 84,4%.

(E) **Nuo buv. Karo muzėjaus bokšto Kaune** po ilgo tylėjimo vėl girdimos dainų meliodijos. Be liaudies dainų motyvų duodamos ir "tarybinės" meliodijos. Bokšto muzikos reikalus tvarkyti esą pavesta komp. Viktorui Kuprevičiui.

Gyd. Vikt. Baltaitis, Vilniaus IV ligoninės vyr. gydytojas, liepos mėn. buvo išvykęs į pasaulinį plastinės chirurgijos kongresa Londone.

HAMILTON, Ont.

MOKSLO METŲ PRADŽIA

Hamiltono lietuvių vysk. M. Vaalnčiaus vardo mokykloje 1959 - 1950 mokslo metai pradedami šia tvarka:

1. Rugsėjo 12 d., šeštadienį, 9.30 val. ryto St. Marry's mokyklos patalpose (Mulberry ir Park gatvių kampe, ten pat, kur visada būdavo) vaikų registracija ir t.t.

2. Rugsėjo 13 d., sekmadienį, 11 val. Aušros Vartų parapijos bažnyčioje pamaldos, kuriose visi mokiniai dalyvauja organizuotai.

3. Rugsėjo 19 d., šeštadienį, numatoma visiems mokyklos mokiniams, kurie bus pradėję lankyti, iškyla.

Į mokyklą, I-mą klasę, priimami visi vaikai, kuriems iki š.m. rugsėjo 30 d. imtinai bus suėję pilni 6 metai. Į 8 klasę priimami ir anksčiau baigę 6 skyrius, kad ir buvo pertrauktas mokyklos lankymas.

Visi mokyklinio amžiaus vaikų tėvai paršomi nuo pat pirmos dienos savo vaikučius atsiųsti į mokyklą tiek naujai pradedančius, tiek jau pradėjusius ją anksčiau lankyti.

Mokyklos vedėjas ir T. k-tas.

TĖVŲ SUSIRINKIMAS

Rugsėjo 27 d., sekmadienį, tuojau po pamaldų, 12 val., Aušros Vartų parapijos salėje, 58 Dundurn St. N., šaukiamas metinis visų mokyklą lankančių vaikų tėvų susirinkimas aptarimui visų su mokyklos gyvavimu susijusių klausimų.

Maloniai prašome visus tėvus paaukoti nors trumpą valandėlę laiko ir į šaukiamą susirinkimą atsilankyti.

Tėvų k-tas ir mok. vedėjas.

Hamiltono moksleivių at-kų susirinkimas įvyks rugsėjo 13 d., sekmadienį, 6 val. vak., parapijos salėje. Kviečiami visi, mergaitės ir berniukai, nuo 12 metų atvykti į susirinkimą.

Jaunučių at-kų susirinkimas įvyks rugsėjo 20 d., 3 val. p.p. parapijos salėje. Visi vaikučiai nuo 7 iki 12 metų yra kviečiami skaitlingai dalyvauti šiame susirinkime. Prašome šiuo reikalu iš anksto užsiregistruoti pas J. Pleinį, tel. JA. 9-5129.

Hamiltono at-kai ruošia spalio 10 d. tretįjį spaudos balių gražioje Knights of Columbus salėje. Šio baliaus pelnas skiriamas jaunimo spaudai paremti.

At-kų tvarkoma biblioteka po vasaros atostogų vėl bus atidaryta reguliariai kas sekmadienį po 11 val. pamaldų. Kurie turi pasiėmę knygų iš bibliotekos prieš vasaros atostogas, prašome jas grąžinti. **J. P.**

LN nauji nariai. Kiek daug tenka išklausyti iš eilės tautiečių Lietuvių Namams neapgalvotų priekaištų. Vienas dažniausiai girdimas — esą dabartiniai LN yra biznio namai, dėlto prie jų ir neprisidedu. Kad jie tuo tarpu biznio—niekas neužginčys, bet kaipgi atsieksime tikrųjų LN, jei nesijungsime į dabartinius nariais? Praeityje jau buvo visokių bandymų, bet kas iš jų išėjo? Nieko konkretaus! Dabar įsigytas komercinis LN pastatas yra, sakyčiau, prietiltis, kuris žymiai greičiau padės įsigyti tikruosius Liet. Namus, nes lėšos LN ateina iš dviejų pagrindinių šaltinių: dabartinių LN pelno ir iš naujų narių. Išmintingesni tautiečiai tai puikiai perpranta ir skaitlingai jungiasi į LN narių gretas.

Praėjusią savaitę LN patyrė tikrai nuostabią Oakvillės lietuvių pagalbą — iš jos nariais įstojo net 5 asmenys. Maloniai nustebino pp. Krygeriai, įteikdami $300 čekį ir įrašydami nariais visus 3 savo vaikus: Ričardą, Ireną ir Hildą. O kas nuostabiausia, kad LN atstovai pas Krygerius užsuko pirmą kartą ir iš sykio susilaukė tokio nuoširdaus ir šilto priėmimo. Tai labai reta LN darbe staigmena! Priimkite mielieji Krygeriai visų narių vardu gražiausią padėką! Du kiti oakvilliečiai, prisidėję po šimtinę, prašė jų neskelbti. Visiems nuoširdus ačiū!

Lankant Oakvillės lietuvius, entuzijastiškos paramos gauta iš mielosios vilnietės Paulės Ancevičienės, kuri mielai šiems apsilankymams vadovavo ir ugningais, įtikinančiais bei nuoširdžiais patarimais labai daug padėjo hamiltoniečiams. Siunčiame Jums, p. Paule, gilius padėkos žodžius!!

Iš hamiltoniečių nariais įstojo jaunoji Vindašiūtė Eleonora. Anksčiau ji ir brolis Arvydas turėjo sudėtinę akciją, dabargi vėl abu pridėjo po pusšimtį ir kiekvienas yra pilnas narys. Vaikų pėdomis pasekė jų mamytė Vindašienė Genutė, prisidėdama nariu su šimtine. Iš mielųjų Vindašių šeimos LN jau turi 3 narius. Nuoširdus ačių ir laukiame įsijungiant į didįjį lietuviško centro kūrimo darbą paskutiniojo šeimos nario p. Leono.

Dėkojame mielajam Ryckiui Juozui, atėjusiam LN nariu su šimtine.

Du paskolos šėrus pirko senesnės imigracijos tautietis Šilinskas Povilas, nešdamas $200. Prieš kiek laiko jis yra įsigijęs vieną akciją, tuo būdu LNamuose dabar turi įdėjęs $300. Jis šiuo metu LN kine dirba, kaip bilietų tikrintojas, pavaduodamas serganti Br. Milašių. Nuoširdus, p. Povilai, Jums ačiū!

Iš viso LN per savaitę gavo $1.000.

Dėmesio liet. gimnazijų rėmėjų vadovams! Labai prašome visus Vasario 16 ir Saleziečių gimn. rėmėjų būrelių vadovus surinkti narių aukas ir pristatyti IŽD. St. Bakšiui iki rugsėjo 30 d. Maloniai prašome nesuvėlinti atsiskaitymo.

Ham. Skautams Remti D-jos v-bos šokių vakaras rengiamas lapkričio 7 d. naujoje ir labai gražioje Knights of Columbus salėje — 222 Queenston Rd. Jos pastatymas ir įrengimas kainavo $140.000. Išorinis jos stilius įdomus. Kviečiame visus tautiečius į šį vakarą atsilankyti ir paremti mūsų skautiškąjį jaunimą.

Sk. St.

Dr. Irena Zeltinš
DANTŲ GYDYTOJA
Baigusi mokslus Latvijoj ir Kanadoj.
7 SPRUCESIDE AVE., HAMILTON, ONT.
Telefonas JA. 2-3317
Priėmimo valandos: nuo 9-12 ir 2-7 val. vak. Šeštadieniais tik būtino reikalo atveju.

NORANDA, Que.

Mokslas. Prieš keletą metų Norandos ir Rouyn dvynukuose miesteliuose buvo prisiglaudę keletas šimtų lietuvių, kurių šeimų darbingieji daugiausia dirbo vario ir aukso kasyklose. Bet dabar jų skačius sutirpo ir beliko tik keletas šeimų ir keletas viengungių.

Apylinkėje gyvenančių šeimų tarpe p. Stankų šeimos visi trys vaikai lankė vietos anglų kalba dėstomas pradžios mokyklas ir gimnazijas. Vyriausias sūnus Steponas Ramutis prieš 4 metus baigęs gimnaziją, toliau studijavo Kingstono, Ont., universitete ir šį pavasarį baigė mokslą gaudamas Master of Science laipsnį. Nuo pat jaunystės turėjo norą tapti lakūnu, tai pasitaikius progai, vasaros metu lankė kursus ir rugpiūčio 28 d. ir tas jo noras galutinai išsipildė, nes gavo lakūno žymenį — sparnus. Dabar žada toliau darbuotis pasirinktoje specialybėje.

Jų duktė Vida Lucija prieš porą metų baigusi vietos gimnaziją, dar metus mokėsi Hamiltone, Ont., Business College, vėliau ištekėjo už Stasio Verbicko ir dabar gyvena ir dirba Hamiltone.

Gi jaunesnysis sūnus Kazys mokosi Canadian Institute of Science and Technology mechanikos kurse. Reikia tikėtis, kad ir jam po kelių metų kruopštaus darbo pasiseks jį baigti.

Ligos. Šiais metais palyginti dažnokai mus lanko ligos, ypatingai mielųjų p. Katasonovų šeimą, kurių duktė Zofija Bruzgienė birželio mėn. gulėjo ligoninėje. Jai buvo padaryta operacija ir išimta tulžis. Vos tik jai pasveikus ir grįžus į namus, staiga susirgo p. Katasonovas, kuriam padaryta sunki vidurių operacija. Šiuo metu ir p. K. kiek sustiprėjęs, toliau gydosi namuose, bet po sunkios operacijos ir senesniame amžiuje ne taip lengvai sekasi.

Taip pat buvo ligoninėje po kiek laiko A. Paulauskas ir A. Burbulevičius, bet jie atrodo greit ligas nugalėjo ir vėl darbuojasi.

Atsisveikinimas. Vienuolika metų dirbęs kasyklose, V. Bruzgys su žmona Zofija tolimesniam gyvenimui išsikėlė į Hamiltoną, kur žada pastoviau įsikurti ir vėliau tėvus pasiimti. Jų išleistuvės buvo suruoštos p. Stankų bute, į kurias atsilankė tik vos desėtkas pažįstamų, mažiau, kaip anksčiau susirinkdavo, nes vis ir vis nubyra, o prisidėti nebeprisideda.

Kanados ūkinis gyvenimas kyla

Toronto savaitraštis "Financial Post" patikrino naująjį biznio pakilimą ne šaltais skaičiais, bet iš gyvų pavyzdžių. Laikraštis išsiuntinėjo keletą klausimų eilei verslininkų bei korporacijų vadovų ir gavo įdomių atsakymų. Klausimai lietė biznį pirmoje 1959 m. pusėje. Atsakymai parodė, kad Kanados ūkinis gyvenimas tikrai kyla. Į kausimą, ar parduodamų prekių kiekis padidėjo ar sumažėjo, 73% atsakė, kad padidėjo, tik 9% pranešė sumažėjimą, palyginus su pereitais metais. Į klausimą, daugiau ar mažiau darbininkų samdoma, 32% atsakė, kad daugiau, 48% įmonių dirba su tuo pačiu darbininkų skaičiumi kaip ir pereitais metais. Į klausimą, ar padidėjo pelnas, 47% įmonių atsakė taip, tik 29% pranešė sumažėjimą. Geriausias kraštas ūkinio kilimo rodyklis, tur būt, yra dirbančiųjų atlyginimai, nes juo daugiau algų išmokama, juo daugiau piliečiai turi perkamojo pajėgumo. Algų pakilimo vaizdas yra toks: 78% įmonių pranešė algų pakilimą, 17% liko su pernykščiais atlyginimais ir tik keletas procentų pranešė esą numušę atlyginimus.

WINDSOR, Ont.

Gegužinė, kurią rengia Windsoro. Liet. Bendruomenė, įvyks šeštadienį, rugsėjo 12 d. vokiečių St. Michael parapijos piknikų vietoje - parke. Gegužinės vieta yra gražiai įrengta. Tame pačiame parke yra didžiulis pastatas - salė, su gerais įrengimais, dėlto jei pasitaikytų ir blogesnis oras gegužinei netrukdys.

Vieta pasiekiama važiuojant 3-ju keliu. Nuo Ambassador tilto pravažiavus 1,4 mylios sukti dešinėn į Malden Rd., nuo šio posukio pavažiavus 4 mylias sukti vėl dešinėn į Bouffard Ave. ir čia už 0,6 mylios St. Michael parkas ir gegužinė. Veiks turtingas bufetas nuo 2 val. p.p. iki vidurnakčio. Smagi muzika gros iki 12 val. nakties, o šokiai bus ten esančioje salėje prie gero orkestro.

Šeštadieninė mokykla netrukus pradės naujuosius mokslo metus. Mokyklos išlaikymu rūpinasi L. Bendruomenės apylinkės valdyba, mokesčių lankantieji mokyklą vaikai arba jų tėvai nemoka. Mokyklos organizavimu rūpinasi apyl. v-ba, talkininkaujant Kultūros Fondo įgaliotiniui. Reikia tikėtis, kad susiras nemažas skaičius lietuvių vaikučių, kurių tėvai norės juos leisti šeštadieninėn mokyklon.

Tarptautinis Laisvės Festivalis ir kartu karalienės Elzbietos priėmimas miestui kainavo virš $40.000. Panašaus masto festivalis bus ruošiamas ir ateinančiais metais, bet miestas tiek daug pinigų išleisti nenori, nes iš to didžiausią naudą turi viešbučiai, restoranai, suvenyrų pardavėjai ir kt. Jau minimas ir didysis garbės svečias — generolas De Gaulle arba JAV prezidentas D. Eisenhoweris.

Ateinančių metų festivaliui pravesti yra bandoma sudaryti kompaniją, kuri rūpinsis visu kuo, ką šiemet atliko Windsoro miestas. Naujosios kompanijos tikslas bus sukelti reikalingas lėšas, pasirūpinti koncertais ir kt. Paruošiamieji darbai jau pradėti. Juose dalyvauja ir lietuvių grupės atstovas. **V.**

A. LIUDŽIUS, B.L.
VIEŠASIS NOTARAS
(Notary Public)
Advokatas iš Lietuvos.
Visi notariniai reikalai ir teisiniai patarnavimai, morgičiai.
20 KING ST. E., HAMILTON
Telefonai:
Įstaigos JA. 7-5575
Namų FU. 3-8928

Taupyk ir skolinkis bankelyje "Talka"
Išduodamos paskolos iki $3.000, morgičių paskolos iš 7% iki 50% turto vertės. Indėliai, paskolos ir narių gyvybė apdrausta.
DARBO DIENOS: antradieniais ir penktadieniais 6 - 8 val. vakaro, Minden Building, 20 King St. E., notaro A. Liudžiaus įstaigoje II augšte, tel. JA. 7-5575. Sekmadieniais 12-2 val. p.p., parapijos bibliotekoje, 58 Dundurn St. N.
Susirašinėjimo adresas: 15 Homewood Ave., Hamilton, Ont.

Lietuviai pasaulyje

JA Valstybės

JAV LB Centro Valdyba per metus, t.y. nuo 1958. VII. 1. iki 1959.VI.30, pajamų turėjo, įskaitant likutį iš ankstyvesniųjų metų — $2.549,48, išviso $11.826,12, o išlaidų $9.447,15. Šiems metams yra likę $2.378,97. Prie pajamų ir išlaidų priskaitytos aukos laisvinimo reikalams, kurios persiųstos ALTui — $1.442,66. Išlaidų tarpe didžiausia suma — $2.075 — teko Kultūros Fondui. Lietuvio knygelių išspausdinimui $509,05, PLB Valdybai $500, CV biuletenio leidimui $460,34. Tautos Fondui už išplatintus pasus bei ženklelius $356,60, LB Tarybai $349,76, raštinės, pašto ir telefono išlaidoms $327,50 ir t.t.

Prof. St. Žymantas, anksčiau gyvenęs Anglijoje, pastaruoju laiku dirbęs "Amerikos Balse" Vokietijoje, šį rudenį su žmona atvyks į JAV. Iš prdažių apsigyvensiąs Los Angeles pas uošvį prof. M. Biržišką.

K. Žalkauskas, buvęs Vykd. Tarybos pirmininkas, neseniai buvo susirgęs ir operuotas.

Stasys Vaitkevičius, buvęs Šiaulių apygardos teismo narys, į Bostoną atvykęs iš Vokietijos 1949 m., veiklus visuomenininkas, senas valstiečių liaudininkų sąjungos narys, mirė rugpiūčio 21 d., sulaukęs 61 metų amžiaus.

F. Bonoskis parašė savo įspūdžius iš Lietuvos "Worker" laikraštyje. Išpasakojęs, kaip ten "kuriamas naujas gyvenimas", jis prisimena, kad darbininkus vis klausinėjęs, kodėl jie nestreikuoją. Jam atsakę, kad nesą reikalo, nes jie dirbą sau, o valdžia priklausanti ne bosams. Girdi "mes samdome savo viršininkus ir jeigu būtina, juos keičiame. Streikuoti mums reiškia streikuoti prieš save". Tai rodo, ko verti Bonoskio stebėjimai. Nejaugi jis ištikrųjų nežinojo, kaip atsiranda įmonėse "bosai" ir profsąjungose vadovai? Juk tai specialiose partijos mokyklose paruošti agentai. Be to, argi Bonoskis negirdėjo, kad Vilniaus darbininkai prieš penketą metų kartą bandė streikuoti? Ar negirdėjo, kaip tada pasibaigė?

Bonoskis betgi nustebo, kad Naujojoje Akmenėje — miestely, kuris išaugo prie cemento fabriko, nėra bažnyčios. Vyr. inžinierius jam paaiškinęs: "Bažnyčios statyti niekas neprašė, todėl mes jos ir nestatėme". Inžinieriaus atsakymu nėra ko stebėtis, bet kad Bonoskis veliasi į šitokią cinišką propagandą, tai jau perdaug.

D. Britanija

(E) **Pabaltijo diplomatų konferencija** Londone įvyko rugpiūčio 18 d. Estijos pasiuntinybėje Londone, kurioje dalyvavo Estijos ministeris A. Torma, Lietuvos ministeris B. K. Balutis ir Latvijos ministeris K. Zarinš. Be to, šiame posėdyje dalyvavo ir egzilinės Lenkijos vyriausybės Londone užs. reik. ministeris Zaviša. Pasitarta aktualiais pasaulio politikos klausimais, kiek jie liečia Pabaltijo kraštus. Daryta ir tebedaroma įvairūs žygiai ryšium su atskirais įvykiais, kaip pvz., prezidento Eiesnhowerio atvykimu į Europą ir jo būsimu susitikimu su Chruščiovu.

(E) **Min. B. K. Balutis,** rugpiūčio pabaigoje išvyko į Bad Nauheimo kurortą (Vokietijoje) gydytis. Čia gydysis ir Estijos pasiuntinys Londone min. Torma.

Vokietija

(E) **Luebecko apylinkės lietuviai,** valdybos paraginti, suaukojo per Pr. Liegų Tautos Fondui DM 107,90.

(E) **"Internationales Recht und Diplomatie"** žuranle prof. Laun (Hamburg) pasisako dėl Maskvos šių metų pradžioje patiekto Vokietijos taikos sutarties projekto, kuriame esą pažymėta, kad Vokietijos sienos skaitomos pagal 1959 m. padėtį. Tačiau toks dabartinių sienų "legalizavimas" dar nereiškią jų "sumoralinimą". Čia pasireiškianti "stipresnioji teisė". Po tokios "teisės" našta kenčią netik vokiečiai, bet ir estai, latviai, lietuviai, vengrai, iš savo kaikurių sričių išstumti lenkai ir kitos tautos. Čia jau kyląs klausimas, ką reiškia tarptautinė moralė? Vis dėlto tarptautinė teisė turi turėti bent šiokius tokius moralinius pagrindus, šiaip nėra įmanomas joks geros valios santykiavimas tarp tautų ir vyriausybių. Jokia tarptautinė teisė negali nežmoniškumus įamžinti.

Argentina

(E) **Lietuvis žymiose pareigose.** Argentinoje nuo didžiulių potvynių nukentėjo didelis skaičius salų ūkininkų, jų tarpe ir lietuvių. Nukentėjusiuosius šelpia ir valdžia ir visuomenė. "Argentinos Lietuvių Balsas" praneša, kad valdžios sudarytas fondas (70 milijonų pesų) teiks nukentėjusiems paskolas lengvomis sąlygomis. Paskolų skirstymo komisijai pirmininkauja lietuvis V. V. Nalivaika. Jis dalyvauja taip pat ir naujo celulozės popierio fabriko steigime.

Meškos jaukios kaip katės

Banff ir Jasper tautiniai parkai su savo kalnų virtine priména Bavarijos Alpes. Čia taip pat yra kalnų (augščiausia Forbes viršūnė yra 11.902 pėdų augščio) su amžinai baltuojančiu sniegu, su stačiomis nuogų uolų sienomis, su kaskadomis krentančiais tirpstančio sniego šaltiniais ir prastutėm eglaitėm vos įsikibusiom į nuožulnesnę pašlaitę.

Viena kuo ši vieta galėtų didžiuotis, tai gražiu sutvarkymu, pakelės parkais, sustojimo vietom paežerėse, prabangiais viešbučiais ir kitais ne eiliniais atributais.

Pirmiausia tektų paminėti karštų sieros šaltinių versmes, kurių parke yra bent dvi. Versmės yra valdžios gerai sutvarkytos, turi atskiras vonias ir bendrą baseiną. Už mažą atlyginimą kiekvienas jais gali naudotis.

Nemaža dėmesio vertas ir Athabasca krioklys su vandeniu tarp uolų krentančių 80 pėdų žemyn.

Per parką eina kelias, ties Columbia ledo laukais pakyla iki 7.000 pėdų augščio. Čia ir karščiausią vasaros dieną jau vėsu ir kailiniai ne pro šalį. Šalia tirpstančio sniego masių mažam ežerėly plauko ledo lytys, o po sniego platybes vikšriniai traktoriai vežioja turistus.

Savotišką įspūdį teikia ir meškos. Nors parko administracija įspėja saugotis ir iš rankų nemaitinti, bet kaip gi kitaip nuo jų atsiginsi. Dažniausia jas pamatysi piknikavimo ir stovyklų vietose. Užuodę maistą, jos kartais net perdaug įkyrios tampa. Turi ką nors duoti ir tiek. Nieko negaudamos jos apverčia stalus, išmaišo krosnis ir naktimis neduoda ramybės palapinėse miegantiems. Per visą parko 185 mylių kelią ne retu atveju galima matyti iš tankmės išlindusią mešką ir atsisėdus stebinčią pravažiuojančius automobilistus. Arba motiną su dviem meškiukais ramiausiai keliaujančią per kelią ir mašinos nei kiek nesibaidančią.

Parke yra keletas gražių ežerų, bet visų puošniausias ir vietovės pažiba yra Lake Louise. Šalia jo yra prabangus 400 kambarių viešbutis su išpuoštomis gėlių kliombomis ir stiklinėmis sienomis maudymosi baseinu. Nors kainos yra augštos (nuo $13 vienam ir $18 dviem vienai dienai), bet tiek toli atsibasčius porą dienų galima pabuvoti ir pasinaudoti visais patogumas, kurie tik galimi nerūpestingam turistui. Nors ir moteliai čia gana patogūs ir charakteringi — iš rąstų statyti. Juose nakčiai sustojus tenka išleisti tarp $5 ir $8. Šiaip keliai čia geri, o blogesni yra sparčiai taisomi.

Apskritai gamtos mėgėjas, ar ilgesnės kelionės nesibijąs entuziastas privalėtų pasukti į Kanados vakaru Albertą ir pamatyti tuos parkus su valdžios gerai prižiūrima augmenija ir rūpestingai globojama gyvūnija.

S. Pranckūnas.

Lietuvių Prekybos Bendrovės
Lithuanian Traiding Company
Anglijoje
Atstovybė
(K. KUDUKIS)
LONDON, ONTARIO
1702 WHITEHALL DRIVE - - - Telefonas: GL. 1-0821
Įvairūs siuntiniai ir vaistai į Lietuvą ir kitus kraštus. Mūsų kainos žemesnės kaip pas kitus. Prašome įsitikinti. Priėmimo valandos: nuo pirmadienio iki penktadienio nuo 4 val. po pietų, šeštadieniais ir sekmadieniais nuo 9 val. ryto.

Jau turime naujausių modelių 1959 metų baldų
Mohawk Furniture
LIMITED
2448 DANFORTH AVE. Tel. OX. 9-4444 ir OX. 9-4224
TORONTO.
Dar yra ribotas kiekis 1958 m. modelio elektrinių ir gazinių pečių ir šaldytuvų
LABAI NUPIGINTOMIS KAINOMIS.
Norėdami pasinaudoti šia paskutine proga, nedelsdami užeikite į mūsų krautuvę ir išsirinkite, kol dar yra didesnis pasirinkimas.
Remontuojami visų rūšių baldai.

SIUNTINYS UŽ PUSĘ KAINOS!
Specialiai papigintos kainos vasaros sezonui.
BALTIC STORES visada pasiunčia geriausios rūšies prekes už žemiausią kainą, bet dabar siūlo siuntinį, kurio vertė normaliai būtų dviguba.
3¼ yd. vilnonės medžiagos vyriškam kostiumui, 3 yd. vilnonės medžiagos moteriškam kostiumui, 3 yd. vilnonės medžiagos paltui (vyriškam arba moteriškam), 4 yd. šilkinės medžiagos suknelei, 3 yd. poplino medžiagos vyriškiems marškiniams, 1 p. vyriškų pusbačių ir viena pora moteriškų batelių. Tokio siuntinio kaina įskaičius muitą ir visas persiuntimo išlaidas, siunčiant per BALTIC STORES kainuoja tik $90.00.
Klijentui pageidaujant galima daryti pakeitimus. Siuntinyje bus tik angliškos vilnonės medžiagos.
Kadangi neįmanoma išvardinti daug prekių ir parodyti, kad siunčiant per BALTIC STORES yra pigiau, duodame tik keletą pavyzdžių:
Geriausia vokiška įpylams medžiaga 1 yd. $3; Populiariausia kostiumams medžiaga Lietuvoje (Double plain) geriausios vilnos 1 yd. $8.50; Vyriški pusbačiai oxford $6.30; Vaistų kainos pas mus yra mažesnės kaip vaistinėse. Pvz. 250 tab. Aspirino, 30 gr. Streptomycin, 500 tab. P.A.S. ir 500 tab. Rimifon jau su muitu ir visomis persiuntimo išlaidomis $22.00. 19 sv. cukraus $13.00. 16 sv. sviesto $27.00. 16 sv. taukų $21.00.
Siunčiant per BALTIC STORES siuntėjas nieko nerizikuoja, nes už kiekvieno siuntinio pristatymą atsako BALTIC STORES.
Visais reikalais prašome rašyti:
BALTIC STORES LTD.
(Z. JURAS)
421 HACKNEY RD., LONDON, E. 2, ENGLAND.
TIK PER BALTIC STORES YRA GERIAUSIAS IR PIGIAUSIAS SIUNTINIŲ KELIAS Į LIETUVĄ!

Prisimenant Panevėžio gimnaziją

Lietuvių tautinio atbudimo ir laisvės kovų perijode gimnazijose besimokinanti lietuvių jaunuomenė suvaidino nemažą vaidmenį. Gimnazijos ugdė ir brandino tautos žiedą — Lietuvos patriotinę jaunuomenę, kuri 1919-20 m. laisvės kovų laikotarpyje palaikė visą tautinę dvasią ir užpildė savanorių, šaulių ir partizanų eiles.

Vieną iš tokių gimnazijų, kuri, gal būt, daugiausia Lietuvos kūrimosi metu prisidėjo prie mūsų jaunos valstybės pajėgumo stiprinimo ir paskiau davė daug žymių kultūrininkų, tenka čia prisiminti.

Panevėžio g i m n a z i j a buvo įsteigta 1918 m., bet dar prieš tai nenormaliose sąlygose ji pradėjo veikti nuo 1915 m.

Prieš Pirmąjį Pasaulinį karą, caro laikais, Panevėžyje pilnos gimnazijos nebuvo, bet buvo septynių klasių Realinė Mokykla (Realnoje Učilišče). Be to, dar buvo mokytojų seminarija, mergaičių gimnazija (Marijinskaja) ir keturių klasių miesto mokykla (gorodskoje učilišče).

Realinė mokykla turėjo gražius rūmus, Puzino rūpesčių pastatytus, kurie atėjus vokiečiams buvo užimti karo ligoninei. Tada, 1915 m. rudenį, pradėjo vėl veikti realinė mokykla mergaičių gimnazijos patalpose Marijos gatvėje, bet neužilgo ir iš tų patalpų buvo vokiečių iškraustyta į privatų namą Ramygalos gatvėje. Dauguma mokytojų buvo lietuviai, bet dėstomoji kalba tebebuvo rusų. Direktorė buvo jauna moteris M. Putramentienė - Geigaitė, vėliau Giedraitienė, kuri daug širdies ir rūpesčio pridėjo išugdant šią mokyklą į pilną gimnaziją ir įskiepijant savo auklėtiniams istorijos mokslo pamėgimą. (Vėliau ji ilgą laiką buvo Panevėžio Mergaičių gimnazijos direktorė).

Lietuvių ir lotynų kalbas dėstė K. Bizauskas (Vasario 16 akto signataras), gamtos mokslus J. Bučas (vėliau med. dr.), matematiką K. Špokauskas, tikybą kun. Macijauskas (vėliau prelatas), muziką V. Paulauskas, vokiečių kalbai buvo pakviesta iš Vokietijos Fraeulein Stulz.

Mokyklą dažnai lankydavo vokiečių kariškiai, kalbą lietuviškai (Prūsų lietuvių kilmės). Ir jie atlikdavo vieną kitą pamoką iš Lietuvos istorijos. Mokyklos prižiūrėtojas iš okupacinės vadžios pusės buvo Prūsų iletuvis-kariškis Bajorat.

Nuo 1916 m. rudens visus dalykus pradėta dėstyti lietuvių kalba.

Muziko Paulausko choras buvo gerai išlavintas ir gražiai sudainuodavo. Per iškilmingus aktus mokyt. Stulz prikviesdavo daug vokiečių karininkų, kurie gėrėjosi lietuviškų dainų sąskambiu.

1917 metais K. Bizauskas buvo išrinktas į Lietuvių Tarybą Vilniuje ir gimnazijoj retai besirodydavo.

Kai 1918 m. rudenį iš Rusijos sugrįžo daug moksleivių ir gruodžio mėnesį besikraustą iš Panevėžio vokiečiai paliuosavo Realinės mokyklos rūmus, gimnazija į juos persikraustė ir tą laiką galima skaityti Panevėžio gimnazijos tikrąja pradžia. Gimnazijos naujų direktorium, dar kiek anksčiau, buvo paskirtas žinomas kalbininkas J. Balčikonis, kuris anksčiau mokytojavo Martyno Yčo gimnazijoj Voroneže.

Gimnazijoj atsirado nauji žymūs mokytojai: J. Elisonas, dr. Januškevičius, dail. Zikaras, Baronas, Ambraziejus, M. Grigonis, Kvieska ir kiti. Gimnazija pradėjo veikti normaliai pilnu sąstatu. Su paralėlėmis klasėmis buvo apie 500 mokinių. Kadangi daug grįžusių iš Rusijos moksleivių ir kitataučiai nemokėjo lietuvių kalbos, tai po pietų tuose pat rūmuose veikė paralėlė gimnazija su dėstoma rusų kalba, kurios direktoriumi buvo Šernas.

1919 m. sauiso mėn., vokiečiams pasitraukus, Panevėžį užėmė bolševikai. Gimnazijoj prasidėjo politikavimas ir mitingai. Direktorius Balčikonis pasidarė bejėgis, kai gimnazijos politinę indoktrinaciją pasiėmė vykdyti aušrininkai. Skaitlingesnė gimnazistų organizacija buvo ateitininkai, bet aušrininkai, turėdami stiprų užnugarį, buvo faktini gimnazijos šeimininkai.

Tuo metu ateitininkai ir aušrininkai buvo vienintelės ideologinės organizacijos, kurių veikla nesiribojo tik gimnazijos rėmuose, bet stipriai reiškėsi ir darė įtaką visuomenei. Ateitininkai griežtai stojo už nepriklausomą Lietuvą, o aušrininkai už socializmą ir Tarybų santvarką Lietuvoje. Aušrininkų eilėse daugiau buvo iš Rusijos grįžusių ir revoliucijos dvasia užsikrėtusių gimnazistų. Kaikurie iš jų buvo tikri komunistai, tarnavę raudonojoje armijoje ir daug dirbę tarybų valdžią organizuojant.

Aušrininkų siela ir dvasios vadas buvo 8 kl. gimnazistas J. Sitavičius. Jis mokėjo gražiai šnekėti, buvo malonaus būdo ir draugiškas, bet siela ir kūnu atsidavęs komunizmo idėjai ir už ją kovojo protu ir ginklu. Kurį laiką jis buvo švietimo komisaru. Antras radikalus aušrininkas buvo 5 kl. gimnazistas Bistrickas. Šis buvo nesimpatiškas, žiaurus, veikė kaip enkavedistas, išdavinėjo savo draugus ir pats vykdė areštus. Jo klasės draugas ir iš tos pat vietos ateitininkas Ignas Vaitekūnas buvo Bistricko išduotas ir Daugpilyje kalėjime sušaudytas.

Užėmus Panevėžį Lietuvos kariuomenei, šie abu vadai pabėgo Rusijon. Kaip vėliau sužinota, Sitavičius gyveno Turkestane, patekęs į nemalonę pabėgo į Pietų Ameriką ir ten dirbo plantacijose. Vėliau jis vyko į Meksiką kovoti prieš tada vykusį katalikų sukilimą ir ten kovose žuvo. Jis turėjo brolį kunigą Amerikoje.

Bistrickas buvo pasidaręs augštas sovietų valdininkas ir buvo oficialiai atvykęs Lietuvon (į Šeduvą) aplankyti savo motinos su Lietuvos policijos apsauga.

Kiti žymesni aušrininkai buvo: J. Galvydis, J. Vasiliauskas, Paliukas, D. Pinigis, Pališaitytė, Bistrickas II, A. Mitalas, St. Šimoliūnas, Vl. Švipas ir kiti.

Ateitininkų žymesni veikėjai buvo: J. Dagelis, A. Valavičius, P. Žilys, J. Gegžna, A. Pabedinskas, J. Černiauskas (gen. Černius), J. Kaminskas, J. Barisas, J. Bačkys ir kiti.

Pradžioje gimnazijoje buvo šaukiami mitingai, kur vyko ideologinės dvikovos tarp ateitininkų ir aušrininkų, bet vėliau toji kova persikėlė į gatvę, į namus, ji pasidarė arši, slapta ir kruvina. Prasidėjo ateitininkų areštai.

1919 m. vasario mėn. daugelis ateitininkų slaptai pabėgo į Kėdainius, kur organizavosi Lietuvos kariuomenė, ir tsojo ten savanoriais. Apie balandžio mėn. vidurį dar silpni Lietuvos kariuomenės daliniai išvijo bolševikus iš Panevėžio, bet nepajėgė jo ilgai išlaikyti ir po savaitės bolševikai vėl sugrįžo. Pirmutinių raudonarmiečių, įsiveržusių į miestą, eilėse buvo ir Sitavičius, pasirišęs raudoną kaspiną ant durtuvo.

Dabar bolševikai į gimnaziją mažiau besikišo, nes buvo užimti gyventojų areštais ir vykusiomis kovomis frontuose. Tuo metu kovoje ties Bernatoniais žuvo 5 kl. gimnazistas Šidagis, o Skvireckas buvo paimtas nelaisvėn ir sušaudytas.

Kai gegužės mėnesį Lietuvos kariuomenė antrą sykį ir galutinai Panevėžį užėmė ir bolševikus nustūmė toliau į rytus, gimnazijoj vėl prasidėjo normalus mokslas.

Po vasaros atotogų prasidėjus mokslui, pradėjo grįžti į gimnazijos suolus gimnazistai karių uniformose. Mokytojas Januševičius kiekvieną tokį sugrįžėlį pasveikindavo klasės draugų akyvaizdoje, pasakydamas gražų žodį apie tėvynės meilę ir pilietinę pareigą.

Atėjo 1920 metai. Nauju direktorium paskirtas buv. švietimo ministeris, žinomas pedagogas dr. Jonas Yčas. Atsirado naujų mokytojų ir daugiau mokinių iš kitų gimnazijų: biržiečių, kupiškėnų, uteniškių. Gimnazijoj atgijo jaunatviškas linksmumas, energija ir pasiryžimas. Skambėjo dainos, Petro Babicko ir P. Kesiūno organizuoti vaidinimai, literatūriniai vakarėliai ir t.p. Atrodė, kad gimnazija gyvena laimingas dienas.

Tačiau 1920 m. spalio mėn. gimnazijoj vėl pasidarė liūdna. Suvalkų sutartį sulaužę lenkai užima Vilnių ir veržiasi gilyn į Lietuvą. Prasiveržę pro frontą apie 500 lenkų raitelių pasirodė jau apie Kovarską. Gimnazijos šaulių vadovai J. Elisonas ir A. Valavičius energingai ėmė ruošti šaulių būrius vietos apsaugai ir pagalbai kariuomenei. Panevėžyje buvo daug lenkuojančių ir apylinkėse lenkų dvarininkų, kurie kaip POW agentai tik laukė lenkų raitelių pasirodant, o mūsų kariuomenės, be komendantūros, mieste beveik nebuvo — visa buvo išsiųsta į frontus.

Susitarus su Panevėžio komendantu kap. T. Chodakausku, šauliai perėmė visas sargybas mieste, kiti patruliavo naktimis ir darė kratas. Vienas būrys buvo pasiųstas Troškūnų kryptimi prieš lenkų raitelius. Ten žuvo 4 kl. gimnazistas Klimavičius, kuris eidamas žvalgybon buvo lenkų sugautas ir nužudytas.

Tada gimnaziją lankyti nebebuvo kada, nes dieną reikėjo eiti į rikiuotės ir šaudymo pratimus, o naktį į sargybas. Sargybos vienetą sudarė trys šauliai ir vienas kareivis, kuris buvo sargybos viršininku. Ginkluotų šaulių pasirodymas gatvėje ar sargybose darė įtaką lenkiškam elementui ir bolševikuojantiems. Kai būrys apie 200 žmonių praeidavo rikiuotėje gatve, jautėsi, kad yra šiokia tokia jėga.

Toks gimnazistų - šaulių talkininkavimas tęsėsi iki gruodžio pabaigos. Lietuvos kariuomenei sulaikius lenkus prie Giedraičių, šaulių pagalba nebebuvo reikalinga ir gimnazistai-šauliai vėl grįžo prie mokslo.

Toliau, nuo 1921 m., gimnazija jau ramiai dirbo, nekliudoma politinių ir karinių veiksmų, iki Lietuvos nepriklausomybės galo. Po dr. Jono Yčo, gimnazijos direktorium buvo kurį laiką inž. K. Šakenis, o po jo Lindė-Dobilas. Gimnazija išleido 25 laidas abiturientų, kurių daugelis, baigę Lietuvos ar užsienio universitetus, tapo žymūs visuomenės, kultūros, politikos ir ūkio darbininkai bei vadovai.

Kaikurių Panevėžio gimnazijos auklėtinių vardai ir šiandien tebėra plačiai žinomi tiek Lietuvoje tiek išeivijoje. Pvz. rašytojai-žurnalistai: J. Keliuotis, J. Greičiūnas, V. Alantas, P. Babickas, V. Rastenis, K. Inčiūra, K. Dausa, kun. Lipniūnas, J. Šukys, B. Raila, P. Pakarklis; menininkai: A. Račiūnas, B. Bučas; daktarai: Pr. Skardžius, S. Bačkys, A. Juška, V. Juodeika, A. Šapoka, J. Kuodis, A. Damušis. Yra ir daugiau žymių pavardžių, tik sunku visas prisiminti.

Panevėžio gimnazija buvo jauna, ji neturėjo dar savo tradicijų, kaip kad kaimyninė Šiaulių gimnazija, įsteigta 1851 m. su ilgamete tradicija ir lenkiškos kultūros prieskoniu. Panevėžio gimnazija gimė kartu su Lietuvos nepriklausomybe. Ji buvo 100% lietuviška, be jokių priemaišų ir davė daug žymių kultūrininkų.

Inž. P. Lelis.

Lenkijos katalikų universitetas laikosi aukomis

JAV žurnalistė Judith Friedberg ilgėliau buvojusi dabartinėj Lenkijoj parašė savo įspūdžius apie Liublino katalikų universitetą, pridėdama eilę nuotraukų. "The Sign" mėnraštyje rugsėjo mėn. laidoje. Pasak jos, dabar un-te studijuoja 1.600 studentų, daugiausia teologiją ir literatūrą. Tėvai mielai ten siunčia savo vaikus, nes valstybiniai un-tai laikomi komunistų užkrėstais. Studentams pragyvenimas Liublino bendrabučiuose labai pigus 30 zlotų mėn. arba $1.25 imant oficialiu kursu. Be to, un-tas duoda mokslo stipendijas neturtingiesiems. Apie 900 studentų gyvena bendrabučiuose nemokamai ir dargi gauna maistą. Gyvena labai susikimšę — net po 5 viename kambaryje. Geresnes sąlygas turi studentės, kurioms yra pastatytas un-to ūkyje už miesto didelis bendrabutis. Dalį maisto un-tas gauna iš turimo ūkio, o visas kitas išlaidas apmoka 26 mil. Lenkijos katalikų. Kas met bažnyčiose tam daromos trys rinkliavos.

Dalis studentų, ypač vedusių, gyvena privačiai mieste. Gauti kambarį Liubline labai sunku, nes miestas nepaprastai perpildytas.

Daug paramos gauna un-tas iš JAV lenkų ir jau planuoja statyti naujų patalpų, tačiau labai sunku su leidimais. W. Gomulkos valdžia atnešė sušvelnėjimą, bet spaudimas esąs didelis. Pvz. baigusieji un-tą labai sunkiai gauna tarnybas.

Dabartinis rektorius yra kun. Marian Rechowicz, istorikas, išrinktas 1956 m. jau pagal statutą. Prieš jį buvo kun. Jos. Iwanicki, palankus komnuistų globojamai katalikų organizacijai "Pax", kuri un-te nebuvo mėgiama. Gabiausias rektorius buvęs kun. Slomkowski, valdęs po karo 4.000 studentų, bet buvo pasodintas kalėjiman.

Šiuo metu ir profesoriai ir studentai gali jau kartas nuo karto važiuoti ir užsienin. Pvz. praėjusiais metais 10 studentų buvo išsiųsta Kanadon, keletas į JAV, Prancūziją, Italiją, Angliją.

Varšuva. — Fordo ir Rockefellerio fundacijos paskyrė šiems mokslo metams 140 stipendijų lenkams pagilinti studijas Vakaruose.

Taipei. — Kai Formozos valstybiniai geležinkeliai paskelbė, kad geležinkely negalės tarnauti ir vyras ir žmona, tuojau pat 40 šiasi pradėti derybas su JAV dėl moterų užvedė skyrybų bylas.

"PALANGA" SKAUTŲ-ČIŲ STOVYKLA

praėjo su pasisekimu. Dešimts dienų prabėgo kaip upės bėgantis vanduo. Dievulis susimylėjo ir mūsų lietum nepakrapijo. Visos dienos buvo gražios. Stovyklavo 66 mergaitės ir 63 berniukai. Savaitgaliais privažiavo daugiau ir siekė 146 iš viso. Vadovais buvo: mergaičių stovyklai — V. Dunderienė — viršininkė, S. Zubrickaitei teko dvi pareigos — komendantės ir skaučių draugovės draugininkės. Jai išvykus į namus komendantės pareigas perėmė D. Keršienė, draugininkės — B. Ratkevičiūtė iš Londono, jaunesniųjų draugovės draugininkė buvo R. Bagdonienė iš Hamiltono, berniukų stovyklai vadovavo V. Rušas, Švilpa iš Londono, Draugelis iš Rochesterio, Eimantas iš Londono, Banaitis iš Hamiltono ir Karasiejus iš Toronto.

Pirmas sekmadienis buvo iškilmingas tuo, kad "Šatrijos" skaučių vėliava buvo pašventinta. Iškilmės praėjo puikiai. Aš noriu visiems padėkoti ir paspausti kairiąją, kurie šiokiu ar tokiu būdu prisidėjo prie stovyklos: krikštatėviams — St. Dabkui ir E. Augustinavičienei iš Delhi, už vėliavos išdažymą už labai menką atlyginimą J. Dagiui, už rūtelės pagaminimą V. Rušui, radijo programos vedėjui J. R. Simanavičiui, laikraščių redakcijoms — "Tėviškės Žiburiams" ir "Nepriklausomai Lietuvai" už skelbimus, skaučių rėmėjams ponams Augustinavičiams ir Naujokui už parūpinimą ir paruošimą stovyklai pečių, p. Zaleckiui už pečiaus užbaigimą ir nuvežimą į stovyklą, broliui F. Mockui už parvežimą viso inventoriaus, Tėvams Pranciškonams už auką $25 ir už šokolado plyteles (vaikams tai buvo didžiausia dovana), vaikų tėvams už atvežimą ir parvežimą vaikų į stovyklą. Tai dar kartą nuoširdžiai visiems dėkoju. Noriu užbaigti kun. J. Vaišnio IV-sios Tautinės stovyklos atsisveikinimo dainos žodžiais:

Nors ir dabar sudiev sakau,
bet širdys plaks išvien,
nors sakome dabar sudiev,
bet susitiksime vėl.

Tuntininkė.

Redakcijai prisiųsta

Šeštosios Kanados Lietuvių Dienos Hamiltone Metraštis, Hamilton, Ont., 1959. IX. 5-6, KLB Hamiltono apylinkės valdybos leidinys Nr. 3, redagavo Stasys J. Dalius, viršelis dail. V. Bričkaus. Rinko sp. b-vė "Žiburiai", spaudė Time Press, Toronto, Ont., 164 puslapiai.

Po KLD metraštis parduodamas po $1. Užsakyti šiuo adresu: St. Dalius, 560 Sherman Ave. So., Hamilton, Ont.

Dr. D. Krivickas, Soviet-German Pact of 1939 and Lithuania. Published by Federation of Lith. Canadians Hamilton Branch in Connection with Sixth Lithuanian Day in Canada Hamilton, Ont., September 5-6, 1959, 16 psl.

Amerikos Lietuvių Bendruomenė, Centro Valdybos biuletenis, 1959 m. rugpiūčio 27 d., Nr. 18, 12 psl.

Kultūros ir knygų pasauly

Lituanistinių mokyklų programos JAV LB Centrinė Švietimo Taryba peržiūrėjo ir išsiuntinėjo lituanistinėms mokykloms, prašydama pareikšti savo nuomones bei pageidavimus.

Lietuvos žemėlapį lituanistinėms mokykloms išleisti pasižadėjo Amer. Liet. Tautinė Sąj.

Iš JAV C. Švietimo Tarybos pasitraukusio Al. Dundulio vieton įėjo ir sekretoriaus pareigas perėmė Petras Maldeikis.

Liet. literatūros vadovėlį augštesniųjų mokyklų 7 kl. paruošė J. Masilionis, o 5 kl. — D. Velička. Vadovėliai išeis dar šių mokslo metų pradžioje.

Vadovėlis lituanistinių mokyklų I skyr., paruoštas pagal Igno Malėno naują metodą, išeis dar šiais metais. Baigiamas rengti taip pat vadovėlis penktajam sk.

Vac. Čižiūnas paruošė Lietuvos istorijos palyginamą chronologinę lentelę lituanistinėms mokykloms. Ją peržiūrėjus specialistų komisija. Lentelė ruošiama spaudai.

Niujorko Central Parke kas sekmadienį vyksta įvairių tautų meninių vienetų bei menininkų pasirodymai, skirti Hudson ilankos atradimo 350 metų sukakčiai paminėti. Lietuviai pasirodė kartu su estais, latviais ir gudais. Dalyvavo Matulaitienės vadov. tautinių šokių grupė, sol. Lionė Juodytė ir L. Stukas. Programą angliškai ir lietuviškai vedė Jonas Valaitis, akordeonu akompanavo šokiams Ona Gutauskaitė iš Linden, N.Y.; programos vedėjas buvo Alg. Kačanauskas. Publika daugiausia plojo lietuviams, tačiau Arthur Murray šokių mokyklos prizą laimėjo gudai.

Amerikos lietuvių vardynu žada pavadinti savo leidinį Amerikos Lietuvių Istorijos D-ja, kuriame būsią surašyti visi Amerikos lietuviai vienokiu ar kitokiu būdu prisidėję prie jos kultūrinio, ūkinio, religinio ar politinio gyvenimo. Medžiagą renka Juozas Šmotelis, kuris išsiuntinėjęs laiškus prašydamas suteikti žinių.

Vadinasi šis lietuviškas "Who's Who" bus pačių įžymybių pasisakymu apie save rinkinys. Tai jau greičiau biznis, bet ne patarnavimas lietuviškajai visuomenei.

Dail. A. Rūkštelės darbų paroda Bostone atidaroma rugsėjo 12 dieną.

Adolfas Švabė, žinomas Rygos universiteto profesorius, istorikas, dabar gyvenąs Švedijoj, rugpiūčio 8 d. iš liuteronių tikėjimo perėjo į katalikų.

(E) **Rastas įdomus Lietuvos socialdemokratų atsišaukimas** iš 1898 metų. Dortmundo archybe "Westfaelisch-Niederrheinisches Institut fuer Zeitungsforschung" (Vokietijos socialdemokratų laikraščio "Vorwaerts" komplektuose, 1898 m. lapkričio 22 d. numeryje) rastas ištisai atspausdintas Lietuvos socialdemokratų partijos atsišaukimas ryšium su Muravjovo (koriko) paminklo Vilniuje atidarymu. Atsišaukime nušviečiamas Lietuvos engėjo Muravjovo vaidmuo ir caristinė priespauda Lietuvoje. Atsišaukimas pabrėžia nepalenkiamą lietuvių tautos laisvės siekimą ir reikalauja Lietuvai pilnos savivaldos.

Amerikos Liet. R. K .Moterų Sąjungos 28-is seimas įvyko Hartforde, Conn., rugpiūčio 17-20 d.d. Tarp kitko seimas nutarė ir toliau palaikyti ryšius su Pasauline Katalikių Moterų Organizacijų unija ir stipriau įsijungti į JAV Katalikių Moterų Tarybos veiklą. Į naują C. valdybą išrinktos: pirm. Marija Kasevičienė iš Detroit, Mich., vicepirm. Natalija Šatūnienė iš Čikagos ir Marcelė Watkins iš Worcester, Mass., raštin. Viktorija Leone, ižd. Donna Kamm, abi iš Čikagos; iždo globėjos Marijona Druktenienė ir Marijona Genis, abi iš Cicero, Ill., "Moterų Dirvos" redaktorė ta pati Dale Murray iš South Bend, Ind.

Ant. Rukuiža paruošė prof. P. Matulionio biografiją. Matulionio 100 metų gimimo sukakti minint knygą išleis Liet. Profesorių D-ja Amerikoje. Jos kaina $3. Užsakyti: prof. St. Dirmantas, 4241 S. Maplewood Ave., Chicago 32, Ill.

Manitobos universiteto profesorius P. Yuzik, gavo "Historical Society" stipendiją parašyti Kanados ukrainiečių istoriją. Jis pats yra ukrainietis, gimęs Saskatchewano ūkininkų ukrainiečių šeimoje.

(E) **Lietuvių mokslininkų paskaitos apie paukščius.** Rugp. 25 d. Maskvoje pasibaigė antroji visasąjunginė ornitologinė konferencija, kurioje paskaitas skaitė ir keli Lietuvos ornitologai: biologijos mokslų kandidatas A.Vaitkevičius apie "Paukščių migraciją per Kuršių Neringą", mokslų kandidatas M. Valius apie "Pilkosios žąsies reaklimatizacijos naujus duomenis" ir L. Jezersko apie "Pietryčių Lietuvos paukščius".

(E) **Lietuvoje gaminami skiepai nuo pasiutimo** bei kitų susirgimų ir platinami netik krašte, bet siunčiami ir į kitas respublikas. Gamina Epidemilogijos ir hygienos instituto laboratorija.

Visų rūšių staliu darbai

Virtuvių spintelės (kabitai), nauji baldai, įvairių spalvų stplinės lempos. Taisomi ir atnaujinami seni baldai. Įvairūs medžio tekinimo darbai.
GERAS DARBAS. NEBRANGIOS KAINOS.
V. LIUBINSKAS. Telefonas LE. 2-6922.

LATVIŲ GĖLIŲ KRAUTUVĖ
802 BATHURST ST. (kampas Bloor)
Telefonas LE. 3-3884.
PAS MUS PUIKIAUSIOS GĖLĖS . . .
★ Puokštės nuotakoms bei įvairioms kitoms progoms — europietiškame ir kanadiškame stiliuje.
★ Įvairiausių rūšių skintos gėlės bei vazonai su gėlėmis.
★ Mes turime gintaro irkitokių išdirbinių dovanoms.
Kalbame taip pat vokiškai ir rusiškai.
LOTUS

Siuntiniai į LIETUVĄ ir kitur.
VAISTAI
50% pigiau negu Kanadoje.
MAISTĄ
siunčiame įvairių rūšių ir įvairiais kiekiais.
SIUVAMOS MAŠINOS, AKORDEONAI
ir kiti įvairūs dalykai.
Jūsų sudaryti SIUNTINIAI, nesvarbu svoris ar dalykų skaičius. Turime įvairių prekių siuntiniams. PINIGAI Į LENKIJĄ, STATYBINĖ MEDŽ., VAISTAI BE MUITO.
MAZAR TRADING CO. LTD.
863 QUEEN ST. W., TORONTO. TEL. EM. 3-5520.
Greitas, patikimas patarnavimas. Siuntiniai pasiekia gavėją per 6-8 savaites. Pristatymas garantuotas.

Vadovėliai Lituanistinėms Mokykloms

KREGŽDUTĖ I d., kaina $2.00
KREGŽDUTĖ II d., nauja laida su žodynėliu $3.000
KREGŽDUTĖ III d. $3.00
KLASĖS ŽURNALAI $1.00
MOKINIO PAŽYMĖJIMAI $0.60

Gaunami —
SP. B-VĖ ŽIBURIAI,
941 Dundas St. W.
Toronto 3, Ont., Canada.

Watson's
Atletiškos sporto kelnaitės 372
Visi veiklūs vyrai vertina Watsono atleto maišelius su trigubu prilaikymu. Elastiškas juosmuo — nepalyginamas patogumas vyrams., Speciolistų pasiūtos. Lengvai plaunamos — nereikia lyginti. Ilgam nešiojimui. Tinka prie Jerseys.
W1-8

DAUGIAUSIA ŠILTO VANDENS TOKIA ŽEMA KAINA
teikia
NATURAL GAS
IŠSINUOMOKITE VANDENS ŠILDYTUVĄ

Tik $1.75 mėnesiui
žema operavimo kaina
Joks kitas kuras neprilygsta natūralių dujų vandens šildymui.
Greitas apšildymas
Vanduo tris kartus greičiau sušyla.
NEUŽSIBAIGIANTIS TIEKIMAS patenkina modernaus gyvenimo reikalavimus.
Gas Company neturi vaikščiojančių po namus pardavėjų, nei piršėjų telefonu. Informacijų apie prekybininkus įgaliotus Ontnario Fuel Board parduoti ir įrengti natūralių dujų įrengimus kreipkitės telefonu ar rašykite į Sales Department.
Consumers' Gas
"Jūs visuomet būsite patenkinti pasirinkę natūralias dujas".

GERIAU PAŽINKITE KANADĄ IŠ TRAUKINIO
Važiuokite CNR DABAR
Sumokėsite vėliau
Pradedant $100.00. Įmokėti 10%, paliekant iki 24 mėnesių išsimokėjimui — priklausomai nuo balanso. Kombinuotos geležinkelio - vandenyno kelionės taip pat gali būti finansuojamos.
• Visokie patogumai dienos ir nakties kelionėms.
• CNR leidžia veltui vežtis 150 svarų bagažo.
DU TOLIMO SUSISIEKIMO TRAUKINIAI Į RYTUS IR VAKARUS.
SUPER Continental ir Continental
Informacijų ir užsakymų reikalais kreipkitės į Canadian National bilietų agentūras.
90
CANADIAN NATIONAL RAILWAYS

VYRIŠKŲ ir MOTERIŠKŲ RŪBŲ SIUVĖJAS A. BERESNEVIČIUS
Visiems sezonams pasirinkimas naujausių moderniškų angliškų medžiagų kostiumams ir paltams. Augščiausios klasės rankų darbas Toronte. Naujausi modeliai. Žemiausios kainos.
1299 Dundas St. W. (tarp Dovercourt Rd. ir Lisgar), Toronto

JAU PATS LAIKAS PARUOŠTI MAŠINAS TOLIMIEMS VASAROS IŠVAŽIAVIMAMS! Nedelsdami užsukite į:
WALLY'S GARAGE
5 ROBERT STREET, TORONTO
/prie Spadina-College/
Sav. VL. TARVYDAS
Sąžiningai atliks visus mašinos pataisymo darbus.
Naujų stabdžių įdėjimas tik $18.00
Garantuotas darbas. Lietuviams pigiau negu kitur.
TEL. NAMUOSE: RO. 3-2445. TEL. DARBE: WA. 1-9541

ODOS! SIUNTINIAMS ODOS!
2 poroms ilgų batų komplektas
pirmos rūšies oda, pamušalas, padai, vidpadžiai, užkulnys, rantui juostelė ir 4 kulnys —
TIK $20.00.
ENCHIN LEATHER SUPPLIES LTD.
466 BATHURST ST., TORONTO, ONT.
Atidaryta visą dieną šeštadienį. Pildomi užsakymai raštu.

Mann & Martel LTD.

REALTORS

1199 Bloor St. W. Telef. LE. 4-8481

Perkant ar parduodant nekilnojamą turtą visada kreipkitės į šią didelę pardavimo įstaigą, kuri turi 10 atskirų biurų įvairiose miesto dalyse. Greitas ir sąžiningas patarnavimas. Didelis pasirinkimas. Paskolų sudarymas ir finansinė parama trūkstant įmokėjimo. Čia rasite viską kas Jus interesuoja nekilnojamo turto reikaluose.

Bloor - Lansdowne
$2.500 įmokėti, 6 kambarių atskiras mūrinis namas su garažu, 2 moderniškos virtuvės, nepereinami kambariai. Visai arti Bloor g-vės, tuojau galima užimti.

Bloor - Dufferin
$3.000 įmokėti, 6 kambarių pusiau atskiras mūrinis namas su garažu, graži didele moderniška virtuvė, alyva apšildomas.

St. Clair - Oakwood
$3.500 įmokėti, 6 kambarių mūrinis namas, 2 virtuvės, vandeniu alyva šildomas, garažas ir privatus įvažiavimas.

Annette - High Park Ave.
$5.000 įmokėti, atskiras mūrinis 10 kambarių namas su vieta 2 garažams, 3 virtuvės, alyva apšidomas, gražūs dideli kambariai. Tuojau galima užimti.

Bloor - Quebec
$5.500 įmokėti, 12 kambarių atskiras, gražių plytų mūronamas su 2 garažais ir privačiu įvažiavimu, 3 virtuves, 2 vonios, vandeniu apšildomas, naujas pečius, geros pajamos.

Bathurst - Davenport Rd.
$6.000 įmokėti, tik kelių metų senumo mūrinis 9 kambarių namas su garažu ir privačiu įvažiavimu, 3 moderniškos virtuvės, 2 vonios, alyva apšildomas. Tuojau galima užimti.

St. Clair - Oakwood
$6.000 įmokėti, 6 kambarių atskiras namas su privačiu įvažiavimu, vandeniu alyva apšildomas. Visai arti St. Clair.

Marion - Roncesvalles
$7.000 įmokėti, 9 kambarių atskiras mūrinis namas su 2 garažais, 2 virtuvės, vandeniu alyva šildomas, dideli gražūs kambariai. Tuojau galima užimti.

Jane - Bloor
$22.900 pilna kaina, 7 kambarių gražus mūrinis namas su garažu ir privačiu įvažiavimu, 2 vonios, vandeniu alyva šildomas. 1 kambarys rūsyje. Visai arti Bloor.

Oakwood - Davenport Rd.
$15.000 įmokėti, visai naujas 18 kambarių moderniškos triplcksas. Visai gražūs dideli kambariai, 3 garažai, privatus įvažiavimas. Visi trys butai virš rūsio. Tuojau galima užimti. Gera vieta nuomavimui. Arti susisiekimo.

Rusholme Rd. - College - Sylvan Ave.
$3.900 įmokėti, mūrinis, 6 gražūs kambariai per 2 augštus, moderniška virtuvė, garažas, šoninis įvažiavimas, vandeniu alyva šildomas. Arti prie parko ir susisiekimo.

St. Clair - Oakwood
9 kambariai — 2 augštai
$6.500 įmokėti, mūrinis, atskiras, 2 moderniškos virtuves, dvigubas garažas, privatus įvažiavimas, vandeniu alyva šildomas. Priedo dar 3 kambariai rūsyje. Kaina $21.000. Tikrai puikus pirkinys. Pirmą kartą paduotas pardavimui.

Bloor - Oakmount Rd. - High Park
$4.000 įmokėti, mūrinis, 9 kambariai, 3 virtuvės. Alyva šildomas, geros išsimokėjimo sąlygos. Prašo $17.500. Kiemas 25 iš 150.

Bloor - Mountview - High Park
$5.000 įmokėti, mūrinis, atskiras, 8 kambariai, garažas, šoninis įvažiavimas, 2 virtuvės. 1 atvira skola balansui 10 metų.

Rusholme Rd. - Bloor
12 didelių kambarių
17.900 pilna kaina, mūrinis, vieta 2 garažams, puikus didelis kiemas 25 iš 200. Pardavimui pirmą kartą. Reikalingas truputį pataisymo. Gera proga įsigyti gerą namą pigiai. Savininkas išvyko iš Toronto. Tuoj pat galima užimti.

Bloor - Indian Rd. - Howard Park
1 atvira 10 metų skola
$7.000 įmokėti, mūrinis, atskiras, 13 kambarių, privatus įvažiavimas, 2 garažai, 3 virtuvės. Vandeniu alyva šildomas. Viskas išnuomota už $180 mėnesiui, priedo 5 kambariai savininkui pirmame augšte.

Pacific - Humberside
3.500 įmokėti, mūrinis, 8 kambariai, atskiras, kvadratinis planas, garažas, iš kiemo įvažiavimas, vandeniu alyva šildomas. Kaina $19.500.

Indian Rd. - Humberside
2-jų butų
1 atvira skola 10 metų
$6.000 įmokėti, mūrinis, atskiras, 2 atskiri butai 5 ir 6 kambarių, 2 virtuvės, 2 vonios. Kaina $21.500. Savininkas išvažiuoja į Europą. Geras pirkinys didesnei šeimai.

Bloor - Beresford
7 kambariai — 2 augštai
4 kambariai I-me augšte
$3.000 įmokėti, mūrinis, atskiras, kvadratinis planas, garažas, šoninis įvažiavimas, kiemas 25 iš 159. Prašo $19.500.

B. SAKALAS
- SAKALAUSKAS

Darbo telef. LE. 4-8481
Namų tel. LE. 6-1410

T. STANULIS
1159 ST. CLAIR AVE.
LE. 7-2611. Namų RO. 2-5543.

P.S. Jeigu kartais nerastumėte šiame skelbime sau tinkamo namo ar biznio, tuojau skambinkite mums pasiteiraudami ką mes turime naujo, nes mes gauname kas dieną naujų nuosavybių.

$500 įmokėti, netoli Dundas St. W., 6 didelių kambarių namas su garažu, vienas atviras morgičius balansui 10 metų. Pilna kaina tik $9.700.

Malton — 7 kelio rajone, 12 akrų sklypas, geras investavimas, geros išsimokėjimo sąlygos.

Bathurst - Dundas rajone, 8 kambarių mūrinis pusiau atskiras namas su garažu, **tiktai $1.000 įmokėti.**

Dėl šių nuosavybių skambinti

B. Sergaučiui LE. 4-9211

EXTRA Realty Limited

Ken WILES

REALTOR LTD.

1190 Bloor St. W. (prie Brock Ave.)
Telefonas LE. 7-3173

Didžiausias pasirinkimas namų - biznių visame Toronte.
Nuoširdus ir sąžiningas patarnavimas.
Rūpestingas morgičių sutvarkymas.

Jane - Annette
$2.500 įmok., 6 kamb., mūr., 5 mt. sen., priv. įvaž., idealus 1 šeimai.

Bloor - Clendenan
$4.500 įmok., 6 did. kamb., rupių plytų, vand. aylva šild., mod. virt., dvig. garaž., arti susisiekimo.

Bloor - Beresford
$7.000 įmok., 8 did. kamb. per du augštus, labai švarus, šoninis įvaž., garažas, namas arti Bloor ir vienas atdaras morgičius 10-čiai metų.

Collbeck - Runnymede
$7.500 įmok., gero mūro, 11 kamb., atsk., 3 virt., vand. alyva šild., poilsio kamb. sklepe, privatus įvaž., garažas, namas gražiai išdažytas, retas pirkinys. Parduos už $22.000.

Bloor - Indian Rd.
$8.000 įmok., 10 kamb. per du a., orig. dupleksas, priv. įvaž., garažas, 10-čiai metu atviras morgičius.

Bloor - Durie (Swansea)
$8.000 įmok., 7 kamb. per du augšt., 4 m. sen., labai gražus. Be skolų.

Bloor - Runnymede
$10.000 įmok., 12 kamb., orig. rupių pl., dupleksas, vand. alyva šild., 2 gar., priv. įvaž., Pasiteiraukit.

S. Jokubaitis
Parūpina morgičius
Telefonai:
įst. LE. 7-3173 namų LE. 4-0773

College - Dufferin
$5.000 įmokėti, gerų plytų atskiras namas, vand. alyva šild., did. sanrūmis, garažas. Skubiai parduodamas, naudokitės proga.

Eglinton - Avenue Rd.
$5.000 įmokėti, 2 augšt., 8 kamb., gerų plytų atskiras, alyva šild., garažas. $18.000. Namas išmokėtas.

Lauder - St. Clair
$6.000 įmokėti, 12 kamb., gražių plytų, atskiras, vand. alyva šild., garažas. $21.000.

Bathurst - Lawrence
$3.000 įmokėti, 6 kamb., bangalovas, gražių plytų, vand. alyva šild.

Bathurst - Bloor
$2.500 įmokėti, 7 kamb., vand. alyva šild., $12.000. Namas išmokėtas.

Bloor - Delaware
$4.000 įmokėti, gerų plytų, 8 kamb., atsk., 3 garažai. $18.500.

Royal York Rd.
$20.000 įmokėti, 8 kambarių bangaliukas. Kaina $52.000.

High Park - Bloor
$7.000 įmokėti, 8 kambarių, atskiras, gražiai atrodo, vand. alyva šildom., garažas. Perskaitęs pagalvok.

J. Kudaba
Parūpinamos paskolos
Telefonai:
įst. LE. 7-3176 namų RU. 3-2105

SPORTAS

LENGVOSIOS ATLETIKOS PIRMENYBĖS

LSK Vytis rugsėjo 13 d. Toronte Rennie Park aikštyne rengia vietinio pobūdžio prieauglio klasės lengvosios atletikos pirmenybes. Pirmenybės bus vykdomos jaunių (1941 m.), berniukų (1944 m.), mergaičių (1941 m.) ir jaunučių mergaičių (1944 m.) klasėse. Pirmenybėms yra pakviesti Aušros, Kovo ir Sakalo lengvatlečiai. Pirmenybėse numatoma pravesti šias rungtis: jauniams — 60 m., šuolis į tolį, šuolis į augštį, trišuolis, ietis, diskas; berniukams — 60 m., šuolis į tolį, šuolis į augštį, ietis; mergaitėms — 60 m., šuolis į tolį, šuolis į augštį, ietis, diskas; jaunutėms — 50 m., šuolis į tolį, šuolis į augštį.

Pirmenybės prasidės 4 val. p.p. Aikštynas randasi prie Runnymede Rd. du blokai į pietus nuo Bloor gatvės.

Kviečiame jaunuosius lengvatlečius šiose pirmenybėse gausiai dalyvauti. **LSK Vytis.**

VYČIO ŽINIOS

Futbolo pirmenybėse vytiečaii įveikė Macedoniją 1:0, bet ta pačia pasekme pralaimėjo pirmaujančiai Germanijai. Sekančiose rungtynėse vėl išsikovojo laimėjimą įveikdami Arsenal 4:0. Įvarčiai: Simkus 2, Thomasas 1, Seliroder 1. Liko žaisti dar vienos rungtynės su latviais.

Lauko teniso pabaltiečių pirmenybėse, kurios įvyko užpraeitą sekmadienį Toronte, vytiečiai Rautinš - Gvildys vyrų dvejete laimėjo pirmą vietą. Vieneto varžybose Rautinš finale pralaimėjo latviui Zichmans 7:5 ir 6:4. Gvildys tam pačiam latviui pralaimėjo pusfinalyje.

Lengv. atletikos treniruotės sekančią savaitę bus pravestos antradienį ir ketvirtadienį. Po to treniruočių daugiau nebebus.

Stalo tenisininkai dalyvaus Kanados ir tartautinėse pirmenybėse, kurios, kaip ir kiekvienais metais, įvyksta Tautinės Parodos metu. Tarpprovincinėse varžybose moterų grupėje Ontario komandoje žais vytietės Kasperavičiūtė, kuri dabar skaitoma ketvirta geriausia žaidėja. Gvildys, nors ir skaitomas pirmuoju Kanados žaidėju, Ontario komandon nepateko, tačiau dar turi progos įeiti į Kanados rinktinę. Šiose pirmenybėse dar dalyvaus Nešukaitis ir savo klasėje mažoji Sabaliauskaitė. Kaip prisimenam praėjusiais metais Gvildys, laimėjęs Kanados pirmenybes, tapo meisteriu, o rungtynėse prieš Ameriką išplėšė lemiamą tašką Kanadai.

Pirmas parengimas įvyks rugsėjo 26 d. seniau buvusioj tradicinėj UNF salėj. Sekantis parengimas būtų lapkričio 14 d. Royal York viešbučio Ontario Room salėje. **A. S.**

Žuvę alpinistai — kopdami į Kaukazo Bezengio rajono augštumas žuvę nuo kalnų griūties: 1. Gediminas Akstinas, gimė 1930 m., baigė Leningrado kūno kultūros institutą, dėstė fizinį auklėjimą Vilniaus pedagoginiame institute, Joniškėlio žemės ūkio technikume ir pagaliau Kauno tecnikinėje mokykloje Nr. 2. Jis vadovavo Lietuvos "Spartako" alpinizmo sekcijai.

2. Feliksas Malinauskas gimė 1929 m., "baigęs darbo jaunimo vidurinę mokyklą", studijavo Vilniaus pedagoginiame institute ir Leningrade. Buvo Lietuvos profsąjungų alpinizmo sekcijos prezidiumo pirm. Pastaruoju metu dirbo kaip Vilniaus medicinos reikmenų parduotuvės vedėjas.

3. Vyt. Vosylius gimė 1932 m. Studijavo Kauno medicinos institute, o mokslą baigęs dirbo Ariogalos rajono ligoninės gydytoju. Prieš keletą savaičių apie 120 Lietuvos alpinistų jį išsirinko savo federacijos prezidiumo pirmininku.

Jie žuvo rugpiūčio 2 d.

(E) **Lietuvos sklandytojai** per du pastaruosius metus atlikę 6.000 skridimų sklandytuvais. Paraišiutininkai 5.000 šuolių parašiutais. Lietuvoje įvairiuose parengimuose dalyvavę 400 aviacijos sportininkų, kurie pasiekę 30 naujų respublikinių rekordų ir iškovoję 3 visasąjunginės reikšmės pasiekimus. Visa tai buvo pranešta Vilniaus radijo, oro laivyno dienos proga rugpiūčio 23 d.

(E) **Zamenhofo gatvei grąžintas senas pavadinimas.** Ryšium su tarptautinės esperanto kalbos sumanytojo Zamenhofo 100 metų nuo jo gimimo sukaktim, Kauno miesto vykd. komitetas nutarė Alytaus gatvei grąžinti senąjį pavadinimą — Zamenhofo gatvė. Šitas pavadinimas buvo panaikintas karo metu, vokiečių okupacijos laiku. Toje gatvėje savo laiku gyveno Zamenhofo žmona ir uošviai, padėję Zamenhofui 1887 m. išleisti patį pirmąjį tarptautinės esperanto kalbos vadovėlį ir žodyną.

(E) **Birutė Kalėdienė** pastaruoju metu vėl išsikovojo eilę laimėjimų. Spartakiadoje Maskvoje numetė ietį 53,64 m. ir laimėjo aukso medalį. Sov. Sąjungos - Fed. Vokietijos lengvosios atletikos varžybose Kalėdienė taip pat nugalėjo varžoves vokietes ir paėmė pirmąją vietą. Maskvos spartakiadoje ir lietuvis bėgikas Jonas Pipynė laimėjo aukso medalį. 1.500 metrus atbėjo per 3 min. 45,9 sek. Gerai pasirodė ir kaikurie kiti lietuviai sportininkai.

WINNIPEG, Man.

Tautos šventė. Rugsėjo 13 d., sekmadienį, tuojau po pamaldų Winnipego apylinkės lietuviai minės Rugsėjo 8-tąją, t.y. Vytauto karūnavimo dieną ir Tautos šventę. Tuojau po pamaldų visi lietuviai renkasi į parapijos salę.

Minėjimą atidarys apyl. pirm. Mykolas Januška. Tai dienai pritinkintą žodį tars agr. J. Malinauskas, o vėliau ir kita programa.

Tad visi lietuviai į minėjimą ir nepamirškime šių jautrių poeto žodžių:

Tu užmiršai tėvų kapus,
Ir Tėvynės tuos laikus,
Kur jaunystėj gyvenai,
Linksmas dainas dainavai...

Valdyba.

Puikiai pasisekusi gegužinė. Rugpiūčio 23 d. Winnipego apyl. valdyba surengė gegužinę pas Povilą ir Julę Liaukevičius. Nors iš vakaro lietus lijo kaip iš kibiro, tačiau ant rytojaus išaušo gražus sekmadienio rytas. Žmonės būriais traukė į bažnyčią, o po pamaldų vien tik girdėjosi kalbant: į gegužinę, į gegužinę.

Jau apie 4 val. pilnas pp. Liaukevičių ūkis mašinų. Į gegužinę sudardėjo apylinkės lietuviai ūkininkai ir winnipegiečiai.

V-bos vicepirm. Marija Januškienė vėl pasirodo su savo gausiais valgiais — gražiai ir skaniai paruoštu bufetu. Jai talkininkauja Tautos Fondo atstovas Mečys Šarauskas. Juozas Demereckas paleidžia iš varžytynių keletą dalykėlių iš kurių padaro nemažai pelno.

Aldona Balčiūnienė ir Teklė Timmermanienė pardavinėja tautinius ženkliukus, už kuriuos surenka $28,84.

Muzika groja įvairius šokius, jaunimas sukasi, linksminasi ir dainuoja. Pp. Liaukevičių ūkis nukeliamas lyg į Lietuvą, visi jaučiasi lyg ant Nemuno kranto, lyg kiekvieno lietuvio numylėtose jo pašlaitėse.

Tik staiga apyl. pirm. M. Januška prabilsta į susirinkusius. Jis dėkoja už gausų atsilankymą ir kartu, savo jautriais žodžiais, pasveikina Povilą Liaukevičių, kuriam suėjo 60 metų amžiaus. Po jo taria žodį Krašto Tarybos narys Pr. Matulionis. Kun. kleb. J. Bertašius pasidžiaugia tokia gražia b-nės veikla ir susiklausymu. Toliau taria žodį dr. Jauniškis. Jis primena, kad jis gimęs čia Kanadoje, bet mokslus baigęs Anglijoje. Jam yra brangus kiekvienas iletuvis ir džiaugiasi, kad gali eiti su visais drauge ir bendroje lietuviškoje šeimoje kartu linksmintis. Savo jautriais žodžiais jis pasakė: "Nepamiršiu nė vieno lietuvio ir nelaimėje, visuomet padėsiu kaip gydytojas". Publika jam gausiai plojo. Po to taria žodį Mykolas Bukauskas ir Juozas Demereckas. Povilas Liaukevičius visiems nuoširdžiai padėkoja ir primena tą žiaurųjį komunizmą, dėl ko šiandien, tiek daug lietuvių yra išblaškyti po svetimus kraštus.

B-nės vardu padėkoja visiems kalbėtojams už gražias mintis ir visiems dalyviams už tokį gausų atsilankymą. Po trumpos programos vėl sekė muzika, šokiai, žaidimai ir skambėjo lietuviškos dainos.

Gegužinėje matėsi ir svečių iš Toronto, kaip Vyt Neimantas ir kiti. Šioje gegužinėje B-nė padarė pelno $58,78 grynais. **KSt.**

Iškilmingai atšventė gimtadienį. Šiemet iš Lenkijos į Winnipegą yra atvykusi Apolionija Šidagytė. Ji čia neturi nei tėvų, nei kitokių giminių. A. Šidagytė čia yra apsistojusi pas Mykolą Bukauską, kuris, pasak jos pačios žodžių, ja rūpinasi kaip tėvas.

Rugsėjo 1 d. ji atšventė savo gimtadienį. M. Bukauskas ir jos draugės Aldona Balčiūnienė su Teklute Timmermaniene suruošė jai balių. Žinoma, Apolionija visai nežinojo, tik staiga vakare apie aštuntą valandą pradėjo rinktis svečiai. Minėjimą atidarė pats šeimininkas M. Bukauskas, kuris pakvietė kalbėti parapijos kleb. kun. J. Bertašių. Kun. J. Bertašius pasakė gražią kalbą ir apibūdino jos sunkų gyvenimo kelią. Kaip ir kiekvienam iš mūsų tremtiniui, Lietuvą užliejus komunistinei lavai, ji pasitraukia į Lenkiją. Po sunkaus išvargto gyvenimo kelio jai sudaromi dokumentai ir atkviečiama į Winnipegą. Čia ji įsijungia į bendrą gyvenimą. Kunigas jai palinki laimingo gyvenimo ir kviečia sudainuoti ilgiausių metų.

Po to jai įteikiama brangi dovana — siuvama mašina ir perduodamos kitos asmeninės dovanos. Mergaitė giliai susijaudina ir padėkojo už gražią dovaną, o drauges už asmeniškas dovanas išbučiuoja. Po to prasidėjo bendras pasilinksminimas, vakarienė ir skambėjo lietuviškos dainos.

Vakarienės metu šeimininkavo A. Balčiūnienė ir T. Timmermanienė, o vakaro šeimininku buvo pats M. Bukauskas. Mykolas Bukauskas yra bažnytinio komiteto narys ir bažnyčios maršalka. Jis giliai atjaučia kiekvieną tremtyje atsidūrusį lietuvį ir kiek galėdamas padeda. Vaišėse matėsi: Mikalauskai, V. ir J. Januškai, Steponavičiai, A. A. Balčiūnai, M. Šarauskas, J. Demereckas, Timmermanai, J. Vaitekūnas, A. J. Koncaičiai, Žiminskai, iš miškų atvykę Anušauskai ir kt. **KSt.**

St. Catharines, Ont.

Nauji vargonai. Lietuvių parapija įsigijo naujus elektroninius "Lowrey" vargonus. Rugpiūčio 30 d., sekmadienį, solistas A.Paulionis gražiai grodamas pamaldų metu parodė vargonų galingumą ir didingumą. Visi gėrėjosi muzikos harmoningumu ir balsų švelnumu. Vargonai kainuoja $900. Parapijos komitetas klebono padedamas rūpinasi tą sumą surinkti. Tam tikslui yra pravedamas vajus, kurio pradžia yra graži. Jau turime $135. Vargonų fondui yra atidaryta banke "The Canadian Bank of Commerce" St. Catharines 33, sąskaita nr. 8987. Tikimasi į porą metų minėtą sumą sukelti.

Rūpesčiai jaunimu. Niagaros pusiasalyje yra gražaus priaugančio jaunimo. Tam lietuviškam jaunimui daug širdies ir rūpesčio deda klebonas tėvas B. Mikalauskas, stengdamasis palaikyti prie lietuviškos parapijos. Tam tikslui įrengiama salė, kur jaunimas galėtų susiburti. Čia bus mokinama lietuviškų giesmių ir dainų, vaidybos ir plastikos.

Šitie "Gintaro" meno mėgėjų grupės pobūviai vyksta labai jaukioje ir kūrybingoje nuotaikoje. Jaunimas mėgsta ir pasilinksminti, tad bus duota proga ir pasišokti, linksmai užbaigti sekmadienio vakarą. Tepasirūpina tėvai, kad jų vaikai augtų iletuviškoje dvasioje, draugaudami su lietuviais. **Berželis.**

Berlynas. — Atominis šnipas Klaus Fuchs, kuris buvo nuteistas 14 m. kalėti ir atkalėjęs 9 m. buvo paleistas, išvyko iš Anglijos į Rytų Vokietiją pas savo tėvą pastorių, o dabar yra paskirtas Centrinio Atominio Instituto paliai Drezdeną vicedirektoriu ir vieno skyriaus vedėju.

Varšuva. — Lenkija vėl ruošiasi prašyti J. Amer. Valstybių paskolos. Šį kartą Lenkija norinti derėtis dėl JAV kapitalo investavimo Lenkijoje.

JOINT REALTY LTD.
899 BLOOR ST. W. - TEL. LE. 4-6381
Turime daug įvairiose vietose namų pasirinkimui tik kreipkitės ir gausite pilnas informacijas.
Tvarkome visus morgičių reikalus.

MORKIS Antanas

Real Estate and Business Broker

1077 BLOOR ST. W., prie Dufferin St., Toronto.

LE. 4-8459 LE. 4-8450 BE. 3-5996 (namų)

Tamstos rasite pas mus didelį pasirinkimą:

NAMŲ, ĮVAIRIŲ BIZNIŲ, ŽEMĖS ŪKIŲ - FARMŲ, SKLYPŲ.

Mes ypatingai gerai sutvarkome morgičius ir skoliname įmokėjimui pinigus.

Keli lietuviai ir kitų tautybių agentai visuomet tamstoms mielai patarnaus ir patars geriausiai įsigyti nuosavybes. Patartina nepirkti ir neparduoti nuosavybių pirma nepasitarus su mumis.

R. CHOLKAN
REAL ESTATE
LIMITED

527 Bloor St. W. Telef. LE. 2-4404

Perkant ar parduodant bet kokią nekilnojamą nuosavybę, kreipkitės į šią gerai žinomą firmą. Turime didelį pasirinkimą įvairių namų, biznių, sklypų, farmų, apartmentų ir kitokių nuosavybių. Sudarom paskolas. Sąžiningas patarnavimas.

Jane - Annette
$2.000 įmokėti, 5 kamb. mūrinis bungalow., švarus viduje, mod. virtuvė, apie 10 metų senumo, alyva šildomas, kamb. rūsyje, garažas.

Runnymede - Annette
$3.000 įmokėti, 10 kamb. per du a., atskiras namas-dupleksas, vandeniu alyva šildomas, 10 metų skola.

Indian Rd. - Roncesvalles
$4.000 įmokėti, 10 kamb. atskiras mūrinis namas, 2 virtuvės, 2 vonios, vand. alyva šildomas, didelis gražus kiemas, viena skola likučiui 10-čiai metų, arti visko.

Christie - St. Clair
$5.000 įmokėti, 10 kamb. atskiras mūrinis namas-dupleksas, vand.alyva šildomas, dvigubas garažas, viena skola likučiui 10-čiai metų.

Bloor - High Park
$5.000 įmokėti, 7 kamb., atskiras mūrinis namas, 2 mod. virtuvės, vand. alyva šildomas, apie 15 metų senumo, garažas, viena skola likučiui 10-čiai metų.

Runnymede Rd. - Bloor
$6.000 įmokėti, 7 kamb. atskiras mūrinis namas, kvadratinis planas, alyva šildomas, garažas su plačiu įvažiavimu.

Bloor - High Park
$6.000 įmokėti, 8 kamb. per du a., atskiras mūrinis namas, vand. alyva šildomas, maždaug 20 metų senumo, garažas.

Baby Point - Jane
$7.000 įmokėti, 8 kamb. per du a., atskiras mūrinis namas, vand. alyva šildomas, kamb. rūsyje, gražus kiemas, privatus įvažiavimas, garažas.

Glenlake - High Park
$7.000 įmokėti, 9 kamb. atskiras mūrinis namas, 2 mod. virtuvės, naujas alyvos šildymas, naujas stogas, gražus kiemas, garažas.

Jane - Bloor
$7.000 įmokėti, 7 kamb. mūrinis bungalow, vand. alyva šild., gražus viduje, garažas su privačiu įvažiavimu, didžiulis sklypas 105 iš 123.

High Park - Roncesvalles
$7.000 įmokėti, 10 kamb. atskiras mūrinis namas, 2 vonios, 2 virtuvės, vand. alyva šildomas, labai švarus viduje, gražus kiemas, garažas, namas be skolų.

Indian Rd. - Bloor
$10.000 įmokėti, 11 kamb. atskiras mūrinis namas, 2 vonios, 3 virtuvės, vand. alyva šildomas, didelis kiemas, garažas su privačiu įvažiavimu, viena skola likučiui 10 metų.

P. KERBERIS
TEL. DARBO LE. 2-4404 - - - NAMŲ LE. 5-1584

LIETUVIŠKI APMĄSTYMAI

A. ŠALČIUS

Perkelta Rumšiškių bažnyčia

B. Raguotis rašo "Tiesoj", kad senoji Rumšiškių bažnyčia esanti perkelta į naują gyvenvietę, kartu su senosiomis kapinėmis, vals tybės sąskaita. Manoma, kad nau josios Rumšiškės Kauno jūros krante ilgainiui taps kurortiniu miesteliu. Deja, neatrodo, jog kas nors ką nors jau dabar planuotų, kad šis kurortas taptų moderniausiu ir gražiausiu kurortu. Valstybė, mat, sunkiai planuoja, o ką čia su tokiomis smulkmenimis.

Purvina partizanus

Šį kontinentą jau pasiekė "Tiesoj" spausdintų "Vanagai iš anapus" serijos pabaiga. Komplektai dabar yra labiausiai gaudomi. Bolševikinė versija betgi nėra lietuviškas monopolis. Atrodo, kad tai greičiau KGB komiteto Maskvoj "public relations" žmonių darbas. Nes lygiai tokiu pat formatu suredaguotas filmas apie vengrų sukilimą Budapešte. Sukilėliai vaizduojami valkatomis, girtuokliais, iškrypėliais (o pajėgė kovoti su kolosu ištisus metų metus), gi jų išdavikai ir nuslopintojai vaizduojami didvyriais. Jei "Vanaguose" išdavikas Kukauskas tiek iletuviškoj, tiek vengriškoj versijoj beveik visai nefiguruoja rusų ginkluotosios pajėgos. Lietuviškoj versijoj tik vienas karininkas ir pats generolas esą rusai. Bet jie abu humanizmo ir inteligencijos simboliai! Būdinga ir tai, kaip NY Times korespondentas pastebėjo, kad Maskvoj rodant rusų pergalę kinoteatre toli gražu ne visi plojo. Skaitant visas šias versijas prisimena 1863 m. sukilimas. Tada rusai žandarai korė lietuvius ir skelbė Muravjovą didvyriu. Praėjo pusšimtis metų — rusai įrodinėja, kad lietuviai ir lenkai 1863 m. sukilę . . . rusų įtakos veikiami, bet muravjovai tebėra didvyriai!

Vyskupas Gawlina apie "Rytų Lenkiją"

NYTimes rašė apie New Jersey valstijoj, prie Niujorko, vykusį didelį sodalitiečių kongresą, cituodamas reikšmingas kalbas. Daug dėmesio buvo paskirta lenkų arkivyskupo Gawlinos pareiškimui, jog "vakariečiai žingsnis po žingsnio traukiasi nuo spaudžiančio imperialistinio komunizmo, kuris teturi vieną tikslą uždominuoti visą pasaulį — kai Vakarai savo tikslu laiko politikavimą, biznį ir patogumus". Toliau arkivyskupas pareiškė, kad 1945 m. "Rytų Lenkijoj" (suprask Lvive ir Vilniaus srity) išnyko 10 vyskupijų, o 9 milijonai katalikų buvo "deportuota, išvyta arba nužudyta".

Atostogos Palangoje

Iš privačių laiškų: ". . . Apie savaitę prabuvau Palangoj. Oras pasitaikė geras. Kaitinomės tarp gausybės žmonių. Tokios gausybės dar nė vienais metais nėra buvę. Privažiuoja iš Maskvos, Leningrado ir kitur".

Iš laiško atspausdinto "Laisvėj": "Dukra Birutė jau vasaroja Palangoj. Šiemet pirmi metai ji gavo kelialapį į studentų vilą Palangoje. Ten reikia mokėti už lovą parai tik du rubliai, o maistą reikia turėti savo . . ."

Vyrai, nepasiduokim!

Sarmata viena, kai pagalvoji. Tos moteriškos visai pasiuto. Lietuvoj jau 11 metų mergaitės stalo teniso čempionėmis tampa, ką bekalbėti apie ietininkes ar plaukikes. Šiapus, lietuvaiės lietuvai-

(Nukelta į 7 psl)

Collingwood, Wasagos ir Stayner

apylinkėse ūkių-farmų, vasarnamių ir kito nekiln. turto pirkimo-pardavimo reikaluose tarpininkauja lietuvis pardavimo agentas

V. (Vic) BUTRIMAS

Dėl informacijų rašykite: V. Butrimas, Box 83, Collingwood.
Skambinkite: 62 W 2 Collingwood.

GEO. HUNT REAL ESTATE
128 Hurontario Str.
Collingwood, Ont.

Joseph A. PETERS Ltd.

REALTORS
Narys Toronto Real Estate Board

1162 ST. CLAIR AVE. WEST TELEFONAS LE. 2-3321

Bloor - Ossington
$2.500 įmokėti, 7 didelių kambarių, mūrinis atskiras namas. 2 virtuvės, vandeniu šildomas, dvigubas garažas. Labai arti Bloor.

St. Clair - Bathrust
$5.000 įmokėti, 7 dideli kambariai atskiname labai gerų plytų name. 2 virtuvės, vandens ir alyvos šildymas. Platus įvažiavimas. 10-čiai metų vienas atviras morgičius.

Jane - Lawrence
$2.500 įmokėti, 14.500 pilna kaina. 6 kambarių bungalow. Privatus įvažiavimas. Labai lengvos išsimokėjimo sąlygos. Arti mokyklos.

Dundas - High Park
$1.500 įmokėti, 6 gražūs kambariai, 2 virtuvės, vandens ir alyvos šildymas, vienas atviras morgičius 10-čiai metų. Vieta garažui.

Delaware - College
$6.000 įmokėti, 8 kambariai, 2 virtuvės, vandens šildymas. Dvigubas garažas. Vienas atviras morgičius 10 metų.

Bloor - Jane
7 labaidideli ir gražūs kambariai kilimais iškloti. Atskiras puikus namas, Privatus įvažiavimas.

Pirkdami ar parduodami kreipkitės:

B. MARIJOŠIUS

Įstaigos tel. LE. 2-3321 Namų tel RO. 2-5543

V. VASIS
REAL ESTATE
872 Bloor St. W. Telefonas LE. 1-4605
Didelis pasirinkimas gyvenamų namų, biznių, žemės statyboms.
Jūsų patarnavimui skambinti:
J. GUDAS – LE. 1-4605, namų LE. 6-7109.

AUTO LIFE FIRE
PRANO BARAUSKO
Draudimų agentūra
Visų rūšių draudimai.
TELEFONAS
RO. 6-0811
arba RO. 6-0832
49 Cameo Cres., Toronto 9, Ont.

Baltica
Lietuviška Rūbų Valykla ir Skalbykla
966 Dundas St. W. - - Tel. LE. 1-5688
Valome, dažome, jaudziame ir taisome.
PAIMAME IR PRISTATOME Į NAMUS.
Jūsų patogumui patarnaujame nuo 8 val. ryto iki 7 val. vakaro.
Darbas atliekamas greitai ir sąžiningai.
Sav. V. BLOCKIS

ŽUKLAVIMO
ir įvairius kitus SPORTO REIKMENIS su atitinkamomis nuolaidomis gausite tik:
J. Beržinskas
1212 DUNDAS ST. W. - TORONTO - TEL. LE. 2-9547
Čia pat galite užsisakyti laivams motorus bei įvairius medžioklinius šautuvus.

Kvalifikuotas technikas taiso
televizijos ir radio aparatus
TAPE REKORDERIUS, Hi-Fi, PATEFONUS.
J. STANIONIS
19 GLEN BELLE CRESC. Telefonas RU. 1-7861

NAUJAME MODERNIŠKAI ĮRENGTAME
MOUNT ROYAL MOTORS
garaže jūs galite savo automobilio pataisymo reikalus išsiaiškinti lietuviškai. Daugiau kaip 20 m. patyrimo praktika mes garantuojame darbo sąžiningumą.
Darome visų rūšių automobilių ir sunkvežimių mechaniškus pataisymus, sulankstymų ištaisymus, dažymą, priekinių ratų sureguliavimą ir balansavimą su geriausiomis BEAR mašinomis, automatiškas ir standartines greičių dėžes, stabdžių juostų pakeitimus — nuo $18.00.
Taip pat turime padangų, baterijų ir kitų auto reikmenų.
Vilkiko patarnavimas veikia 24 valandas. Lietuviams duodama nuolaida.
3 Aukland Rd. – Tel. BE. 2-2131
Nakties metu tel. RO. 7-0086
(Aukland gatvė prasideda prie 5249 Dundas St. W., į vakarus nuo Six Point).

Baby Point Paint & Wallpaper
C.I.L., B. MOORE, CR. DIAMOND, SELECTONE, O.P.W. firmų dažai, sienoms popieris, įvairios tailės ir kiti reikmenys. DAŽAMS NUOLAIDA 15%—25%.
Kviečiame atsilankyti arba skambinti tel. RO. 2-4931.
Sav. A. F. GALDIKAI 351 JANE ST. (prie Annette).

Lietuvių moterų KIRPYKLA
Doma Hairstyling
1618 BLOOR ST. W.
(netoli Dundas)
Telefonas LE. 3-2904
Sav. D. KAUNAITĖ

LIQUIFLAME
OILS LTD.
Atstovas
H. ROŽAITIS
Greitas kuro-alyvos pristatymas ir patarnavimas.
Telefonas LE. 3-4908.

TAUPYK ir SKOLINKIS
Kredito Kooperatyve "PARAMA"
Paskola 1 asm. iki $3.000. Paskolos, indėliai ir gyvybė apdrausta.
DARBO VALANDOS:
Pirmadieniais ir Penktadieniais nuo 10-12 v. ryto ir 5.30-9 val. vak.
Antradieniais — nuo 10-12 val. ryto ir 7 - 9 val. vak.
Trečiadieniais ir Ketvirtadieniais nuo 10-12 val. ryto uždaryta.
Būstinė: Lietuvių Namai, 1129 Dundas St. W., Toronto, Ont.
Telefonas LE. 2-8723

DĖMESIO! DĖMESIO!
Taisau visų rūšių
Televizijas, namų ir auto radijas
Darbas sąžiningas ir garantuotas. AL. ČIŽIKAS
18 SKYLARK RD., Toronto. Telefonas RO. 6-4063

Krosnys – Gazai – Alyva – Anglys
CONVERSION BURNERS — gazo ir alyvos. VANDENS TANKAI — gazo ir alyvos. VĖSINTUVAI (air conditioners) vasarai ir žiemai. KROSNYS "Gurney" — gazo ir elektros. ŠALDYTUVAI — gazo ar elektros. Visų rūšių remonto darbai.
ROSE HEATING - TINSMITH CO.
844 Broadview Ave. Krautuvė: 723 Gerrard St. E.
SAVININKAI ZALECKIAI
Telefonas HO. 6-1623.
Pas mus pigesnės kainos ir didelis pasirinkimas.

ŠILDYMO KONTRAKTORIUS
Visų rūšių šildymas ir įvairios pompos.
999 College St., Toronto. Telef. LE. 4-6123
ANT. JUOZAPAITIS

MIRTIES SALOS

(Atkelta iš 2 psl.)

priskirtas prie mūsų grupės. Kai aš pamačiau tai, pasijutau tarytum laisvesnis. Ligi šiol pats vienas buvau pratęs būti saugomas mažiausia dviejų sargybinių.

Mūsų grupės sargyoinis atrodė labai draugiškas. Jis net šypsojosi. Nešaukė ant mūsų, nesikoliojo.

— Tiesiai į tą medinį namelį! — sukomandavo jis. — Tenai yra pirtis. Mes žygiavome į nurodytą vietą nesijaudindami ir be baimės, nes atmosfera dėl sargybinio draugiškumo buvo visiškai pakenčiama.

Toji stovykla, kuri vadinosi Veheraška, buvo visiškai pakenčiama, palyginus su įvairiomis kitomis vietomis, kurias jau teko praeiti. Ir laisvės ten buvo daugiau.

Vienok neužilgo pajutom, jog tai buvo tik inscenizacija. Vėliau ir Veheraška pasidarė visiškai panaši į Charkovą, Taganrogą. Pamatėme, jog barakai turi tokius pat išdaužytus langelius, tą patį ledo šaltumo vandenį, tuos pačius purvinus narus, na, ir tiek pat brutališkus prižiūrėtojus.

Taigi, viskas pasirodė besą taip pat, tik vienas skirtumas, kad buvome atgrūsti už 65-tosios šiaurės paralėlės. Čia iš mūsų atėmė visus drabužius ir išdavė ... vadinamas kalinių uniformas, skudurus. Būvome įspėti, kad nė vienas neturime teisės dėvėti jokių kitų neuniforminių drabužių.

Mūsų nuosavi drabužiai dingo be žinios. Seniau būnančiųjų kalinių buvome įspėti, jog iš mūsų bus atimta viskas, ką turime. Kitaip sakant, visa apgailėtina nuosavybė. Jei kuris nenorėsime skirtis su savo daikteliais, turėsime labai nukentėti. Visi daiktai, esą lieka arba sargybinių nuosavybė, arba stovyklos.

Po išmaudymo šaltam vandeny ir gydytojų apžiūrėjimo buvome paskirstyti į darbų grupes. Gydytojai mus pripažino esant geriausios sveikatos ir galinčius dirbti pirmoj kategorijoj vadinamoj "traktorio kategorija". Tie kaliniai, kurie turėjo rankas ir kojas, kurie nebuvo visiškai suluošinti, visuomet buvo skiriami sunkiausiems darbams, ypač pirmuosius šešis mėnesius. Ir taip mes apsigyvenom naujoj gyvenvietėj.

Paskutinysis kelionės etapas į "Mirties salas"

Pakeliui į Solovkas, autorius dar perėjo visą eilę stovyklų ir kalėjimų, tačiau verūme kaiką išleidžiu ir verčių skyrių, aprašantį paskutiniįjį kelionės etapą į salas.

Pirmasis laivas išplaukė į jūrą. Mes jautėme susirūpinimą ir netikrumą: kur mus nuplukdys, ką ten pamatysime, kaip gyvensime ir t.t.

Kaliniai reiškė tiesiog fantastiškiausius spėliojimus. Visi bijojo dar laisvėj būnant girdėtų Solovkų. Nežiūrint to, turėjome pasiekti tą vietovę, nes tai ne nuo mūsų priklausė — norime tenai vykti, ar ne ...

"Dėdė Ivanas" mėgino mus nuraminti.

— Nesibijokite, mažieji broliai! Sibiras — irgi yra Rusijos žemė, o Solovkų salos — dargi net itin žavėtina vieta ... — tai buvo jo sarkastiškas raminimas.

Ir štai, gaunam įsakymą. Kiekvienas turite būti pasiruošęs 7 val. rytą apleisti laivą.

Tą naktį apie 5 val. pastebėjome sargybinių judėjimą, dresiruotų šunų vedžiojimąsi ir pan.

— Jie ruošia mums malonų išsikėlimą, — kažkas pastebėjo.

— Mes būsime pasiųsti į vasaros rezortą, — pridūrė kitas.

Visą naktį praleidom pokalbiuose. Mažai kas miegojo.

Pagaliau, buvom išlaipinti, surikiuoti ir įspėti: jeigu kas mėgins kalbėtis arba išklysti iš rikiuotės, bus griežčiausiai nubaustas. Čia yra kitokios Solovkos, negu jos buvo 1929 m. Čia kita tvarka, kiti žmonės ir kiti metodai ...

Solovkų vienuolyne

Liūdna kalinių daina buvo sukomponuota pasiekus tas salas. Ją dažnai niūniuodavom, besiilgėdami savųjų namų, savo šeimos ir visko, ką turėjom laisvi būdami.

Salose jau buvo daugybė kalinių kapų, kuriuos žymėjo tik kauburėliai žemės, be kryžių, be sesučių gėlių — be nieko. Atvykom ir mes, atrodė, papildyti skaičių tų kauburėlių ...

Brutalūs sargybiniai, paniekinančiais žvilgsniais žiūrėjo į mus. Po kurio laiko — apklausinėjimas:

— Ivanenko!

— Esu.

— Jūsų vardas ir tėvo vardas?

— Petro Trochymovič.

— Išeikite.

Ir taip visus išrikiavo, sutvarkė ...

Buvusio vienuolyno pastatas — atrodė milžiniškas sarkofagas, statytas iš akmenų ir, atrodo, galės stovėti amžių amžius.

Solovkų salos — buvo atrastos suomių. Kiekvienas ežeras, kurių saloj išmėtytų yra apie 400, kiekvienas upeliūkštis, kiekviena ilanka — dar tebeturėjo suomiškus pavadinimus.

Pagaliau, metams bėgant, Solovkos pasidarė Rusijos dalimi. Apgyventos suomių ir graikų ortodoksų jos buvo pavestos Solovkų vienuolyno žiniai.

Patį kremlyną — vienuolyno mūrus pastatyti ėmė net dvyliką metų (1584-1598). Šalia rūmų, šiaurinėj pusėj, specialiai buvo iškastas ežeras, net dvidešimties hektarų ploto.

Tie mūrai — matė visko. Buvo kalėjimu, paskui vienuolynu, dabar vėl kalėjimu. Į juos — nesunku patekti, bet labai sunku išeiti.

(Bus daugiau)

Rojaus arkliukai

(Atkelta iš 3 psl.)

vasarą iš Kaliningrado srities tiek parsiveža, kad keleriems metams ir jam užtenka, ir kitiems parduoda. Jonas Berkevičius dar gudresnis. Bevagiant plytas, pagavo milicija ir 5 paras davė. Kas jam tos paros, atsėdėjo. Liudvikas Aukštikalnis iš Liepos 21-osios gatvės turi net savo nuosavą piaunamą mašiną ir vasarą ne tik sau, bet ir visiems šieno pripiauna.

Daug dar Bronius žino tokių dėdžių, kurie nieko nedirba, spekuliuoja, gyvulius augina, arklius mieste laiko ir su jais uždarbiauja. Vien Gorkio gatvėje, kur jis gyvena, tokių bent devyni. O dėdės iš finansų skyriaus, rajono ir miesto vykdomųjų komitetų jų dar daugiau žino. Žinot žino, bet ką su jais daryt — nežino. Vadina juos dykaduoniais, lupikautojais, kombinatoriais ir dar visuomenės parazitais, bet ... nebaudžia. Tur būt, nežino kaip. O Bronius žino, — dabar jis didelis ir mokyklą lanko — reikia uždrausti laikyti mieste arklius ir kitus gyvulius, o tuos, kurie nieko nedirba, tik spekuliuoja, patraukti atsakomybėn. Taip laikraščiuose rašo, taip visi žmonės Kybartuose šneka, tik, matyt, milicija negirdi ...

Nubėgtų Bronius i miliciją ir papasakotų tam didžiausiam dėdei milicininkui, bet bijo tėvo.

V. Kybartas,
A. Marcinkevičius
("Tiesos" koresp.).

Agituoja JAV karius

Vokietijoje stovinčių JAV dalinių gyvenamuose rajonuose prieš kurį laiką pasirodė proklamacijos, reikalaujančios JAV ir Sovietų susitarimo, atsisakant nuo Berlyno. Kitaip esą įvyksiąs karas. Vieno lapelis buvo visiškai anoniminis, o antras pasirašytas "Karių komiteto". Prieš mėnesį šis pastarasis buvo pabertas amerikiečių gyvenamame rajone iš pravažiuojančio automobiliaus. Netrukus po to daugelis amerikiečių tą lapelį gavo paštu. Išsiuntimo vietą žymintis pašto antspaudas buvo labai įvairus — Nuernbergo, Hoffo, Bayreuth ir Stuttgarto.

Liet. apmąstymai

(Atkelta iš 6 psl.)

čius kažinkur moksle nustūmė. Marijošiūtė, Skrupskelytė, šiais metais Jonynaitė ir Ališauskaitė, gaudamos Fulbright amerikoniškas valstybines stipendijas, toli užpakaly paliko mūsų studentus vyrus. Pastaraisiais metais berods tik Saulius Elisonas, gaudamas Woodrow Wilson stipendiją pasiruošti istoriniam doktoratui, kiek atlaiko vyriškas pozicijas. Visi kiti turbūt užsiėmę... pinigų darymu.

Knyga iš Lietuvos

Knyga iš dabartinės Lietuvos yra ligšiolinio kultūrinio santykiavimo su kraštu liudymas. Lietuviška knyga gali laisvai ateiti į Ameriką, Kanadą — politinė ar kultūrinė — kai tuo tarpu išeivijos knygų reta tegali pasiekti ar pasiekia tėvynėje lietuvius. Neseniai laiškas buvo pasiųstas Vilniun Valstybinėn Leidyklon keliant mintį išeivijoj organizuoti Lietuvoje leidžiamų kultūrinių knygų platinimo klubus. Pagal pradinį planą per šiuos knygų klubus kiekvienas išeivijos lietuvis galėtų užsisakyti siuntinėti jam norimos srities Lietuvoj išleidžiamas knygas — mokslines, vaikų literatūros, grožinės arba, pagaliau, politines knygas. Šitoks knygos klubas atsimokėtinai tėvynės lietuviams siųstų jų prašomas išeivių kultūrininkų ir anglų kalba norimas knygas.

Kad mintis yra gyva, rodo spauda. Neseniai Čikagos "pažangiųjų" "Vilnyje" vienas siūlė steigti didesnėse lietuviškose kolonijose Lietuvoj leidžiamų knygų bibliotekas; savotiškai užtikrintai komentavo mintį Leonardas Žitkevičius, "Vienybės" redaktorius, skyrelyje "Dabar" — "Arch. Vytautas Žemkalnis-Landsbergis, iš Australijos grįžęs į Lietuvą, pareiškė: "Knyga iš Lietuvos tai ne išeivijoj išleista knyga". Žinoma, taip jis turėjo sakyti. Įdomu kas atsitiktų, jei kultūrinis bendradarbiavimas su dabartine Lietuva būtų įmanomas (toks jis negali būti). Ar nenustebtų mūsų broliai, ar nesakytų: "Išeivijos knyga tai ne Lietuvos!".

Kanadoje skyrybų ne tiek daug

Kanada, palyginus su kitais panašiais kraštais, turi mažą divorsų skaičių. Tai yra pagyrimas kanadiečių šeimoms ir mūsų skyrybas tvarkantiems įstatymams. Štai 1958 m. buvo divorsuota 6.211 šeimų, kas sudaro apie 36.5 šeimas iš 100.000 gyventojų. JAV tam pat gyventojų skaičiui tenka 210 divorsuotų šeimų — beveik šešis kartus daugiau. Didele dalimi tai priklauso nuo tokių lengvų išsiskyrimo sąlygų, kaip Nevadoje, Reno. Didžiausias skyrybų skaičius Kanadoje yra Britų Kolumbijoje. Antroje pusėje yra Prince Edward Island, kur 1958 m. įvyko tik vienui vienos šeimos išsiskyrimas.

VEDYBOS
Jei norite vesti, rašykite /vokiečių ar lenkų k./, telefonuokite ar atvykite asmeniškai į
VEDYBŲ BIURĄ "WALDI"
859 COLLEGE ST., Toronto, Ont.
Telefonas LE. 2-5461.
Informacijos kasdien nuo 6-9 val. v. Atsakymams raštu pridėti $1. Moterims iki 35 m. amž., tarpininkavimas VELTUI.

Kas keliatės į kitą butą ir norite pigia kaina pervežti savo baldus, kreipkitės telefonu
LE. 3-1435
BR. STONČIUS

VALAU FOTELIUS
ir įvairius kilimus, taip pat išimu rašalo dėmes. Sutaisau iširusius galus ir prodegintus kilimus.
Skambinti LE. 3-4912
P. KARALIŪNAS

PIGIAUSI
siuntiniai
Į LIETUVĄ
Pramonės gaminiai — Maistas — Vaistai
Štai mūsų kainų pavyzdžiai:
22 svarai cukraus $11.95
22 svarai ryžių $14.75
22 svarai taukų $23.20
Siuntiniai pristatomi per 3 - 4 savaites.
Janique Trading Co. Ltd.
835 Queen St. W., Toronto
Tel. EM. 4-4025
Skyriai Hamiltone, St. Catharines, Edmonton, Buffalo ir kt.

Elektros - Electronic Technikas
ANTANAS ČEPONIS
Visi elektros įrengimai ir pataisymai atliekami greitai ir garantuotai.
Tel. LE. 3-1080
44 Gwynne Ave., Toronto

A. P. GARAŽAS
1539 DUNDAS ST. W.
/prie Dufferin/
Visų rūšių mechaninis automobilių remontas. Spec. Fordomatic - Hydromatic transmisijos.
Sav. ANTANAS PAŠKEVIČIUS
Telefonas LE. 5-9130

Piano ir Grand-Piano specialistas
A. BRIČKUS
Atlieku visus pianinų remonto darbus. Perku ir parduodu naudotus pianinus. RO. 9-5866.

PADAROMI
minkšti baldai
pagal užsakymus ir aptraukiami seni labai pigia kaina. Darbas garantuotas.
Telefonas WA. 2-7981

Dažai ir sienoms popieris!
Vaškas, šepečiai, terpentinas.
Sky's Paint & Wallpaper
891 DUNDAS ST. W.
Tel. EM. 4-2715, Toronto, Ont.

Visi elektros darbai atliekami greitai ir prieinamomis kainomis.
VICTOR ELECTRIC CONTRACTING CO.
V. JUŠKEVIČIUS,
Licenced master electrician.
Telef. HI. 7-1601
Toronto

.. ŠYPSENOS ..

Užsieniuose

— Sakykit, kaip tamstos spėjote tokį miestą kaip Roma apžiūrėti per ketvertą dienų?

— O, tai labai paprasta, — atsakė šeimos galva. — Mano žmona lankė bažnyčias, dukra muziejus ir galerijas, o aš aplankiau kavines ir restoranus. Vakare susirinkę mes visi pasipasakodavom savo įspūdžius.

Smulki dovanėlė

Montesquieu sykį turėjo smarkius ginčus prancūzų parlamente.

— Aš atiduodu savo galvą, kad mano teisybė! — sušuko jo oponentas, atstovas iš Bordeaux.

— Tamstos pasiūlymą mielai priimu. Smulkios dovanėlės draugystę palaiko, — atsakė Montesquieu.

Kas laimingesnis

— Kas laimingesnis: ar tas, kurs turi $100.000, ar tas, kurs turi septynias dukteris?

— Žinoma, kad tas, kuris turi 7 dukteris.

— O kodėl?

— Mat, kuris turi $100.000, tas nori jų dar daugiau turėti, o kas turi 7 dukteris, tas tikriausiai jų dagiau nebenori...

Moters geografija

18-25 metų moteris primena Afriką — perpus jau atidengta, perpus dar verta tyrinėti. 25-35 m. yra kaip Azija — deginanti ir paslaptinga, tarp 35-50 m. kaip Europa—išnaudota, bet dar vertinga. Vėliau, kaip Australija — nuošaly ir mažai tetraukianti. Amerika iš šios lentelės visiškai iškrenta. Tai argi ji gali vadovauti pasauliui?

Rūpestis

Jauni tėvai, palikę savo du sūnelius padaboti kaimynų dukrelei, gėrisi lauko teatro filmu. Kodė nuotykį, kaip du paaugliai prisirišo prie medžio merginą ir šaudė į ją iš saidokų.

— Žinai ką, — sako jauna motina, — važiuokim namo. Pažiūrėkim ką veikia vaikai su savo slauge.

Pakankamą priežastis

Du vyrai meškerioja sekmadienio rytą. Pagaliau vienas sako:

— Aš manau, kad turim baigti. Jau bus laikas eiti bažnyčion.

— Aš tai vistiek negalėsiu eiti bažnyčion, nes mano žmona serga. Negi paliksi vieną gulėti...

Tu pirma pradėjai ....

Vaikų daržely mažoji Reginutė visą savaitę kartu žaidė su Petriukuk. Pagaliau, penktadienį, televizijos inspiruota, ji tarė Petriukui:

— Tik žiūrėk, neįsimylėk manęs...

Šis atsikirto:

— Betgi tu pirmoji pradėjai mane mylėti...

Kas kam rūpi

Krokuvos meno galerijon atvyksta ekskursija iš provincijos. Vadovas išvedžioja po visas sales, viską išaiškina ir pagaliau klausia:

— Gal turite dar kokių klausimų?

— Kur perkate vašką, kuriuo išteptos grindys taip blizga? — pasiteirauja viena šeimininkė.

Dr. E. Zubrienė
Dantų gydytoja
1577 BLOOR ST. WEST
(prie Dundas)
Telefonas LE. 2-4108
Priėmimo valandos:
nuo 9-12 ir 3-8 val. v.
Šeštadieniais pagal susitarimą

George BEN, B.A.
ADVOKATAS-NOTARAS
praneša, kad
persikėlė
į naujas patalpas
1134 DUNDAS ST. W.
Toronto 3, Ont.
Telefonas LE. 4-8431

W. A. LENCKI,
B.A., L.L.B.
TEISININKAS — ADVOKATAS - NOTARAS
100 ADELAIDE ST. W.
Room 107
Telefonas EM. 6-4182
Toronto

Lietuvio advokato įstaiga
Victor D. ALKSNIS
ADVOKATAS - NOTARAS
62 RICHMOND ST. WEST
/kampas Bay & Richmond/
Room 901
Telefonas EM. 2-2585

LIETUVIO ADVOKATO ĮSTAIGA
NEIMAN, BISSETT & SEGUIN
Advokatai — Notarai
35 HAYDEN ST., Toronto,
(arti Bloor ir Yong gatvių)
Telef. įstaigos: WA. 4-9501. Telef. namų: BE. 3-0978

Dr. V. Sadauskienė
DANTŲ GYDYTOJA
129 GRENADIER RD.
(2-ras namas nuo Roncesvalles), Toronto.
Telefonas LE. 1-4250
Priėmimo valandos: nuo 9-12 ir 3 - 8 val. vak. (pagal susitarimą).

Kabinetas: LE. 4-4451
Dr. P. MORKIS
DANTŲ GYDYTOJAS
Vakarais ir šeštadieniais pagal susitarimą.
1082 BLOOR W., Toronto 4.
(į rytus nuo Dufferin St.)

Dr. N. Novošickis
DANTŲ GYDYTOJAS
459 BLOOR ST. W.,
Toronto, Ont.
(Starkman vaistin. namuose)
Darbo valandos susitarus telefonu.
TEL. WA. 3-2003

OKULISTĖS
Br. Bukowska-BEJNAR, R.O.
Wiktoria BUKOWSKA, R.O.
274 RONCESVALLES AVE.
(prie Geoffrey St.)
TEL. LE. 2-5493
Darbo valandos: kasdien 10 v. ryto iki 9 val. vak.; šeštadieniais nuo 10 val. ryto iki 6 v.v.

Akių specialistas
L. LUNSKY, R.O.
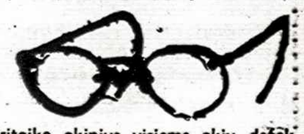
Pritaiko akinius visiems akių defektams. Ištiria akių nervus, kurie dažnai sukelia galvos skaudėjimą ir nervingumą. Kalba slavų kalbomis.
470 COLLEGE ST., Toronto
Telef. WA. 1-3924

Įstaiga veikia
168 val. savaitėje
DRAUDIMAS
RO. 9-4612
GENERAL INSURANCE
Turto draudimas (namai, auto ir pan.) visoj Ontario provincijoj.
AL. DUDA

TORONTO, Ont.

Šv. Jono Kr. parapijos žinios

— Nuo šio sekmadienio parapijos bažnyčioje grąžinamos vėlyvosios 12 val. pamaldos. Tuo būdu sekmadieniais pamaldos laikomos 9, 11 ir 12 val.

—Gerojo Ganytojo stovyklavietėje Springhurste pamaldos bus užbaigtos šį sekmadienį, rugsėjo 13 dieną. Esant puikiam orui, šią vasarą vasarvietėje lietuvių pamaldose maldininkų skaičius padvigubėjo palyginus su praėjusiais metais, o šią vasarą pastačius stovyklos pastatą Gerojo Ganytojo patalpos jaunimui liko susibūrimo centru. Sekančią vasarą pamaldos planuojamos laikyti stovyklavietėje nuo birželio mėnesio vidurio.

—Lietuviškų kapinių administravimui sudaroma penkių asmenų taryba. Kapinių pašventinimo ir atidarymo proga numatomas kultūrinis koncertas.

— Pirmasis parapijos rudens parengimas įvyks rugsėjo 26 d., šeštadienį.

— Praėjusį sekmadienį pamaldų metu Rugsėjo 8 d., Tautos šventė, atžymėta pasakant pamokslą ir sugiedant Lietuvos himną.

— Primename, kad asmenys, sulaukę 70 metų amžiaus ir Kanadoje išgyvenę dešimtį metų, automatiškai turi teisę į senatvės pensiją, neatsižvelgiant į jų medžiaginę padėtį. Savaime aišku, prieš tai užpildant atitinkamus pensijai gauti blankus.

— Šį šeštadienį mokslo metus pradeda Toronto šeštadieninė liet. mokykla. Vargo mokyklos klestėjimas išeivijoje yra kiekvieno padoraus lietuvio pasididžiavimas. Kiekvieno šventa pareiga mokyklą remti: leisti vaikus į ją, palaikyti mokyklos parengimus, paremti mokyklą finansiniai.

— Viena lietuvaitė torontietė padovanojo gražius gintaro karolius jais papuošti Aušros Vartų Marijos altorių. Karoliai atsivežti iš Lietuvos, įsigyti Palangoje.

— Sutuokta: Romas Vaštokas ir Joana Belickaitė.

Montrealietis Antanas Navikevičius, Toronte lankęsis čia jo firmos statomo cukraus rafinavimo fabriko reikalais, pereitą savaitę aplankė "TŽ" redakciją ir ta proga paaukojo $10 linotipo pirkimo vajui. Tai rašytojos M. Aukštaitės sūnus, kurio brolis yra marijonas ir profesoriauja Marianapolio kolegijoje. Kiek anksčiau Ant. Navikevičius reiškėsi kaip labai gyvas visuomenininkas Montrealio lietuvių gyvenime, naujiesiems ateiviams daug gelbėjęs savo kalbų mokėjimu. Už auką nuoširdžiai dėkojame.

Pp. V. Skaržinskas ir J. Skardis iš Sault Ste. Marie atostogų proga atvykę į Torontą, pereitos savaitės trečiadienį lankėsi "TŽ" redakcijoje. Svečiai taip pat aplankė dabar vykstančią Toronte visos Kanados parodą, o šeštadienį ir sekmadienį dalyvavo Lietuvių Dienoje Hamiltone.

J. Skardis yra S. S. Marie lietuvių šeštadieninės mokyklos vedėjas ir iki šiol vienintelis mokytojas. Artėjant mokslo metų pradžiai jis užsakė "Žiburių" b-vėje naujų vadovėlių savo mokyklai.

Akademikų vestuvės

Pereitą šeštadienį šv. Jono Kr. bažnyčioje sukūrė lietuviškos šeimos židinį Romas Vaštokas ir Joana Belickaitė, ankstyvesnės imigracijos tėvų dukra. Pažymėtina, kad Romas Vaštokas šiais metais baigė pedagogikos ir vaidybinio meno studijas. Absolventas buvo aktyvus narys nuo pat įsisteigimo Toronto meno grupėje ir dabar mielai sutiko dirbti "Sietyno" sambūryje. Tai vienas iš tų tyliųjų pasiryžėlių, kuris savo jaunystę pašventė mokslui ir darbui.

Joana Belickaitė - Vaštokienė paskutinius metus studijuoja meną, domisi lietuviška veikla ir žada įsijungti į 'Sietyną" kaip dekoratorė.

Jauniesiems menininkams jungtuvių proga šv. Jono Kr. parapija linki gražaus kūrybinio gyvenimo.

Apiplėšime College kino teatro pereitą šeštadienį nukentėjo ir jo tarnautojas lietuvis Juozas Taseckas. Du vyrukai, kurių vienas apsimetė turįs sužeistą ranką, kuri buvo kruvina, pasiprašė pagalbos, kai pasikvietęs vieną iš svečių Taseckas įsivedė juos į biurą suteikti pirmąją pagalbą, jie staiga atsistatė pistoletus, pareikalavo atidaryti spintą su pinigais, ir juodu surišę bei užlipinę lūpas išėjo pagrobę per $1.000.

Dr. J. URBAITIS
Gydytojas ir Chirurgas
perkėlė
savo kabinetą į naujas patalpas 1796 BLOOR ST. W., į vakarus nuo Keele prie Oakmount Rd.
Darbo valandos: 1 val.-3.30 v. p.p. ir 6-8 val. v., ir susitarus. Šeštadieniais: 11-3.30 val. p.p. Trečiadienį uždaryta.
Telefonas: RO. 6-6791.

Prisikėlimo parapijos žinios

—Pradedant šiuo sekmadieniu, rugsėjo 13 d., įvedamos vėlybosios 11.30 val. Mišios apatinėje parapijos salėje. Iš pagarbos būsimai Mišių aukai, anksčiau atėjusieji prašomi susilaikyti nuo rūkymo. Kam sunkiau pakentėti, prašomi naudotis gretimai esančia kavine.

— Rugsėjo 8-ji — mūsų Tautos šventė Prisikėlimo parapijoje bus atitinkamai paminėta šį sekmadienį per sumą. Specialios maldos bus kalbamos į Dangiškąją Motiną tėvynės intencija. Pavienius asmenis taip pat raginame tą dieną daugiau pasimelsti, ypač eiti išpažintiės ir aukoti šv. Komuniją už greitesnį Lietuvos išlaisvinimą.

— Toronto lietuvių jaunimo sekmadieninio klubo rudens šokiai prasidės šį sekmadienį, rugsėjo 13 d., 7.30 val. vak. muzikos studijoje, nes didžioji salė tą vakarą užimta. Studija yra III aukšte. Eiti iš kiemo pusės, lipti laiptais ligi pat viršaus. Visas Toronto lietuviškasis jaunimas kviečiamas atsilankyti ir linksmai praleisti sekmadienio vakarą saviškių tarpe. Be pasilinksminimo, tokie vakarai ir tuo naudingi, kad suveda lietuvišką jaunimą į vieną vietą, duoda progos vieniems kitus pažinti, o šioj "išsibarstymo gadynėj" ir tai yra naudinga ir reikalinga.

— Prasidėjus visose mokyklose mokslo metams ir mūsų jaunimui kibus į knygas, jiems linkime geriausio pasisekimo mokytis ir auklėtis. Ypatingai mums visiems tebūnie prie širdies šeštadieninė lituanistikos mokykla. Vaikučiai gausiai ją tur lankyti, tėvai rūpintis vaikų siuntimu ir finansiniai jos neužmiršti. Ypač kviečiami didesnieji neapleisti vyresnių klasių lankymo. Čia apeliuojama į didesniųjų lietuvišką savigarbą ir ambiciją.

— Ponams J. ir B. Greičiūnams iš Prisikėlimo par. salės prižiūrėtojų pareigų pasitraukus, už jų nuoširdų ir sunkų darbą, kurį taip kruopščiai per pusantrų metų atlikinėjo, nuoširdžiai dėkojame. Vietai esant laisvai, ieškomas kitas prižiūrėtojas. Pageidautina pora. Darbas sunkus, atlyginimas neblogas. Suinteresuotieji prašomi kreiptis į Prisikėlimo parapijos kleboną T. Placidą.

— Dvi savaites poilsiavę kleb. T. Placidas ir T. Paulius jau sugrįžo ir eina savo pareigas.

— Praeitą šeštadienį ir sekmadienį Prisikėlimo bažnyčioj pakrikštyta: Ed. ir I. Punkrių sūnus Ričardo Jono vardais; J. ir I. Morkūnų sūnus Arūno Juozo vardais; S. ir I. Varankų duktė Audrey Irenos vardais; A. ir P. Armolavičių sūnus Edvardo Antano vardais; S. ir R. Janušauskų sūnus Algimanto Prano vardais; T. ir V. McComber duktė Julijos Onos vardais. Kūdikiams ir jų tėveliams linkime Augščiausiojo palaimos!

"Štai koks Chruščiovas". Tokio pavadinimo televizijos programa bus transliuojama rugsėjo 13 d., šį sekmadienį, 2.30 - 3 val. p.p. WKBW stoties Chanel 7. Ją organizuoja antikomunistinės veiklos V. Niujorko jungtinis komitetas. Programai vadovaus dr. Edward M. O'Connor.

Toronto Medžiotojų ir Žuklautojų klubas rugsėjo 11 d., penktadienį, 7.30 val. vak. Lietuvių Namuose šaukia visuotinį narių susirinkimą. Maloniai kviečiame visus narius dalyvauti. V-ba.

Muz. St. Gailevičiaus piano studijos pamokos prasideda nuo rugsėjo 8 d. Priimami nauji mokiniai. Susitarti galima asmeniškai tarp 5-7 val. p.p. Lietuvių Namuose ar tel. RO. 6-3925.

International Insitute of Metropolitan Toronto, Inc., buvęs St. Andrew's Memorial House, 415 Jarvis St., persikėlė į naujas erdvesnes patalpas 709 College St., tel. WA. 5-1121.

Tai 1956 m. atsiradusi organizacija, kurios uždavinys padėti naujiesiems ateiviams greičiau įsijungti į Kanados visuomeninį gyvenimą. Tam ši institucija stengiasi įvairiais patarnavimais padėti ateiviams individualiai, ruošia anglų kalbos kursus, įvairiausias pramogas, šokius ir t.t. Jos vadovybę sudaro: pirm. senatorius David A. Croll, Q.C., o direktorių tarpe yra katalikų imigracijos tarnybos vykd. dir. kun. Claude J. Mulvihill, Coulter Deacon, T. M. West ir ponia Douglas Jennings. Imperial Order of the Daughters of the Empire imigrantu reikalams pareigūnė, o be to, keletas neokanadiečių.

Lietuviška valgykla "Rūta", kurios vietoje kadaise veikė valgykla "Tulpė" nuo rugsėjo 1 d. išnuomota 5 metams kitataučiams. Iki šiol tai buvo Toronte populiariausia lietuviška valgykla, visą laiką buvusi gyva lietuvių susitikimo vieta. Valgyklos savininkai broliai Ivanauskai eina į kitas veiklos sritis.

Toronto liet. Maironio vardo šeštadieninėje mokykloje

mokslas prasideda šį šeštadienį, 9 val. ryto šv. Pranciškaus mokyklos patalpose. Po pamokų bus trumpos pamaldos mokslo metų pradžiai atžymėti.

Laukiame visų praėjusiais metais mokyklą lankiusių ir visiškai naujų mokinių.

Taip pat, laukiame visų mokinių, kurie praėjusiais mokslo metais gavo mokyklos baigimo pažymėjimus. Šiems bus visiškai nauja augštesniųjų lituanistinių dalykų klasė.

Iš gerb. tėvelių laukiame aktyvaus lietuviško susipratimo gausiai siunčiant savo vaikučius ir jaunimą į šią mūsų mokyklą.

Mokyklos taryba.

PROTESTO MITINGAS

Rusų pavergtų tautų grupės, gyvenančios Toronte, norėdamos parodyti laisvajam pasauliui savo nusivylimą ir protestą dėl prasidėjusio N. Chruščiovo su JAV prezidentu Eisenhoweriu vieno pas kitą lankymosi, nutarė rugsėjo 12 d., šį šeštadienį, 3 val. p.p. susirinkti Queen's Parke prie Parliament Building, mitingui su plakatais ir tautinėmis vėliavomis, perrištomis gedulo juosta. Čia, tarp kitko, valdžios atstovas pasakys kalbą ir bus priimtos rezoliucijos.

Prašome visus lietuvius tame mitinge dalyvauti. Prašome atvykti į Queen's Park prie Parliament Building, prie mūsų tautinės vėliavos bent 15 min. prieš 3 val. p.p.

KLB Toronto apyl. v-ba.

ROMĄ VAŠTOKĄ ir JOANĄ BELICKAITĘ,

sukūrusius lietuvišką šeimos židinį,

nuoširdžiai sveikina

Toronto Dramos Sambūris "Sietynas".

SLA 236 kuopos narių

mėnesinis susirinkimas įvyks šį sekmadienį, rugsėjo 13 d., 2 val. p.p. Lietuvių Namuose. Bus sprendžiami aktualūs kuopos reikalai, kurių yra nemažai atsiradę vasaros protarpyje, kada susirinkimai neįvykdavo. Taip pat gvildenamas tolimesnis klausimas jubiliejinio leidinio ir pačio jubiliejaus atšventimo.

Nariai ir prijaučiantieji kviečiami skaitlingai dalyvauti.

Kuopos v-ba.

KRAUTUVĖS DARBUI reikalingas prityręs darbininkas — vyras arba moteris. Atlyginimas vyrui $65, moteriai $45 savaitei. Dirbti 5 dienas savaitėje. Parkside Meat Market, 335 Roncesvalles Ave. Tel. LE. 5-1258.

REIKALINGAS PRISIKĖLIMO PAR. SALĖS prižiūrėtojas. Pageidautina vedusių pora. Darbas sunkus, atlyginimas geras. Kreiptis į Prisikėlimo parapijos kleboną. Tel. LE. 3-0621.

PRIIMU VAIKUS nuo 2 metų amž. į savo namus 236 Dovercourt Rd. dienos metu nuo 8-5 val. p.p. globoti. Telefonas LE. 1-4469.

Išnuomojamas kambarys vienam asmeniui su baldais ar be baldų, Bloor - S. Kingsway rajone. Tel. LE. 2-0586. Po 6 val. vak. tel. RO. 6-0445.

SKUBIAI IR PIGIAI PARDUODAMAS NAMAS 28 McKenzie Cres. Skambinti savininkui RO. 6-0811.

MILNES FUEL OIL CO.
atstovas
VYTAUTAS AUŠROTAS
sudaro alyvos sutartis, priima užsakymus alyvos krosnims įstatyti ir visų rūšių anglių pristatymui.
Skambinkite: LE. 5-0527

VI-ji KANADOS LIETUVIŲ DIENA

(Atkelta iš 1 pusl.)

L. Šimutis, ALTo pirm. ir "Draugo" vyr. redaktorius, kviestas pagrindiniu kalbėtoju, perdavęs Amerikos lietuvių bei ALTo sveikinimą, plačiau kalbėjo apie kritišką dabartinės politinės raidos linkmę, priminė ALTo daromuosius žygius Ženevos konferencijos ir dabartinių vizitų išvakarėse. Paminėjęs pastarojo meto kaikuriuos pavergtųjų laimėjimus bei naujus pavojingus reiškinius užakcentavo, kad lietuviai negali tylėti, kad 1940 m. Valst. sekretoriaus oficialus pažadas nepripažinti okupacijos yra mums duotas JAV garbės žodis, kuris tebegalioja ir kuris mums duoda pagrindą vėl ir vėl jį priminti. Jei iki šiol mes dar nelaimėjome, tai ne mūsų kaltė. Kova dar ilga. Mes ją turime patys nešti. Niekas kitas mums laisvės neiškovos ir nedovanos. O mūsų laimėjimo laidas yra vieninga kova politinėje dirvoje, visų susidrausminimas, lietuvybės išlaikymas ir viso lietuviškojo gyvenimo ugdymas. Mūsų valia dar nepalaužta ir mes tikim, kad pasieksim pergalės.

Po L. Šimučio kalbos buvo perskaityta min. pirm. Diefenbaker sveikinimo telegrama ir suminėti kiti sveikinimai raštu bei telegramomis: VLIKo prm. dr. A. Trimako, LLK V. Sidzikausko, TF įgaliotinio Kanadai V. Vaidoto ir Montrealio, Fort William bei Windsoro apyl. pirmininkų.

Priėmus rezoliucijas min. pirm. Diefenbakeriui bei JAV prezidentui ir sveikinimą broliams lietuviams krašte (referavo K. Baronas), dar sveikino radijo komentatorė E. Hyder. Aktas baigtas įteikimu taurių krepšinio žaidynių laimėtojams.

Koncertas prasidėjo po keliolikos minučių pertraukos. Kadangi išsėdėję jau dvi valandas salėje visi buvo pervargę, tai gerai organizuotas, gerų pajėgų ir gerai parinktos programos koncertas gerokai nukentėjo. Menininkai stengėsi jį trumpinti, o išvargę klausytojai nebepajėgė jų tinkamai priimti ir įvertinti.

Koncerto pajėgos buvo tikrai stiprios: solistai Prudencija Bičkienė ir St. Baras, juk mūsų šio meto pažibos, o be to, kanadiečių seniai begirdėti. Po kelių mėnesių vaasros pertraukos net torontiečiams labai mielas "Varpo" choras, nors ir daugumoje su jau girdėta programa, išpildęs taip pat Ūdrio arją iš V. Klovos operos "Pilėnai" su sol. V. Bigausku, mielas svetys iš Montrealio aktorius J. Akstinas, kad ir taip pat jau girdėtom deklamacijom; pagaliau žavėjo vietos tautinių šokių grupė, vadovaujama G. Breichnienės, visada gyvais lietuviškais šokiais, šį kartą pasirodžiusi dar ir su trilypiu montažu — Laisvė, Siaubas ir Viltis režisuotu E. Dauguvietytės - Kudabienės.

Solistams akompanavo muz. St. Gailevičius, o chorui D. Skrinskaitė.

Bendrai tenka pasakyti, kad hamiltoniečiai VI KLD organizatoriai, atrodo, dirbo nuoširdžiai ir daug. Be suminėtų dalykų, dar išleido Metraštį ir priedo dar anglišką leidinėlį, paruoštą dr. D. Krivicko, Ribbentropo - Molotovo pakto Lietuvai pragaištingam vaidmeniui išryškinti. Kaip ir ankstyvesnėse KLD, šventės centre buvo iškilmingas aktas - koncertas, taip pat kaip ir visada, per ilgai nusitęsęs ir dėl to praradęs žymią dalį savo reikšmės. Prasidėjo jis veik punktualiai, pavėlavus vos 15 min., — 5.15 val. po pietų, o pasibaigė 9.50 val. vak., taigi užtruko net daugiau kaip 4.30 val. Tiek išbūti salėje ir dar tokių karščių metu, jau perdaug. Ypač per ilgai užtruko oficialioji dalis — arti 2 val. Be abejonės, tai dėl gausumo kalbėtojų. Būsimų LD rengėjams reikėtų ieškoti kelių, kaip nuo tokių kalbėtojų antplūdžio apsisaugoti. Kaip miela prisiminti sportininkus, kurių reikalas buvo sutvarkytas šį kartą per keletą minučių. Ačiū jiems ir ypač FASK-to atstovui Vakseliui, kuris tikrai suprato padėti ir susitvarkė žaibiškai. Gr.

VI KL DIENOS REZOLIUCIJOS

Kanados ministeriui pirmininkui

Mes, 2.000 Kanados lietuvių, atvykusių iš įvairių Kanados vietų dalyvauti VI-sios Kanados Lietuvių Dienos šventėje 1959 m. rugsėjo mėn. 5-6 d.d. Hamiltone, siunčiame Jums širdingiausius sveikinimus, linkime Jums sėkmės ir ištvermės valstybės vairavime.

Prisimenant prieš 20 metų Sovietų S-gos ir nacių Vokietijos pasirašytas 1939 m. rugpiūčio 23 ir rugsėjo 28 d. klastingas sutartis, pagal kurias Lietuva neteko nepriklausomybės ir Jūsų pastangas padėti pavergtoms Sovietų S-gos tautoms, šiuo reiškiame:

1. Sirdingą padėką už suteiktą globą ir teise ansivyventi Kanadoje tremtiniams iš Baltijos kraštų;

2. Sirdingą padėką už nepripažinimą Sov. S-gos okupacijos mūsų tėvų krašto Lietuvos;

3. Sirdingą padėka už rėmimą pavergtų tautų pastangų atstatyti savo valsbių nepriklausomybę ir nepripažinimą dabartinio status quo Europoje.

Ryšium su numatomu Sovietų S-gos premjero Chruščiovo vizitu į JAV ir kitas demokratines valstybes, mes drįstame pastebėti:

1. Sovietų S-gos vadai siekia pagrindinio tikslo — pavergti laisvąjį pasaulį.

2. Sunaikinti mažąsias tautas, pirmoje eilėje Lietuvą, Latviją ir Estiją, kurios ir šaindien savo dvasiniu pranašumu vadovauja kovai prieš komunizmą Sov. S-gos viduje.

3. Chruščiovas pasitarimuose su demokratinių kraštų vyriausybėmis siekia pagrindinio tikslo — įtikinti pavergtas tautas, kad šios vyriausybės nesidomi jomis ir pripažįsta pavergimą.

Todėl mes prašome konferencijose ir pasitarimuose su sovietų vadais:

1. Reikalauti laisvų rinkimų Pabaltijo kraštuose (Lietuvoje, Latvijoje ir Estijoje) ir atitraukti iš šių kraštų sovietų kariuomenę.

2. Reikalauti paleisti lietuvius, latvius ir estus iš vergų darbo stovyklų ir kalėjimų.

3. Viešai deklaruoti po Chruščiovo vizito, kad Kanados vyriausybės politika Baltijos valstybių atžvilgiu nėra pasikeitus ir nepripažįsta minėtų kraštų okupacijos.

Antra taip pat skambanti rezoliucija pasiųsta JAV prezidentui Eisenhoweriui, tik su tuo skirtumu, kad, vietoje padėkos už Lietuvos okupacijos nepripažinimą, dėkojama už paskelbtąją Pavergtųjų tautų savaitę.

Sveikinimas pavergtiesiems lietuviams:

Brangūs Broliai ir Sesės pavergtoje Tėvynėje,

Mes, Kanados ilėtuviai, susirinkę švęsti VI-tąją Kanados Lietuvių Dieną 1959 m. rugsėjo 5-6 d.d. Hamiltone, siunčiame širdingiausius sveikinimus Jums Broliai ir Sesės pavergtoje Tėvynėje.

Laukinio rusiško barbaro išniekinti mūsų tautos didvyrių-partizanų kūnai Tėvynėje ir tremtinių tūkstantiniai kapai Sibiro taigose, kiekvieną lietuvį įpareigoja tęsti besąlyginį pasipriešinimą prieš mūsų krašto okupantą iki galutinės pergalės — laisvės atstatymo mūsų Tėvynėje.

Todėl mes, VI-sios Kanados Lietuvių Dienos 2.000 dalyvių, 25.000 Kanados ileturių vardu, pasižadame visokeriopai remti mūsų Tautos vedamą kovą prieš Kremliaus tironus, ir esame tikri, kad vėl kelsis Lietuva laisva ir nepriklausoma.

Visos rezoliucijos pasirašytos VI KL Dienos reigėjų: J. Varanavičiaus, KLB Hamiltono apyl. v-bos pirmininko ir V. Kazlausko, VI-sios KLD Organizacinio K-to pirmininko.

Z. ORENTIENĖS
lietuviškoje klasikinio
BALETO STUDIJOJE
darbas pradedamas š.m. rugsėjo 15 d. Lietuvių Namuose
(įėjimas iš Dundas gatvės)
Norintieji šią studiją lankyti
prašomi registruotis pas studijos administratorių 996 Dundas St. W., arba telefonu LEnnox 6-8841. Ten gaunama ir šiuo reikalu norimų informacijų.
Studijos Administracija.

— Ar dalyvaujate Kanados ūkio augime?
— Ar Jūsų pinigas Jums dirba?
— Ar duoda ganėtiną uždarbį?
TAUPA INVESTMENT CO. LTD.
JUMS PATARS.
P. AUGUSTINAVIČIUS — RO. 2-9153,
J. VAILOKAITIS — BE. 3-8460.
Lankykite Taupos ruošiamas paskaitas ir diskusijas ekonominiais klausimais.
Sekanti paskaita bus sekmadienį, rugsėjo 12 dieną, 3 val. po pietų Lietuvių Namuose.

408 Roncesvalles Ave. Tel. LE. 5-1944
kampas Howard Park
Margis Drug Store
JOHN V. MARGIS Phm.B.
Mes siunčiame ORO PAŠTU vaistus į LIETUVĄ ir kitus Europos kraštus.
Jei jums reikia vaistų pagal receptus ar kitų kasdieninio reikalingumo daiktų, paskambinkite, parašykite ar patys asmeniškai užeikite į MARGIS DRUG STORE. Jei jūs turite betkokią problemą, paskambinkite mums, mes pasiryžę jums padėti geriausiai.
Mes turime daugybę europietiškų mišinių, kaip trejos devynerios, ramunėlės, zubražolė, "C" termometrai ir kt.
GREITAS MOTORIZUOTAS PRISTATYMAS VELTUI VISĄ DIENĄ. NESIVARŽYKITE PASKAMBINTI TEL. LE. 5-1944.
MARGIS DRUG STORE
Įsteigta nuo 1900 m.

MONTREAL, Que.

Banko "Litas" valdybos posėdis įvyks ateinantį sekmadienį, rugsėjo 13 d. 8.30 val. banko patalpoje.

Banko "Litas" draudimu pirmu kartu pasinaudojo a.a. Juozo Navikėno įpėdiniai. Jo skolą $3.100 pilnai apokėjo draudimo įstaiga.

"Lito" draudimas, be jokių primokėjimų iš narių pusės, mirties atveju apmoka nario skolą iki $10.000, o jo indėliai išmokami įpėdiniams dvigubai iki $2.000 turėtos banke sumos. Į tai turėtų ypatingą dėmesį atkreipti visi tie, kurie vis dar neprisiruošė tapti "Lito" nariais. Pilną draudimą gauna įstoję į "Litą" prieš 55 m. amžiaus. Po to draudimas palaipsniui mažėja: įstoję tarp 55 ir 60 m. gauna 75%, tarp 60 ir 65 m. — 50%, tarp 65 ir 70 m. — 25% ir virš 70 metų draudimo nebegauna.

Be draudimų "Litas" išmoka savo indėlininkams 4¼% palūkanų, kai tuo tarpu kiti bankai temoka tik 2¾%. "Lito" duodamos paskolos, jei priimti dėmesin draudimą, nėra brangesnės, kaip kituose bankuose. Tad kodėl netapti "Lito" nariu ir neperkelti bent dalies savo sutaupų iš komercinių bankų į "Litą"? Pr. R.

J. Brazauskas, kilimo marijampolietis, iš Šunskų valsčiaus, Kanadon atvykęs po I Pasaulinio karo, 58 metų amžiaus, buvo rastas sumuštas gatvėje ir nuvežtas ligoninėn mirė.

Prof. St. Kolupaila rugpiūčio 24-29 d.d. lankėsi Montrealy. Ta proga įvyko inžinierių susirinkimas inž Bulotos namuose, kur svečias padarė pranešimą apie savo veiklą Notre Dame universitete ir tarptautinėje dirvoje.

Montrealiečiai Blynai rugpiūčio 21 d. išplaukė į Lietuvą Lenkijos laivu "Batory".

Polio skiepų atsargas, $50.000 vertės iš Montrealio universiteto laboratorijų, pavogė 3 ginkluoti piktadariai. Jie, matyt, norėjo pasinaudoti dideliu skiepų pareikalavimu ir pasipelnyti juodojoj rinkoj. Po kelių dienų policija, gavusi telefoninį pranešimą, surado juos apleistoje priemiesčio patalpoje ir grąžino laboratorijoms ištirti ar skiepai tebėra nesugedę.

Botanistų suvažiavimas Montrealy, kuriame dalyvavo 2.900 dalyvių iš įvairių pasaulio kraštų, pasibaigė. Sekantis suvažiavimas įvyks 1964 m. Briusely, Belgijoj. Suplanuota steigti pasaulinę gamtos mokslų akademiją, kuri turėtų patariamosios galios Jungt. Tautoms. Amerikietis Hendricks savo raporte išdėstė naują atradimą kaip kontroliuoti augalo augimą. Esą jam pavykę izoliuoti specialią cheminę medžiagą, kurios pagalba galima reguliuoti augalo augimą nuo grūdo iki prażydėjimo. Prie šio atradimo dirbę kelių sričių specialistai 15 metų. Rusų botanistai pranešė apie savo bandymus organizuoti kolchozą arktikoje.

Varšuva. — Kiejstut Žemaitis, ilgametis Lenkijos sunkiosios pramonės ministeris, pašalintas ir paskirtas į nereikšmingą vietą. Jis buvo iš Gomulkos opozicijonierių tarpo.

BALTIC MOVERS
Baldų pervežimas Toronte ir tolimomis distancijomis. Visos vežamas turtas apdraustas. Važiuojam kas savaitę į Montrealį, Londoną, Windsorą, Hamiltoną, North Bay, Sudbury ir kitur.
30 DEWSON ST. TEL. LE.4-1403
TORONTO

Važiavimo mokykla
WALDI
859 COLLEGE ST. LE. 2-5461
Lietuvis instruktorius
Kaina $1.50
Automatinės ir standartinės mašinos.

TAUPYK, SKOLINKIS
savo kredito kooperatyve "LITAS"
Santaupos pilnai apdraustos. Paskolos lengvai ir greitai duodamos bet kokiam geram tikslui.
"LITAS" veikia sekmadieniais 11-1 val. p. p. Aušros Vartų parapijos salėje. Banko kambaryje.
Pirm. A. Norkeliūnas, RA. 7-3120. Ved. D. Jurkus, PO. 7-4280

Lankydami Torontą

nepamirškite užsukti lietuviškon dovanų, suvenirų ir įvairių reikmenų krautuvėn
„The Times"
1212 Dundas St. W. Tel. LE. 2-9547
J. BERŽINSKAS
Užsakymai priimami ir paštu.

AL GARBENS
REAL ESTATE
Kanados, Ontario ir Toronto Real Estate Boards narys
1611 Bloor St. W. - - Toronto, Ont.
TELEFONAI: LE. 6-2738, LE. 6-2664. Vakarais — HU. 9-1543
INDIAN RD. - GRENADIER
4 šeimų namas nepaprastai gerame stovyje, garažai, pajamos $457.00 mėnesiui. Dėl smulkesnių informacijų skambinti AL. GARBENIUI.
BLOOR - EUCLID
$17.800 pilna kaina, įmokėti $4.000, 8 kambariai, 3 moderniškos virtuvės, 2 vonios. Vandeniu alyva šildomas, garažui vieta. Pajamos $165.00 mėnesiui ir savininkui butas.
LAIVELIŲ NUOMAVIMO BIZNIS
20 laivelių, 12 motorų, didelis sklypas su dviem pastatais, prie Georgian Bay ežero ir Trans-Canada kelio. Viso pajamų 1958 metais $6.500. Prašoma kaina $12.000.
REIKALINGI NAMAI PARDAVIMUI.